

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

SUBOTICA, 8. TRAVNJA 2005. * CIJENA 35 DINARA * BROJ 113

Intervju:
Géza Kucsera

Odlazak velikog autoriteta

TEMA BROJA: MLADI ZAGUBLJENI U TRANZICIJI

kolpa-san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, dr. Marija P. Matarić,
Dražen Prčić, Stipan Stipić, Zvonko Sarić,
Zvonko Tadijan, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

POMOĆNICA I ZAMJENICA**ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Dušica Dulić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (glazba i kazalište),
Jasminka Dulić (politika),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto, po
Službenom glasniku broj 140 od 1. siječnja 2005.

Selidba u vječnost

Ovozemaljski svijet napustio je jedan od najvećih državnika u povijesti, središnja figura druge polovice dvadesetog stoljeća i zasigurno najveći moralni autoritet suvremenog svijeta. Odlazak pape Ivana Pavla II. najveći je gubitak za kršćanske katoličke vjernike, ali možda podjednako i za ostatak čovječanstva, koje je Wojtyła toliko volio.

Za života, Ivana Pavla II. svojatali su, kako je to ovih dana rekao jedan komentator, i liberali i konzervativci, jer su za to imali razloga i jedni i drugi. I, koliko je god bio zagovornik ljudskih sloboda, pravde i jednakosti, ekumenizma i kršćanske sućuti prema slabima i manjinama, toliko je odlučno branio i stroga crkvena stajališta kao što su celibat, zabrana pobačaja i kontracepcije. Papa nije pravio kompromise, nego je čvrstim stavom ali vješto oko sebe okupljao i one koji su međusobno neistomišljenici.

Jednom od najcejenjenijih i najomiljenijih poglavara Rimokatoličke crkve, papi Ivanu Pavlu II., koji bi mogao postati četvrtim Velikim papom, Providnost je odredila da Crkvu i čovječanstvo uvede u treći milenij, kako bi i na taj simbolički način zauzeo jedno od najznačajnijih mjesta u dvije tisuće godina duge povijesti kršćanstva.

Osamdeset i pet godina života i više od 26 godina pontifikata Karol Wojtyła je do posljednjega dana nosio s toliko energije da je to bilo zadivljujuće. Obišao je cijeli svijet i svugdje je činio geste koje su ga s pravom, još za života, svrstale u red najzaslužnijih ljudi koji su ikada hodali zemljom.

Iako je volio sve ljude i nije ih dijelio niti prema jednome kriteriju, vrijedi naglasiti da je od ukupno 130 zemalja koje je posjetio, tri puta pohodio Hrvatsku, a samo je u rodnoj Poljskoj, kao Papa, bio više puta. Naklonost prema Hrvatima pokazivao je na svakom koraku, a možda najuvjerljivije onda kada je, u siječnju 1992. godine, dva dana prije dogovorenog roka s članicama Europske unije, priznao samostalnost i suverenost Hrvatske. I svoje jubilarno stoto putovanje Sveti je Otac posvetio Hrvatskoj, kada je 2003. godine boravio u Dubrovniku, Osijeku, Đakovu i Zadru, i kada su s njim molili i mnogi vjernici iz Vojvodine. Posljednje državno izaslanstvo koje je posjetilo Ivana Pavla II. 13. veljače ove godine bilo je izaslanstvo Hrvatske s premijerom Ivom Sanaderom na čelu.

Na žalost, Ivanu Pavlu II. nije se ostvarila želja da posjeti Rusiju i Srbiju.

U vrijeme njegova papinstva katoličanstvo je obogaćeno za 300 milijuna novih vjernika, što se također upisuje u zasluge Ivana Pavla II. Rečeno neformalnim rječnikom, koji Wojtyła nije izbjegavao, Ivan Pavle II. ljestvicu je za svoga života postavio tako visoko, da će je bilo tko drugi teško preskočiti. Svojom se smrću u prošlu subotu papa Ivan Pavle II., Poljak Karol Wojtyła, preselio u vječnost.

Z. P.

Vjernici na svečanoj biskupskoj misi
u Subotičkoj katedrali u čast preminulog Svetoga Oca

Premينو Papa Ivan Pavao II.

Završena ovozemaljska misija Svetoga Oca.....8-13

Prošireno uredništvo lista za djecu na hrvatskom

Ubuduće Hrcko izlazi mjesečno.....14

Intervju

Njeguemo svoje i pronalazimo zajedničko.....16-19

Istraživanje

Mladi izgubljeni u tranziciji.....20,21

Kontrasti Apatina

Grad bogataša i sirotinje.....24,25

Tonči Staničić, veleposlanik Hrvatske u Beogradu

Hrvatska i SiCG partneri na putu ka EU.....27

Ekskluzivno

Dado Pršo.....57

ČETVRTAK, 31. 3.

TV emisija

Saborski Pododbor za hrvatsku manjinu u europskim zemljama podržao je zahtjev Hrvatskog nacionalnog vijeća Srbije i Crne Gore da se na TV Novi Sad vrati emisija namijenjena vojvodanskim Hrvatima.

Pododbor se usprotivio prijedlozi - ma uvođenja bunjevačkoga jezika u osnovne škole u Vojvodini, a od relevantnih tijela u Srbiji i Crnoj Gori traži što skoriju ratifikaciju sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina, kojega je nedavno potvrdio Hrvatski sabor.

Pododbor je, također, od OESS-a i Uprave za prognanike i izbjeglice zatražio da utvrde točan broj Hrvata prognanih iz SiCG tijekom devedesetih godina.

Antisemiti

Beogradska policija uhitila je Nenada Lazića (24) iz Rakovice zbog ispisivanja antisemitskih poruka po zidovima židovskog groblja. Laziću je određen pritvor od 48 sati, a protiv njega će biti podnesena prijava za krivično djelo širenja nacionalne i vjerske netrpeljivosti.

Pokraj Lazića, zbog lijepljenja antisemitskih plakata, na kojima se pozivalo i na bojkot B92, nedavno su uhićeni i Rastak Šahić (20), Aleksandar Jokić (20) i Nikola Simić (19).

Hitler

U izlogu knjižare u centru Beograda, koja je nazvana po jednom od najpoznatijih ovdašnjih književnika Danilu Kišu, na pijedestalu stoje tri knjige o Adolfu Hitleru.

Izlog je podijeljen na dva dijela. I dok u jednom stoje klasici i rječnici stranih riječi i izraza, u drugom su na središnjem mjestu tri knjige o Adolfu Hitleru, jedna o Draži Mihajloviću, a u samom dnu je knjiga posvećena Povijesti židovskog naroda.

Inače, komercijalna uporaba knjige Adolfa Hitlera »Mein Kampf« zabranjena je u mnogim zemljama. Knjiga je uglavnom dozvoljena za uporabu samo u znanstvene svrhe ili za centre koji se bave pomaganjem žrtvama nacizma i fašizma.

PETAK, 1. 4.

Bošnjaci

Stalno radno tijelo bošnjačkih partija traži da i predstavnici Bošnjaka sudjeluju u izradi Ustava Srbije.

Mornarica

Savjetnik predsjednika Skupštine Crne Gore Blagoje Grahovac ocjenjuje da Ratnu mornaricu Vojske SiCG treba rasformirati. Grahovac navodi kako Ratna mornarica, kao vojni sustav, nema protivnika, da je kompromitirana jer je jedan njen dio sudjelovao u napadu na Dubrovnik 1991. i da je zlorabljena u evakuaciji sudionika atentata na lidera SPO Vuka Draškovića u Budvi 2000. godine.

Istrage

Tužitelj za ratne zločine Vladimir Vukčević najavio je kako se u okviru »izlazne strategije« Suda u Haagu može očekivati da određeni predmeti budu predani domaćem pravosuđu, kako oni u kojima su već podignute optužnice, tako i oni koji su još u fazi istrage.

Hrvatska će rješavati desetak predmeta iz Haaga. Međutim, i Hrvatska očekuje prebacivanje nekih haških slučajeva.

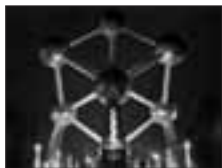
SUBOTA, 2. 4.

Papa

Poglavar Rimokatoličke crkve Ivan Pavao II. preminuo je u svom apartmanu u Vatikanu, u subotu navečer u 21.37, priopćeno je iz Vatikana. Papa je preminuo poslije duge i teške bolesti. Zdravstveno stanje Pape pogoršalo se u četvrtak navečer, kada je zbog urinarne infekcije dobio najprije sepsu a potom doživio i srčani udar. Njegovo se stanje pogoršavalo iz sata u sat, otkazali su mu bubrezi, tlak je počeo padati, a dobio je i visoku temperaturu tako da je tijekom dana često gubio svijest.

NEDJELJA, 3. 4.

Studija

Europska komisija je stručno-tehnički zao-kružila i privela kraju izradu Studije o izvodljivosti za SiCG. Komesari Europske komisije trebaju dati svoju ocjenu do 12. travnja. U slučaju da kolegij komesara Komisije zaključi da su se i politički i uvjeti za provedbu europskih ekonomsko-društvenih reformi u SiCG stekli, to je samo mogući početak procesa koji će zahtijevati daljnje krupne promjene u političkom i ekonomskom preustrojtstvu u ravni država članica i same državne zajednice SiCG.

Kosovo

Premijer Kosova Bajram Kosumi izjavio je da neće surađivati s Vladom Srbije oko budućeg statusa Kosova. Po njegovim riječima, o nezavisnosti Kosova trebaju odlučivati oni koji tamo žive i međunarodna zajednica, a ne Beograd.

PONEDJELJAK, 4. 4.

Rupel

Predsjedavajući OEES-a i ministar vanjskih poslova Slovenije stigao je u ponedjeljak poslijepodne u Beograd, gdje se sastao s ministrom Vuikom Draškovićem i premijerom Vojislavom Koštunicom, s kojima je razgovarao o Kosovu. Tom prigodom Rupel je rekao da je problem Kosova i Metohije problem Europe u cjelini, a ne samo SiCG i da je potrebno da dijalog o njegovom statusu bude proširen.

Prijetnje

Gradonačelnica Novog Sada Maja Gojković smatra kako prijetnje koje su joj upućene stižu iz okruženja Nenada Čanka, predsjednika LSV-a. Svoje uvjerenje ona zasniva na činjenici da je Srđan Bajić, za koga je policija utvrdila da je autor prijetećih poruka koje su joj stizale elektronskom poštom, član Lige socijaldemokrata Vojvodine, a da je njegov otac Dušan, član Predsjedništva te stranke. Reagirajući na izjavu Gojkovićeve, Nenad Čanak je rekao da ne stoji iza prijetnji koje su joj upućivane. »Svaka prijetnja koja je njoj upućena može biti samo unutarstranački sukob, a nikako nešto drugo, jer je poznato da radikali stoje iza svih sličnih prijetnji«, rekao je Čanak agenciji Beta.

Lukić

General Sreten Lukić stigao je u Den Haag u ponedjeljak, priopćila je Vlada Srbije. Navedeno je i da je Haški sud pismeno izvijestio da u Sudu postoje svi uvjeti za adekvatno liječenje i redovan medicinski nadzor generala Lukića. Međutim, ono što nije jasno je to je li Lukić odveden u Haag, ili je riječ o dragovoljnoj predaji. General policije Sreten Lukić je dvanaesti haški optuženik koji je u posljednjih nekoliko mjeseci otputovao u Den Haag. General Lukić je u vrijeme sukoba na Kosovu bio komandant štaba policije.

UTORAK, 5. 4.

Mladić

Ratku Mladiću, vojnom zapovjedniku bosanskih Srba kojeg Haški sud traži zbog ratnih zločina, u skrivanju pomažu srbijanske sigurnosne snage, kazao je ministar vanjskih poslova Srbije i Crne Gore Vuk Drašković. To je prvo priznanje višeg srpskog dužnosnika otkako se general Mladić počeo skrivati prije deset godina, piše Financial Times.

Rehn

Europski komesar za proširenje Olly Rehn kaže da će Europska komisija do kraja tjedna procijeniti ispunjava li Beograd uvjete za pozitivnu Studiju o izvodljivosti.

Ako 12. travnja SiCG dobije prelaznu ocjenu, Olly Rehn bi Studiju o izvodljivosti u Beograd trebao donijeti 18. travnja.

Džudžević

Predsjednika Odbora za međunarodne odnose Skupštine Srbije Esada Džudževića smijenili su zastupnici radikala i socijalista. Zastupnici radikala optužili su ga da je kao predsjednik Odbora favorizirao koaliciju kojoj pripada, »Listu za Sandžak«, posebice navodeći posjet predstavnika toga tijela Novom Pazaru.

Radikal Milan Veselinović je naveo kako je tijekom toga posjeta organiziran skup na kojem je govorio predsjednik koalicije »Lista za Sandžak« Sulejman Ugljanin, a na koji su bili pozvani samo predstavnici te političke opcije i predstavnici nevladinih organizacija. On je rekao da je taj skup pretvoren u sudnicu i da je bilo riječi samo o navodnom kršenju ljudskih prava koje su radili policajci i vojnici na tom prostoru početkom devedesetih. »Mislim da je time bačena ljaga na Srbiju, za što je najodgovorniji Džudžević«, rekao je Veselinović.

Džudžević je novinarima poslije sjednice Odbora rekao da je zadovoljan svojim radom i da su na sjednici iznesene paušalne i netočne ocjene predstavnika SRS-a.

On je dodao da je njegova smjena loša poruka međunarodnoj zajednici, posebice pred donošenje pozitivne ocjene Studije o izvodljivosti.

Prijetnje

Natpisi nacionalističkog sadržaja osvanuli su na zgradi Treće mjesne zajednice u Vrbasu, priopćio je Općinski odbor DS-a. Policija je već u jutarnjim satima obavila očevid, a prijeteće poruke smrću pripadnicima hrvatske nacionalne zajednice prebojene su odmah poslije toga.

SRIJEDA, 6. 4.

Ratifikacija

Vijeće ministara Srbije i Crne Gore dostavilo je parlamentu Državne Zajednice na ratifikaciju Sporazum SiCG i Hrvatske o zaštiti prava manjina.

Sporazumom se jamče prava srpske i crnogorske manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u SiCG u području kulture, obrazovanja, uporabe materinjeg jezika i pisma, informiranja i znanstvenog istraživanja baštine nacionalnih manjina i njihove zaštite. Sporazum su 15. studenoga prošle godine u Beogradu potpisali ministar za ljudska i manjinska prava SCG Rasim Ljajić i hrvatska ministrica pravosuđa Vesna Škare Ožbolt. Još nije poznato kada će biti održana sjednica skupštine na kojoj će sporazum biti ratificiran.

NEPRIJATELJ ZA SVA VREMENA

Zanimljivo je što se dešava, kad se u priču o ratnim zločinima počinjenim u ime srpstva uključi neki građanin ove zemlje ne-srpskog podrijetla. To je ovih dana osjetila ministrica u Vladi Srbije Ivana Dulić-Marković. Njeno podsjećanje na hladnjače, koje su umjesto bresaka prevozile leševe, bio je povod da se upre prstom na njenu nacionalnu pripadnost. Uzgred, ministrica Dulić ne sudjeluje u javnom životu kao predstavnica manjinskog naroda. Resor koji pokriva u Vladi je sasvim »anacionalan«, a i članica je jedne općesrbijanske stranke sa središnjicom u Beogradu. Za radikalsko-nacionalističke ekstremiste to, međutim, nije nikakav dokaz lojalnosti. Kritički stav ove ministricе i građanke Srbije prema ratnim zločinima počinjenim u ime srpstva, u iskrivljenom poimanju međunarodnih odnosa, dokaz je da netko tko je Hrvat uvijek ostaje neprijatelj Srba, sklon izdaji i drugim nepatriotskim radnjama. Ništa drugo iz životopisa ove žene, osim njenog nacionalnog podrijetla, nije relevantno za ocjenu njenog odnosa prema zemlji u kojoj živi i njenom većinskom narodu. Ovakve prijeteće prozivke manjinaca zbog navodnog antisrpstva potpuno razvijavaju predizbornu demagošku maglu o, navodno, pripitomljenim radikalima. Pasionirano pronalaženje neprijatelja u svemu što je drugo i drugačije, bilo je matrica one iste politike zbog koje Srbija danas i nosi teško breme ratnih zločina. Danas, komentar, 5. travnja

NADA U SAMOUPRAVLJANJE

Sloboda interpretacije tuđih primisli ne ide dalje od Sjednočelijskog razmišljanja da će »ulazak u Europu« značiti, prvo i prvenstveno: veću plaću. Kao da ćemo svi, dekretom, dobiti šansu da mjesečno primamo dvije-tri pa možda, ako nam se zalomi, i četiri tisuće eura, onako bez veze, tek da nas Europa časti što smo joj učinili čast pa joj se pridružili! Na novcima sve počinje i završava, jer još nikog nisam čuo da ćemo morati raditi onako kako se u Europi, uglavnom, radi: krvnički, od jutra do večeri, bez svega onoga na što smo kao nacija navikli – nema bolovanja, jer bolovanje košta do jaja; nema po uredima sjedenja uz kavu i čitanja novina; nema samoupravljanja; nema odlazaka u kavanu u radno vrijeme; nema bježanja s posla prije pet ili šest ili sedam; ukratko – nema zezanja s iskonskim kapitalizmom za koji smo se tako borili svih ovih godina! **Petar Luković**, Feral Tribune, 24. ožujka

BUDI DOBAR, SLIJEDI NAGRADA

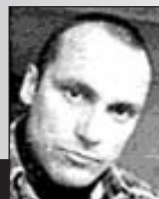

Prvi ozbiljni sukobi i razlaz u DOS-u nastali su oko uhićenja Slobodana Miloševića i velika je kanonada ispaljivana prema Demokratskoj stranci, posebno Zoranu Đinđiću, zbog toga. Sada je Vlada Vojislava Koštunice, iako su tvrdili kako im je Haag deveta rupa na svirali, morala priznati da nije baš tako. Isporučeno je već nekoliko optuženika, neki su čak i nagrađeni, što podsjeća na nagrade koje su dodjeljivane za sterilizaciju u Kini i Indiji, kada su ljudi, koji su se tome podvrgavali, dobivali tranzistor. Doduše, ovdje je to malo luksuznije, u pitanju je automobil. Ali da ostavimo šalu na stranu, realan problem koji mi imamo i svijest da su se ovdje dogodili neviđeni zločini i pljačka, pretvaraju se u predmet trgovine između naših vlasti i određenih institucija u svijetu. **Nebojša Popov**, znanstveni savjetnik Instituta za filozofiju i društvenu teoriju, Dnevnik, 3. travnja

BIRAJU DRUŠTVO

Nije slučajno što se nisam susreo s gradonačelnicom Novog Sada. Naša politika je da se ne sastajemo i ne surađujemo s političkim strankama i organizacijama koje ne zastupaju ideju o potpunoj suradnji s Haškim sudom, koje ne podržavaju političke i ekonomske reforme u ovoj zemlji ili s onima koji su uključeni u neku vrstu korupcije. **Michael Polt**, veleposlanik SAD u Beogradu, u obrazloženju zašto se prilikom posjeta Novom Sadu nije sastao s gradonačelnicom Majom Gojković, Beta, 30. ožujka

VJERODOSTOJNOST

Predizbornu izjavu Jadranke Kosor da ne bi prepoznala Antu Gotovinu, podsjetimo, izaslanik EU u Zagrebu proteklog je tjedna naveo kao jedan od tri ključna razloga zbog kojih je Hrvatska u Bruxellesu shvaćena kao nevjerodostojan partner kojemu vladavina prava ne znači onoliko koliko znači EU. Glasnogovornik vlade Ratko Maček zbog toga je potpredsjednicu Vlade morao braniti tvrdnjom da suradnju s Haškim sudom nikada nije dovela u pitanje. Samo dan kasnije, ista ta potpredsjednica vlade glavna je zvijezda na koncertu od kojega se nije moglo očekivati ama baš ništa osim protivljenja suradnji s Haagom i potpore optuženiku zbog kojega Hrvatska gubi najvažniju trku. Može li onda itko rasplesti tu farsičnu zbrku: mi bi malo u Europu, ali bi malo i glasove onih koji nisu za Europu? Možemo li napokon doznati što misli potpredsjednica Vlade: je li za vladavinu prava ili za zaštitu Ante Gotovine? Hoće li itko Sanaderu objasniti da nema vjerodostojnosti bez vjerodostojnosti? I ima li u Hrvatskoj ikoga da se usprotivi prijetvornom balkanizmu Sanaderove Vlade? **Boris Pačević**, Novi list, 30. ožujka

Dujizmi

- ✓ *Da nije loših vremena, malo bi se ljudi isticalo;*
- ✓ *Koliko bismo gluposti napravili da nam mozak nije stao?!*
- ✓ *Da političari nisu pismeni, tko bi od njih pohađao dopisne škole?;*
- ✓ *Ukapirali smo! Ne kopiramo više svijet.*

Dujo Runje

U povodu »medijskog ludila« u subotu navečer

Bitka »morskih pasa« za Papinu smrt

U predvečerje prošloga petka, dok su liječnici još vodili tešku i bezizglednu bitku za život Pape Ivana Pavla II, televizije diljem svijeta upustile su se u završnu utrku za njegovu smrt. Senzacionalne, ishitrene i netočne informacije s malih ekrana možda je najbolje opisao moj prijatelj koji mi je u subotu ujutro na pitanje je li Papa umro odgovorio: »Ovisi o tome koju televiziju gledaš«.

Vijest o Papinoj smrti objavili su u nas oko 20 i 30 prvo RTL i Nova TV koje su odmah emitirale i nekrologe. Nešto ranije vijest je objavio CNN pozivajući se na talijanski RAI. I Hrvatska televizija, iz straha da ne ostane na zapečku informacija, prekinula je film zbog izvanredne i – treba li napominjati – nepotvrđene informacije o Papinoj smrti.

Niti jedna od tih postaja, međutim, nije objavila da je RAI zapravo vijest o Papinoj smrti preuzeo od ruske agencije TASS, a ne od službenog Vatikana koji je vijest uskoro i demantirao.

Tako je moćna i okrutno nestrpljiva televizija pokopala živoga čovjeka.

IZRAVAN PRIJENOS: Medijski teoretičari za takvo ponašanje imaju i ime. »Medijsko ludilo« ili izvorno media frenzy označava histeričan, nezaistan apetit medija koji ne štede nikoga i ništa kako bi nadigrali svoje rivale te prvi objavili neku informaciju. Fraza je nastala kao slikovita analogija ponašanja morskih pasa koji vrebaju plijen, a ako im se pridruži još koji morski pas, nervozno ubrzavaju napad. S brojem morskih pasa raste i razina nervoze, pa i do te mjere da se psi počnu međusobno napadati dok na kraju ne rastrgaju i plijen i jedni druge.

Velike televizijske mreže za Papinu se smrt pripremaju već cijelo desetljeće. Marcy McGinnes sa CBS-a još je 1996. otišao u Rim kako bi zakupio mjesto na jednom od krovova koji gledaju na papinsku rezidenciju. CBS je sklopio ugovor o zakupu na deset godina koji zbog Papine čvrstine, eto, umalo da nije istekao. Niti ABC nije ništa prepustio slučaju, pa tako već godinama plaća najam za nekoliko hotelskih

*Sam Papa znao je reći:
»Nisam ja nikakva
medijska zvijezda. Ako
radim neku javnu stvar,
mediji su dobrodošli, no
privatni život moja je stvar
i tu povlačim crtu«. Pa*

*Piše: mr. Marijana Grbeša
ipak, veliki Papa to je
vlastito pravilo prekršio
stavljajući javnosti na
raspolaganje sve
pojednosti oko svoje
bolesti. Na žalost, u
medijskom ludilu Papina
ovozemaljskog kraja
potpuno se izgubilo
dostojanstvo njegovih
posljednjih sati.*

soba u blizini Vatikana. »Svaka veća televizija na svijetu ima svoje mjesto na nekom vatican-skom krovu«, kazao je McGinnes. Stanovi s pogledom ili četvorni metri vaticanskih balkona posljednjih su dana dosegali nezamislive iznose. Godine ulaganja u trenutak Papine smrti zahtijevale su pompozan medijski spektakl. Trenutak je stigao, a izravan prijenos odumiranja vitalnih funkcija velikog autoriteta zadovoljio je – nema sumnje – i najzahtjevnije tržišne apetite. Sasvim drukčiji, smiren i dostojanstven stil, u petak je na kanalu Rai Uno ponudio voditelj Bruno Vespa u svojoj popularnoj emisiji Porta a Porta.

Zanimljivo je da se 1998. prvi put u povijesti jedan Papa uživo i neplanirano telefonom javio upravo u Vespinu emisiju kako bi zahvalio na obilježavanju dvadesete godišnjice njegova pontifikata. Vespa je ostao bez riječi te ganut – zaplakao.

TELEVIZIJSKO ČEREČENJE: Karol Wojtyła inače je bio poznat i kao »medijski Papa«. Amerikanka Marjorie Weeke, bivša koordinatorica za papinske ceremonije pri Svetoj stolici, nedavno je u intervjuu za magazin Newsweek kazala kako su ga mediji jako voljeli. No, sam Papa znao je reći: »Nisam ja nikakva medijska zvijezda. Ako radim neku javnu stvar, mediji su dobrodošli, no privatni život moja je stvar i tu povlačim crtu«. Pa ipak, veliki Papa to je vlastito pravilo prekršio stavljajući javnosti na raspolaganje sve pojedinosti oko svoje bolesti. Na žalost, u medijskom ludilu Papina ovozemaljskog kraja potpuno se izgubilo dostojanstvo njegovih posljednjih sati.

Polagani odlazak Karola Wojtyły pretvorio se u televizijsko čerečenje okrunjeno nekrolozima za živoga čovjeka. Ono što nas posebno treba zabrinuti jest činjenica da se tom globalnom reality showu potpuno nepotrebno, nasjedajući na komercijani obrazac konkurencije, priključila i javna Hrvatska televizija.

**Tekst je objavljen
u Večernjem listu 4. travnja**

Premينو Papa Ivan Pavao II.

Završena ovozemaljska misija Svetoga Oca

Ivan Pavao II. bio je prvi papa koji je stupio u sinagogu i džamiju te zatražio oprost za grijeh Crkve
Bio je Papa koji je za svoga papinstva proglasio najviše blaženika i svetaca*
Svečani pogreb Svetoga Oca u Vatikanu je 8. travnja u 10 sati*

Piše: Dušica Dulić

Papa Ivan Pavao II. umro je 2. travnja u 21 sat i 37 minuta u svojem apartmanu u apostolskoj palači u Vatikanu u 84. godini života, nakon 26 godina papinstva.

Pontifikat Ivana Pavla II., prvog slaven-skog pape u povijesti, putnika, poliglota, sportaša, književnika, pamtit će se po njegovim putovanjima i golemoj medijskoj pokrivenosti njegovih aktivnosti, po izrav-

noj komunikaciji s pastvom i hrabrosti u traženju oprost za grijeh Crkve, promicanju ekumenizma, ulasku u sinagogu i džamiju, dubokoj sućuti za manjine i nepokolebljivoj obrani tradicionalnih crkvenih učenja. Poljski kardinal *Karol Wojtyła*, koji je od stupanja na dužnost 1978. godine na svoja 104 putovanja po 130 zemalja vjernike pozdravljao na više od 60 jezika, sam je govorio njih osam.

OTVORENOST CRKVE I TRADICIONALNI NAUK: Papa je svesrdno molio za pad Berlinskog zida i komunizma, a vjernike pozivao na kršćansku sućut prema manjinama. Prvi je Papa koji je stupio u sinagogu 1986. godine, i pritom Židove oslovio sa »starija braćo« i prvi je kročio u džamiju, za posjeta Siriji 2001. godine. Veliki zagovornik međureligijskog dijaloga bio je katkada optuživan da u tim naporima katolicima želi povlašten i vodeći status.

U ožujku 2000. hrabro je pozvao na kolektivno ispitivanje savjesti svoje crkve i javno Boga molio za oprost za strahote koje su neki katolici počinili u dvotisućljetnoj povijesti, a često u ime Crkve.

»Za ulogu koju je svojim ponašanjem imao svaki od nas u tim zlima, što su pridonijeli deformaciji obraza Crkve, ponizno molimo oprost«, rekao je tada, a taj čin ocijenjen je jednim od najvažnijih poteza njegova papinstva.

Molio je za oprost i zbog ponašanja Crkve prema ženama, od lova na vještice do njihova zadržavanja u često drugorazrednom statusu. U ime Crkve ispričao se i zbog grijeha protiv drugih kultura, okrutne kolonizacije domorodačkih naroda, grijeha protiv Židova pred čijom je žrtvom kleknuo u Auschwitzu u spomen na njih šest milijuna ubijenih u holokaustu.

Redovito je osuđivao antisemitizam, zagovarao mir u Svetoj zemlji, vapijao za izbjegavanjem rata u Iraku.

No, isključio je mogućnost ukidanja celibata, rastavljenima uskraćivao pričešć, ali i zakone koji odobravaju rastavu i u pravi-

ma izjednačuju nevjenčane s bračnim zajednicama. Branio je crkvena stajališta po kojima je pobačaj jednak ubojstvu, a za posjeta Africi poharanom AIDS-om usprotivio se kontracepciji.

Od davne 1522. on je prvi papa netalijan, Slaven na tronu Sv. Petra, najmlađi Papa 20. stoljeća, prvi skijaš i plivač, zaljubljenik u kazalište, glumac u mladosti, prvi koji je svoje poslanje shvatio kao moderan posao i zašao među narod.

Ivan Pavao II. je u 26 godina svoga papinstva proglasio najviše blaženika i svetica u povijesti. Oprost je u praksi svjedočio posjetivši u zatvoru svog atentatora koji mu je nanio teške tjelesne ozljede s trajnim posljedicama.

NA PUTU U SMRT: Papino se zdravstveno stanje pogoršalo u četvrtak navečer, 31. ožujka. Posljednji se put u javnosti pojavio dan prije, na prozoru svoje sobe na Trgu sv. Petra. Papa je deset godina bolovao od Parkinsonove bolesti, ali je jače pogoršanje njegova zdravlja otpočelo 24. veljače ove godine. Zbog infekcije mokraćnih putova Papa je najprije dobio visoku temperaturu, te ubrzo zatim svjesno donio odluku da ne bude ponovno prebačen u bolnicu Gemelli. Već je prva krizna noć počela okupljati vjernike na Trgu sv. Petra.

Neizvjesnost teškoga stanja u nekoliko

su mahova prekinule ishitrene glasine i nepouzđane informacije o Papinoj smrti, te su u nekim zemljama, poput dalekog Meksika, već unaprijed održane minute šutnje. Teško zdravstveno stanje otežalo je i pogoršanje stanja dišnih organa, te je Papa primio posljednju pomast, poseban katolički sakrament za umiruće. Kardinali su ispoštovali njegovu želju da ne napusti svoju sobu, te su se počeli okupljati u Vječnom gradu pripremajući se za smrt vjerskog vođe 1,1 milijarde katolika u svijetu.

Jednu od zabuna izazvalo je i zatvaranje Brončanih vrata na Trgu sv. Petra u Vatikanu 1. travnja, čin kojim su se u povijesti tradicionalno označavale smrti pape. No, Papa je još bio živ a to je potvrdio i šef ureda za tisak Svete Stolice *Joaquin Navarro Valls* riječima: »Nismo vam do sada ništa krili, obavještavali smo vas u istom trenutku o svakoj promjeni i tako ćemo nastaviti«. Ipak, neke su agencije objavile da je ispis EEG-a ravan, a taj medicinski aparat se uopće nije nalazio u Papinoj sobi. Ujutro 2. travnja Brončana vrata su se ponovno otvorila i tako dala znak da je Sveti Otac još na životu. Papa je navodno i tog posljednjeg jutra napisao na papirić poruku svojim suradnicima, a pisalo je: »Radostan sam, budite i vi. Molimo zajedno u radosti,

Snaga vjere

U više od 26 godina svoga pontifikata Ivan Pavao II. bio je na 104 putovanja izvan Italije u ukupno 130 zemalja svih pet kontinenata. Prošao je ukupno 1.160.000 kilometara, što je kao da je 29 puta obišao kuglu zemaljsku. U Italiji je u 150 putovanja posjetio oko 300 mjesta. Sveta Stolica ima diplomatske odnose sa 171 zemljom. Ivan Pavao II. je kanonizirao, svecima proglasio, 483 osobe, a beatificirao 1.355 osoba.

U deset koncistora proglasio je više od 200 kardinala, od kojih će 117, koliko ih ima manje od 80 godina, izabrati nasljednika Ivanu Pavlu II. Prvi slavenski Papa napisao je 14 enciklika i pet knjiga.

Djevici Mariji povjeravam se s radošću«. Uslijedilo je zatim gubljenje svijesti, a u sve više crkava po svijetu vjernici su palili svijeće Papi u čast, moleći se za njega i pozorno pratili svaku novu vijest o njemu. Na programima velikih svjetskih televizijskih kuća, te na brojnim nacionalnim TV programima redovito se izvještavalo o svakoj zdravstvenoj promjeni vrhovnog poglavara Rimokatoličke crkve.

Papa Ivan Pavao II. umro je 2. travnja u 21 sat i 37 minuta u svojem apartmanu u

apostolskoj palači u Vatikanu, nakon 26 godina papinstva.

PORUKE U POVODU SMRTI PAPE:

Brojni čelnici europskih ali i prekomorskih zemalja dali su službene izjave medijima u povodu Papine smrti. Svi su veličali njegova nastojanja na uspostavljanju mira u svijetu i povezivanje vjernika različitih vjera. U izjavi predsjednika Republike Hrvatske *Stjepana Mesića* tim se povodom kaže: »Smrt Pape Ivana Pavla II. nemjerljiv je gubitak za Katoličku crkvu, za sve vjerni-

ke, ali i za cijeli svijet. U više od četvrt stoljeća svojega pontifikata ovaj je Papa bio ne samo vjerski poglavar, nego i neumorni borac za bolje odnose među ljudima, državama, civilizacijama i vjerama, što mu je donijelo poštovanje milijuna ljudi diljem svijeta.« Mnogi hrvatski dužnosnici isticali su veliki doprinos Ivana Pavla II. priznajući samostalnu hrvatsku državu. Sveta Stolica priznala je 13. siječnja 1992. godine Hrvatsku, dva dana prije dogovorenog roka u Bruxellesu. U Hrvatsku je Papa dola-

zio i u jeku rata, rujna 1994. godine.

Vlada Republike Hrvatske objavila je izjavu iste večeri u kojoj izražava duboku žalost zbog smrti Svetog Oca.

»Vlada Republike Hrvatske daje posljednju počast Velikom Papi, iskazuje duboku žalost i iskrenu sućut zbog odlaska Vrhovnog Svećenika, izvrsnog državnika i odanog prijatelja hrvatskog naroda. Ivan Pavao II., nesporno najviši moralni autoritet našeg vremena, otišao je mirno, dostojanstveno i hrabro. Svojom patnjom pokazao je snagu duha i vjere u krhkom, umornom tijelu. Otišao je u vječnost i svima nam ostavio zadaću nastaviti put časno i ustrajno kako je On to činio« – stoji u toj izjavi Vlade RH.

U povodu smrti Svetog Oca Ivana Pavla II. zagrebački nadbiskup kardinal *Josip Bozanić* uputio je vjernicima poruku u kojoj između ostalog stoji:

»Kao vjernici iz dna duše zahvaljujemo nebeskom Ocu što nam je darovao velikog Papu, dragoga brata, voljenog prijatelja, brižnoga oca i snažnog zaštitnika. Zato molimo da ga uskrslu Gospodin primi u puno zajedništvo nebesnika. I dok nas obuzima žalost zbog gubitka njegove fizičke bli-

Priopćenje DSHV-a

Izgubili izuzetnu osobu

»**D**emokratski savez Hrvata u Vojvodini smatra da je cijeli svijet izgubio Papinom smrću izuzetnu osobu, što se vidi po njegovim postupcima, kao borca za mir i toleranciju među narodima po svijetu, njegova brojna putovanja po svijetu imala su cilj očuvanja mira među ljudima.

Ostat će zapamćena i njegova težnja za jedinstvom među kršćanima.

Veliki broj Hrvata iz Vojvodine s radošću se sjeća pastoralnih posjeta Svetog Oca *Pape Ivana Pavla II.* susjednim zemljama, Hrvatskoj i Mađarskoj, kojima su nazočile i tisuće hrvatskih vjernika iz Vojvodine.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini sa žaljenjem konstatira, da se nije ispunila želja Pape Wojtyły glede posjeta Srbiji i Crnoj Gori, iako je to bila njegova velika želja, a što se sada vidi iz izjava ministra vanjskih poslova *Vuka Draškovića*, a osobno se za taj posjet zalagao i predsjednik Državne Zajednice *Svetozar Marović*« – stoji u priopćenju za javnost Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

zine, utješeni uskršnom nadom, vjerujemo da nas odlaskom s ovoga svijeta nije zauvijek napustio, te da smo u njemu zadobili velikoga zagovornika kod Boga...Hvala Ti, Ivane Pavle II., za pohode kojima si tri puta blagoslovio zemlju Hrvatsku.»

Povodom prelaska Pape Ivana Pavla II. u vječni dom beogradski nadbiskup *Stanislav Hočevar* u svojoj poruci, između ostalog ističe: »Dok svi mi, sinovi i kćeri Crkve, osjećamo kako smo ostali mnogo osiromašeni zbog njegove smrti, znamo predobro da je otišao u zajednicu blaženih kao veliki svjedok vjere, kao čuvar našeg zemaljskog i duhovnog dostojanstva, kao naš zagovornik pred Bogom i molitelj za čitavo čovječanstvo. Za njega je ovih dana molila čitava naša Crkva, pa i toliki kršćani diljem sveta, vjernici ostalih vjeroispovijesti i mnogi ljudi dobre volje. Zaista su se pokazali plodovi njegovog nastojanja za jedinstvo kršćana i suradnju svih vjernika.«

U izjavi subotičkog biskupa *msgr. Ivana Penzeša* stoji sljedeće: »Umro je veliki Papa, poglavar Katoličke Crkve, Ivan Pavao II. Za nas vjernike katolike veliki gubitak. Mislim da je gubitak i za cijelo čovječanstvo. Bio je najveći moralni autoritet svoga vremena i označio je povijest prelaska u novi Milenij. Katolička Crkva, iako ožalošćena, u dubokoj je sabranosti i zahvalnoj molitvi Bogu – Gospodaru povijesti – što je našim vremenima podijelio takvoga predvoditelja – Papu. Dok žalujemo, što je ljudski razumljivo, zahvaljujemo Bogu za taj veliki dar. Ostavio nam je plodove svoga dugog pontifikata i kao poruku i kao testament koji trebamo slijediti.«

Posebno priopćenje za javnost u povodu smrti Svetoga Oca uputio je i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Lazo Vojnić Hajduk*, u kojemu stoji: »Ponosan sam što pripadam zajednici kršćana katolika čiji je vođa bio papa Ivan Pavao II. Papa je bio prepoznatljiva osoba za sve ljude na kugli zemaljskoj. Bio je čovjek koji je jednako razumio siromašne, bijedne i jednostavne ljude isto kao i ljude koji pripadaju slojevima bogatih, moćnih, utjecajnih državnika i političara. Među njima nije pravio razlike, sve ih je razumio i sa svim imao razgovor. Pokojni Papa je bio veliki Papa koji je otvorio novu stranicu ljudske povijesti ulaskom u treći milenij s pravim vrednotama ljudskog i evanđeoskog života, jer samo prave vrednote mogu spasiti čovječanstvo od stranpu-tice i katastrofe. Snaga, energija, ljubav,

Stjepan Mesić kod Pape: vjerna potpora Svetoga Oca

dobrota, ustrajnost i nepokolebivost isticala su ga iznad svih. Briga za ljude, živjeti s ljudima i za ljude dala mu je snagu biti stalno na putu i kontaktu prenošenja poruke Isusa Krista za spas čovječanstva. Bio je dostojan i pravi namjesnik Isusa Krista na Zemlji.«

PAPA U HRVATSKOJ: Sveti Otac je Hrvatsku prvi put posjetio 10. rujna 1994. godine na svom 63. pontifikalnom pohodu. Nakon što je stupio na tlo u zagrebačkoj zračnoj luci »Pleso«, Sveti je Otac poljubio zemlju, a na hrvatskim crkvama zazvonila su zvona.

Slijedio je susret s *Franjom Tuđmanom* te odlazak u zagrebačku katedralu i obilazak grobnice kardinala *Alojzije Stepinca*.

Sutradan je pred oko milijun okupljenih vjernika na zagrebačkom Hipodromu predvodio euharistijsko slavlje.

Ivan Pavao II. po drugi je put posjetio Hrvatsku 2., 3. i 4. listopada 1998. Glavni događaj toga posjeta bilo je 3. listopada proglašenje blaženim kardinala *Alojzija Stepinca* na svečanom misnom slavlju u Mariji Bistrici. Trećeg dana posjeta Papa je sudjelovao na euharistijskom slavlju u Splitu.

Posljednje državno izaslanstvo u Vatikanu za života Wojtyła: Ivo Sanader kod Pape

Treći pastoralni posjet Pape Ivana Pavla II. Republici Hrvatskoj počeo je 5. lipnja 2003. godine u zračnoj luci na otoku Krku. To je bilo stoto jubilarno putovanje Pape izvan Italije. Za petodnevni boravak u Hrvatskoj Papa je bio smješten u Nadbiskupijском sjemeništu u Rijeci, odakle je posjetio Dubrovnik, Osijek, Đakovo i Zadar. Sveti Otac održao je 6. lipnja u Dubrovniku svečano euharistijsko slavlje na kojemu je blaženom proglasio sestru *Mariju od Propetoga Isusa Petković*, rodom iz Blata na Korčuli. Imao je i susrete s predstavnicima vlasti u Hrvatskoj, na čelu s predsjednikom *Stjepanom Mesićem*.

Karol Wojtyła je za svojega pontifikata,

po broju posjeta, najčešće bio u Poljskoj, a zatim u Hrvatskoj.

Papa je imao i dva pastoralna pohoda u Bosnu i Hercegovinu, i to travnja 1997. kada je posjetio Sarajevo, te lipnja 2003. kada je u Banja Luci blaženim proglasio *Ivana Merza*, rođenog u tom gradu.

Sveti je Otac posjetio i Sloveniju 17. svibnja 1996. godine, a kao neostvarena želja ostao mu je posjet Srbiji i Crnoj Gori.

PRIPREME ZA SVEČANI POGREB: Cijeli se grad priprema za nadolazeće hodočasnike. Civilna zaštita je u punoj pripravnosti, a za spavanje se pripremaju sportske dvorane i stadioni. Već je u nedje-

lju 3. travnja homilija u Rimu okupila više od 100.000 vjernika. Papa je poslije smrti prvo bio izložen u dvorani Clementini, odjeven u crveno s pastirskim štapom i mitrom, gdje su mu počast odali kardinali, talijanski dužnosnici i diplomatski zbor.

Stručnjaci sudske medicine poliklinike Tor Vergata u Rimu balzamirali su 4. travnja tijelo Ivana Pavla II., te tako pripremili posmrtnu ostatku Pape za izlaganje vjernicima.

Istoga dana poslije podne, tijelo pape Ivana Pavla II. bilo je izloženo u bazilici svetog Petra kako bi mu počast mogli odati brojni vjernici koji su pristizali iz cijeloga svijeta. U mnogim su europskim, ali i izvan europskim zemljama određeni dani žalosti, kako u onima gdje su Katolici u većini tako i u nekima gdje uopće nisu. Gotovo da nema zemlje gdje se nisu služile svete mise Papi u čast, gdje se zastave nisu spuštale na pola, i gdje se nije upisivalo u knjige žalosti. Hrvatska je odredila tri dana žalosti u povodu Papine smrti i to 4., 5. i 8. travnja. Hrvatski premijer *Ivo Sanader* bio je zadnji svjetski političar kojeg je Sveti Otac primio i s njim u četiri oka razgovarao petnaest minuta 22. veljače, odmah nakon izlaska iz bolnice. Posljednji je put u obilasku svoje rodne Poljske i Krakova bio u kolovozu 2000. godine.

Od ukupno 264 pape svecima je proglašeno 78, a samo su trojica nazvani i Velikima. Po ocjeni kardinala *Angela Sodana*, Ivan Pavao II. zaslužuje dobiti dodatak imenu »Veliki«.

Budući da je najavljen najveći pogreb u povijesti, koji će prema predviđanjima u

Sućut dužnosnika SiCG

Svim pripadnicima Katoličke crkve sućut je u nedjelju izrazio predsjednik Srbije i Crne Gore *Svetozar Marović*, koji u svojoj izjavi naglašava da će Papu Ivana Pavla Drugog »pamtiti ne samo katolici širom svijeta već i čitavo miroljubivo čovječanstvo zbog njegovog neumornog angažiranja za mir, suradnju crkava i dobrobit naroda širom svijeta«.

Srbijanski predsjednik *Boris Tadić* uputio je brzojav sućuti Vatikanu, Rimokatoličkoj crkvi i svim vjernicima u kojemu navodi da je četvrt vijeka misije Ivana Pavla Drugog ostavilo dubok pečat na svjetsku povijest i da će on ostati zapamćen po svom angažmanu na zaštiti kršćanskih vrijednosti.

Crnogorski predsjednik *Filip Vujanović*, u poruci povodom smrti Pape Ivana Pavla Drugog, izrazio je sućut katoličkim vjernicima i istaknuo da je Papa u brojnim misijama ostvario neizbrisiv trag u životima i pamćenju onih koji su pripadali njegovoj, ali i drugim vjerama.

Pismo sućuti beogradskom nadbiskupu *Stanislavu Hočevaru*, Biskupskoj konferenciji i Apostolskom nunciju u Beogradu uputio je i srpski premijer *Vojislav Koštunica*.

U ime Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne crkve brzojav sućuti katoličkom svećenstvu i vjernicima uputio je i srpski patrijarh *Pavle*.

»Sudjelujem u bolu za preminulim poglavarom Katoličke crkve s molitvenim željama da mu, zajednički nam Gospod Isus Krist podari vječan pokoj i carstvo nebesko«, istaknuo je srpski patrijarh *Pavle* u brzojavu sućuti.

Sociolog religije *Mirko Đorđević* je 2. travnja izrazio žaljenje zbog smrti pape Jovana Pavla Drugog, ističući da je papa uvijek s toplinom pričao o srpskom narodu.

»Imao sam prigodu upoznati i dva puta sresti Papu Ivana Pavla Drugog tijekom 90-ih godina prošlog stoljeća. Nikada neću zaboraviti s kakvom toplinom je pričao o srpskom narodu i o njegovoj povijesti i kako je razumijevao kroz što Srbi prolaze pod režimom *Slobodana Miloševića*«, rekao je Đorđević agenciji Beta.

Đorđević je dodao da je Papa imao i veliku želju posjetiti Srbiju, ali mu se ta želja na žalost nije ostvarila.

Na svečanom pogrebu ispred Srbije i Crne Gore bit će nazočni predsjednik *Svetozar Marović* i ministar vanjskih poslova *Vuk Drašković*.

Brojni vjernici danima su se opraštali od poglavara Rimokatoličke crkve

petak, 8. travnja u 10 sati okupiti više od dva milijuna vjernika iz cijeloga svijeta, a veliki broj vjernika je već u Vatikanu i odat će počast Papi, donesena je odluka da se pred odrom Svetoga Oca vjernici ne zadržavaju kako bi svi mogli proći.

Iako su se Poljaci ponadali, Papa ipak nije zatražio u svojoj oporuci da ga se sahrani u rodnoj Poljskoj. Bit će pokopan u kripti Bazilike sv. Petra, gdje je već pokopano 147 papa. Ostali su pokopani po rimskim katakombama ili drugim bazilikama.

PROCEDURA IZBORA NOVOG PAPA: Kardinal Josip Bozanić bit će prvi zagrebački nadbiskup koji će birati novoga

papu. Uz njega, u konklavama će sudjelovati i vrhbosanski nadbiskup *Vinko Puljić*. U izboru novog pape sudjelovat će 117 kardinala mlađih od 80 godina. Svi će biti smješteni u domu sv. Marte koja je u krugu Vatikana. Kad uđu u sv. Martu kardinali ne smiju imati nikakvo sredstvo komunikacije, a svaki od njih bit će smješten u posebnom apartmanu. Svaki dan ujutro i poslije podne kardinali posebnim autobusom sa zatamnjanim staklima odlaze u Sikstinsku kapelu gdje se održavaju konklave. Svi prostori kojima se kreću izbornici pret hodno se provjeravaju da ne bi bili ozvučeni. U Sikstinskoj kapeli kardinali

polazu zakletvu o poštovanju pravila izbora. U jednom danu kardinali mogu četiri puta glasovati, a glasovanje se ponavlja sve dok se ne postigne dvotrećinska većina. Glasuju tajno. Ustanovi li se da nijedan kandidat nije dobio dvotrećinsku većinu, listići se spaljuju, a crni dim neuspjeha vidljiv je okupljenima na Trgu sv. Petra. Kardinali maksimalno mogu glasovati 34 puta.

Budu li svi pokušaji neuspješni kardinali mogu glasovati o mogućnosti da se papa bira natpolovičnom većinom ili da se bira između dva kardinala koja su dobila najviše glasova. U trenutku kada se ustvrdi koji je kardinal dobio najviše glasova otvaraju se vrata Sikstinske kapele a izabranik mora izgovoriti prihvaća li dužnost pape i koje je novo ime izabrao. Listići i svi zapisnici se pečate i predaju novom papi. Kroz dimnjak tada izlazi bijeli dim, što je znak da je novi papa izabran. Najstariji kardinal đakon izlazi na balkon sv. Petra i objavljuje okupljenima »Habemus Papam!«, (Imamo Papu). Tada se novoizabranik obraća mnoštvu i dijeli blagoslov, a službeno se ustoličenje obavlja obično na prvu nedjelju od izbora ispred Bazilike sv. Petra.

ŽIVOTOPIS: Karol Jozef Wojtyła rođen je u poljskim Wadowicama 18. svibnja 1920. Krakovski nadbiskup kardinal *Adam Sapieh* posvetio ga je za svećenika 1946. godine. Za pomoćnog krakovskog biskupa imenovao ga je *Papa Pio XII.*, zatim ga je *Papa Pavao VI.* 1963. imenovao nadbiskupom u Krakovu, a 1967. postao je kardinal. Nakon kratkog pontifikata *Ivana Pavla I.* i njegove smrti 28. rujna 1978. godine, na konklavi 16. listopada izabran je Karol Wojtyła za 264. papu, postavši nakon 456 godina prvim papom koji nije Talijan. Na zaprepaštenje svijeta 13. svibnja 1981. dok se vozio kroz masu na Trgu sv. Petra, jedan mladi Turčin – *Mehmet Ali Agca* izvršio je atentat na Ivana Pavla II., ispalivši iz pištolja dva metka. Papa je u teškom stanju prebačen u bolnicu, gdje je operiran, a slučaj je ostao do kraja nerazjašnjen.

U povijesti Katoličke crkve Papa Ivan Pavao II., nakon *Pija IX.* koji je na Petrovoj stolici bio 32 godine, drugi je poglavar Katoličke crkve s najdužim pontifikatom. U Hrvatskoj je prevedeno pet knjiga koje su nastale za Papina pontifikata – »Prijeći prag nade«, »Dar i otajstvo«, »Rimski triptih«, »Ustanite hajdemo« i »Sjećanje i identitet«.

Sastanak proširenog uredništva jedinog lista za djecu na hrvatskom jeziku u SiCG

Ubuduće Hrcko izlazi mjesečno

Ciljevi: afirmirati hrvatski jezik kod djece, razvijati svijest o pripadnost hrvatskom narodu, uvoditi djecu u svijet književnosti hrvatskih i svjetskih autora

Nakon što je sa Skupštinom Vojvodine, odnosno nadležnim Pokrajinskim tajništvom za informacije, dogovoreno i započeto sustavno financiranje podlistka za djecu na hrvatskom jeziku, u nakladničkoj izvedbi NIU »Hrvatska riječ«, u Subotici je održan prvi sastanak proširenog uredništva Hrcka. Na sastanku su utvrđeni ciljevi koji se izdavanjem lista za djecu žele postići. Prije svega, namjera je na pozitivan način afirmirati hrvatski jezik kod djece, zatim razvijati kod njih svijest o pripadnosti hrvatskom narodu i hrvatskoj kulturi, te upoznati ih sa svim vrijednostima koje u sebi sadrži hrvatski nacionalni identitet. Osim toga, Hrcko bi u budućnosti trebao uvesti djecu u svijet bajki, priča, romana i uopće književnosti za djecu hrvatskih autora, kao i svjetskih autora, a unutar toga približiti im i radove za djecu autora Hrvata iz Vojvodine. Od iznimne je važnosti, rečeno je na sastanku uredništva Hrcka, da se sve to predstavi na popularan način i popularnim metodama, kako bi se privukla pozornost djece, jer se samo na taj način mogu ostvariti željeni ciljevi.

Na sastanku su iznesene i mnogobrojne ideje da se Hrcko približi djeci, da ga što više čitaju, jer je, kako je rekao *Dužo Runje*, upoznavanje s materinskim jezikom osnovna stvar za djecu.

Upoznavanje materinskog jezika osnovna stvar za djecu: sastanak uredništva »Hrcka«

Katarina Čeliković je rekla kako je Hrcko već i dosadašnjim izlaženjem odradio veliku ulogu, ali da se na njegovom razvoju mora raditi, i da je dobro što su se u proširenom uredništvu okupili ljudi koji znaju raditi s djecom.

Među ostalim, predložene su nove ru-

brike Hrcka: Knjiga baš za mene, Razgovor s vršnjacima, PTT dopisivanje, Kutak za mame i tate, Jezični savjetnik, Elementi narodnoga blaga, Vijesti iz škole, Vijesti iz KUD-ova, Ikavica, itd.

U svakom slučaju, Hrcko ni u buduću ne bi išao u slobodnu prodaju, nego bi se distribuirao kao sastavni dio tjednika »Hrvatska riječ«, i to jednom mjesečno, po sljedećega petka u mjesecu.

Urednica Hrcka Ivana Petrekanić za dužena je da uradi prijedlog buduće koncepcije lista, koji će biti uredništvu ponuđen na razmatranje do kraja ovoga tjedna.

Na sastanku su, pokraj urednice Ivane Petrekanić, Katarine Čeliković i Dužo Runje, bili nazočni i suradnica »Zvonika« *Vesna Huska*, odgovajateljica dječjeg vrtića »Marija Petković« *Marina Piuković*, učiteljica iz Hrvatske *Dobrila Puljić*, dopisnik »Hrvatske riječi« iz Bačkog Brega *Zlatko Gorjanac*, učiteljica *Ana Čavrgov* i ilustrator *Zoltan Sič*.

H. R.

Počeo upis prvaka

U subotičkoj općini počeo je upis učenika u prve razrede osnovnih škola. Djeca se direktno upisuju u školu kojoj područno pripadaju, ali mogu se upisati i u neku drugu školu u kojoj njihovi roditelji žele da im djeca pohađaju nastavu. U slučaju želje upisa u školu kojoj djeca područno ne pripadaju, učenici će biti upisani ukoliko ima dovoljno mjesta u odjeljenjima pored učenika koji područno pripadaju toj školi. Za upis djece potrebna je potvrda od ljekara, izvod iz matične knjige rođenih i potvrda o mjestu boravka.

»Prema do sada objavljenom upisu, jesen će u subotičke osnovne škole sigurno dovesti 1432 prvaka. Uvijek još postoji mogućnost naknadnog upisa, pa se taj broj još do početka nove školske godine može povećati, ali najvjerojatnije će za pedesetak đaka biti manji nego prošle školske godine, kada je upisan 1551 prvak«, priopćila je članica Općinskog vijeća zadužena za obrazovanje *Edit Pintér Molnár*.

Izvršni odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća informira da se djeca mogu upisati u hrvatske odjele osnovnih škola, a mogu se prijaviti i za pohađanje satova hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Sjednica Pododbora Hrvatskoga sabora za hrvatske manjine u europskim zemljama

Podržan zahtjev HNV-a za vraćanje TV emisije

*Zatraženo od OEES-a i Uprave za prognanike i izbjeglice da utvrde točan broj Hrvata prognanih iz SiCG
* Protiv uvođenja bunjevačkog jezika u škole u Vojvodini*

Protiv »bunjevačkog« u školama: Ivana Sućec-Trakoštanec, predsjednica Pododbora

ZAGREB – Saborski Pododbor za hrvatsku manjinu u europskim zemljama podržao je zahtjev Hrvatskog nacionalnog vijeća Srbije i Crne Gore da se na TV Novi Sad vrati emisija namijenjena vojvođanskim Hrvatima, objavila je Hina poslije sjednice koja je u Zagrebu održana 31. ožujka. Pododbor, također, od ravnatelja HRT-a *Mirka Galica* traži da poveća minutažu za emisije namijenjene Hrvatima u inozemstvu.

Pododbor se usprotivio prijedlozima uvođenja bunjevačkog jezika u osnovne škole u Vojvodini, a od relevantnih tijela u Srbiji i Crnoj Gori traži što skoriju ratifikaciju sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina, kojega je nedavno potvrdio Hrvatski sabor.

Dio članova Pododbora iz redova HDZ-a smatra da je važnije utvrditi broj prognanih i ubijenih Hrvata iz SiCG nego vratiti hrvatske emisije i jezik u Vojvodini.

Pododbor je stoga od OEES-a i Uprave za prognanike i izbjeglice zatražio da utvrdi točan broj Hrvata prognanih iz SiCG.

Na sjednici je upozoreno i na neslogu koja vlada među Hrvatima u Vojvodini, ali i u Crnoj Gori u kojoj je, kažu članovi Pododbora, hrvatska manjina u znatno boljem stanju. ■

Američka agencija za međunarodni razvoj i dužnosnici lokalnih samouprava u Srbiji

Skupa u rješavanje problema

Zbog premještanja vojarni izvan prostora od 30 kilometara od granice, otvaraju se mogućnosti da se same općine uključe u otkup tih zona, kaže Petar Kuntić

Američka agencija za međunarodni razvoj pozvala je, u okviru pripreme izrade strategije pružanja pomoći lokalnim samoupravama u Srbiji, nekolicinu izabраних gradonačelnika i njihovih zamjenika, na radni dogovor o tome kako se na najbolji način može pružiti pomoć lokalnoj samoupravi u budućnosti.

Pokraj zamjenika predsjednika Općine Subotica *Petra Kuntića*,

na sastanku koji je održan 23. ožujka u Beogradu, bili su nazočni i predsjednici općina Novi Beograd, Vranje, Preševo, Indija, Čačak, Bujanovac, Loznica, Pirot i Niš.

Kako je za »Hrvatsku riječ« izjavio *Petar Kuntić*, svi predstavnici općina pokrenuli su pitanja daljnjeg ekonomskog razvoja svojih sredina, vraćanja imovine lokalnim samou-

stali vlasničkom transformacijom gospodarstva i uloge dijaspore u čitavom ovom procesu. Također su se založili za rješavanje postojećih problema oko katastarske.

Što se Subotice tiče, naglašeno je da se zbog premještanja vojarni izvan prostora od 30 kilometara od granice, otvaraju mogućnosti da se pomogne samim općinama da se uključe u otkup tih zona. Također je naglašeno, kaže Kuntić, da se treba omogućiti Američkoj agenciji da donira općinski poljoprivredni proračun, kao i da se zajednički rješavaju problemi infrastrukture u selima.

N. C.

Predstavnici općina na sastanku s ministricom poljoprivrede Ivanom Dulić-Marković

Suradnja s lokalnim samoupravama

Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Srbije organiziralo je skup s predstavnicima svih općina u Srbiji. Na sastanku, koji je održan 29. ožujka u prostorijama Gospodarske komore Srbije, bila je nazočna i ministrica *Ivana Dulić-Marković*.

Povod za ovaj skup bila je namjera dužnosnika u Ministarstvu da obrazlože

programe koji su u tijeku (registracija, kreditiranje, mjere za unapređenje sela, pomoć mladim farmerima, itd.), kako bi se time uspostavila bliža suradnja s lokalnim samoupravama u Srbiji.

Subotičku općinu predstavljao je zamjenik gradonačelnika *Petar Kuntić*, koji je ujedno i resorno zadužen za poljoprivredu. Podržavajući najnovija nastojanja Vlade

Republike Srbije i Ministarstva poljoprivrede, lokalna samouprava u Subotici je još prošle godine oformila agrarni budžet, koji je aktualan i ove godine.

Pokraj toga, izdala je i »Subotički agro-informator«, kako bi poljoprivredni proizvođači na jednom mjestu mogli dobiti odgovore na sva pitanja koja ih interesiraju. ■

Géza Kucsera, predsjednik Općine Subotica

Njeguimo svoje i pronalazimo zajedničko

*Nakon izravnih izbora na mjestu predsjednika Općine imam sasvim drugačiji posao nego ranije, jer su mi praktički svi prethodni poslovi ostali, a pridodani su mi i poslovi nekadašnjeg Izvršnog odbora **

*Prostornih će uvjeta biti da Kazalište bude dom za sve tri drame. A, hoće li se to i ostvariti, ovisi o našoj organiziranosti i o organiziranosti hrvatske zajednice * Život i rad jedne višenacionalne zajednice je skuplji, a za to nemaju sluha još uvijek ni u Republici ni u Pokrajini*

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

P prvi predsjednik Općine Subotica, kojega su nakon više desetljeća građani izabrali na neposrednim izborima, Géza Kucsera, u politiku je ušao preko svoje struke – obrazovanja. Prvo je postavljen za člana Izvršnog odbora Skupštine Općine Subotica zaduženog za obrazovanje 1996. godine, i taj je posao radio pet godina.

Nakon toga njegova politička karijera, iako sam kaže kako nije imao političke ambicije, išla je samo uzlazno. Na sljedećim izborima izabran je za vijećnika SO Subotica, nakon odlaska Imrea Kerna s dužnosti predsjednika Izvršnog odbora SO Subotice preuzeo je tu dužnost, da bi nakon ostavke Istvána Ispanovicsa postao predsjednik Skupštine Općine Subotica. Prošle jeseni je, pak, izabran od strane građana za predsjednika Općine.

Za sebe kaže da se nije spremao za političku karijeru i da ga je stjecaj okolnosti, za koje još uvijek ne zna jesu li povoljne ili nepovoljne, doveo u politiku, u kojoj se pridržava principa da svaki posao koji se radi, treba uraditi dobro, a svaki posao koji se započne, treba i završiti.

HR: Prvi ste gradonačelnik Subotice, koji je nakon dužeg vremena izabran na neposrednim izborima umjesto da ga postavlja Skupština. Što se promijenilo, u odnosu na prethodni period, u načinu upravljanja gradom?

Da, sada je, u odnosu na prethodni mandat, malo drugačije. Dok sam radio posao predsjednika Skupštine Općine, radio sam ga pod drugim okolnostima, u koji – ma je postojao Izvršni odbor, koji je radio dosta veliki dio posla. Međutim, nakon direktnih izbora na mjestu predsjednika Općine imam sasvim drugačiji posao nego ranije, jer su mi praktički svi prethodni poslovi ostali, a pridodani su mi i poslovi nekadašnjeg Izvršnog odbora. Sada je mnogo veća moja odgovornost i posao je raznovrsniji. Od planiranja i izvršenja proračuna, vođenja grada, do planiranja koncepcije razvoja grada, sve je u rukama jednog čovjeka. Kako bi taj posao mogao biti dobro obavljen, potrebno je imati oko sebe dobar tim jer se samo timski može raditi.

No, neke loše navike iz naše prošlosti ostavljaju svoj žig. Tako je dosta nedefiniran status Općinskog vijeća, koje prema sadašnjem zakonu ima malo ingerencija. Ono što je u ingerenciji to je predlaganje proračuna Skupštini, kontrola rada opće uprave, pomoć predsjedniku Općine i odlučivanje o žalbama građana, što znači da članovi Općinskog vijeća sada praktički ne sudjeluju u donošenju najvažnijih odluka i rješenja.

Vezane ruke

U cjelini gledano prioritet za našu Općinu je otvaranje novih radnih mjesta i pokretanje gospodarstva. Međutim, ovdje još uvijek ima problema u samom zakonu, jer sve dok se općini ne vrati imovina, o čemu se govori već godinama, a još ništa nije urađeno, za svaku se sitnicu moramo obratiti Republičkoj direkciji za imovinu i uglavnom ne dobivamo odgovor i onda su nam ruke vezane, nije moguće uraditi odgovarajuće korake.

Međutim, interesantno je spomenuti, imamo jedan općinski stan koji koristi policija već 30 godina i riješili smo staviti točku na to, jer ako oni imaju sva prava da ga koriste, ne treba više općina ni biti vlasnik. Kad smo to predložili direkciji, odgovor je stigao za dva dana, a za ostala pitanja čekamo po godinu i pol dana.

Druga loša navika iz prošlosti je to što stranke koje prakticiraju vlast u Skupštini ne shvaćaju uvijek da novi način izbora gradonačelnika nosi sa sobom i jednu drugu dimenziju, a to je mnogo veća samostalnost na toj poziciji i manje miješanja stranaka. Teško to shvaćaju ljudi u strankama, jer svaka stranka želi smjestiti svoje ljude, ispuniti neka obećanja prema svojim članovima, što često predstavlja problem kod sastavljanja dobrog tima. Jer, izbor je sužen i praktički čovjek ne može odlučiti potpuno samostalno o tome. A, tim je tim tek onda kada članovi imaju povjerenja jedan u drugog i kad se dobro poznaju. No, mislim da će ove dječje bolesti biti brzo prevladane. Ovo je probni period i bilo bi dobro da taj period tako proživimo da te bolesti ne ostave neke dugoročne posljedice ni za grad ni za pojedince koji u tome sudjeluju.

HR: Prema zakonu predsjednik Općine ima pravo postaviti gradskog menadžera i glavnog gradskog arhitekta. To do sada nije učinjeno. Zbog čega?

Točno, i moram reći kako mi se često postavlja ovo pitanje. Postojalo je nekoliko ljudi koje sam planirao na te dužnosti, međutim, kao što sam rekao, postoji izvestan pritisak stranaka, koji sam do sada pokušao izbjeći. S druge strane, stvarno imamo dobre ljude u gradu za te dužnosti, ali se ti ljudi pomalo plaše političke aktivnosti, jer smatraju da je dužnost glavnog gradskog menadžera, odnosno glavnog gradskog arhitekta, kratkoročna i ne žele ostaviti svoj posao zbog avanture koja možda može trajati nekoliko mjeseci, a maksimalno četiri godine, nakon čega će možda doći drugi čovjek koji će tražiti drugu ekipu. Treća dimenzija su plaće u lokalnoj samoupravi i općinskoj upravi koje nisu primamljive, jer ti ljudi na svojim radnim mjestima zarađuju tri-četiri puta više nego što bi zarađivali ovdje.

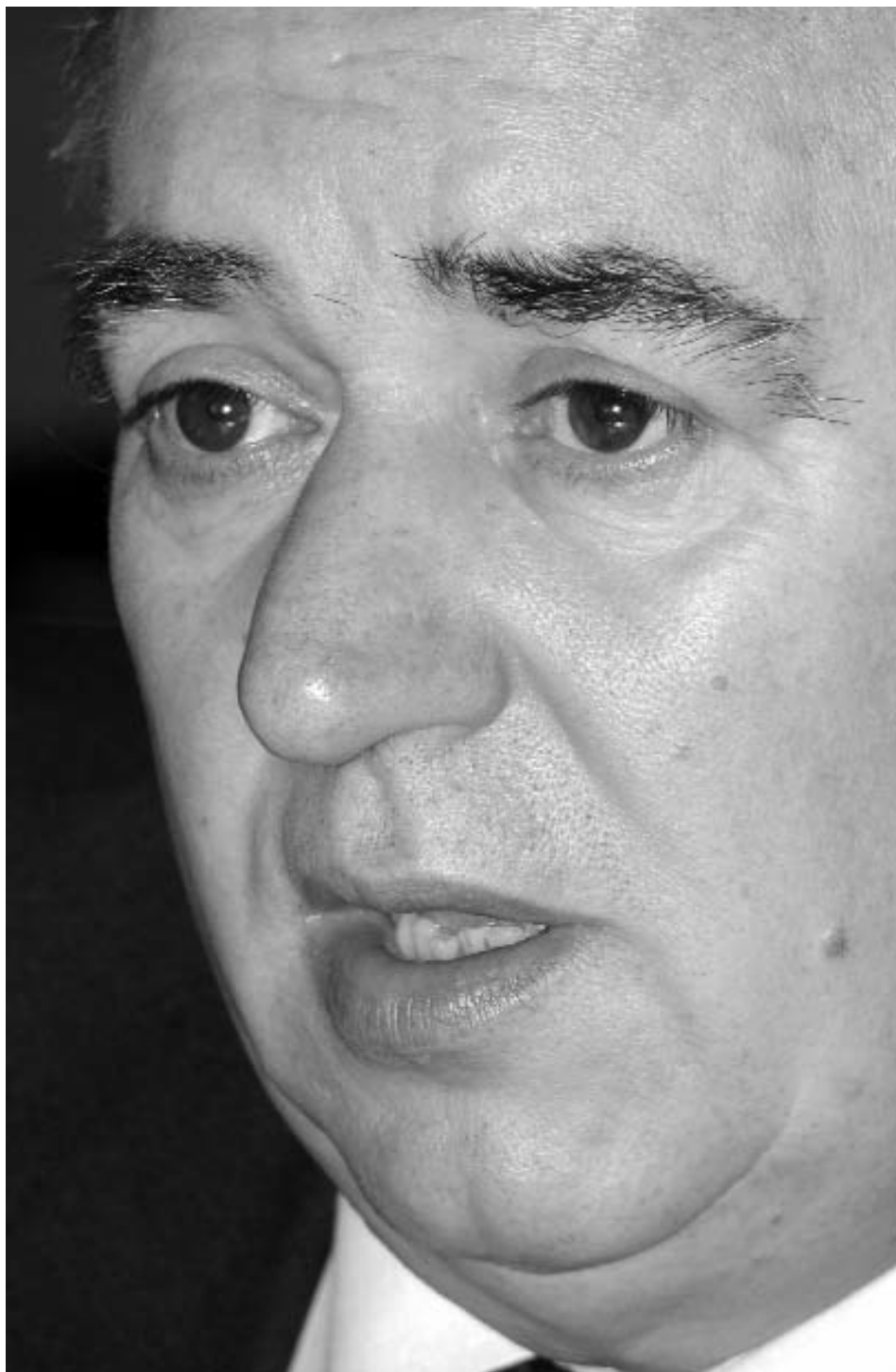
Praktički na ovaj je način sužen izbor. Oni koje bih ja želio ne prihvaćaju, a možda ima onih koji bi htjeli doći, ali ja

njih ne prihvaćam. Ipak, čini mi se da smo došli do nekih zaključaka i da ćemo uskoro imati izbor. Jako je važno da imamo ljude na tim pozicijama, jer na taj način se predsjednik Općine rasterećuje nekih obveza, a te dvije oblasti su važne. Jedna se odnosi na financijske tokove, jer proračun od oko dvije milijarde dinara nije mali i s njim se može pametno gospodariti. Na tom je mjestu potreban ekspert, koji poznaje sve puteve, da taj novac uložimo u prave stvari, da se taj novac oplodi i pronade svoju funkciju u gospodarstvu. Glede, pak, glavnog arhitekta mislim da je važno imati takvog čovjeka koji u sebi nosi duh Subotice, koji osjeća što je Subotica, koji osjeća kakav grad Subotičani žele. Prema

mojoj koncepciji, treba očuvati sve tradicije i na tim tradicijama graditi novo. Nadam se da ćemo to riješiti ubrzo, tražimo ljude dok ne nađemo najbolje rješenje.

HR: Puno je bilo kritika i sumnji od strane oporbe u Skupštini oko nekih kapitalnih projekata u gradu, kao što su zgrada Narodnog kazališta, prečištač, bazen. O čemu se tu radi?

U svom radu sam uvijek pokušavao raditi čisto i nemam ambicija sebi steći neku posebnu imovinu. S ove pozicije želim otići čist, pogledati svakog u oči kao što sam to mogao činiti i poslije petnaest godina ravnateljstva u školi. Oporba je uvijek oporba, ona jednostavno oponira poziciji i bilo što

predloži pozicija oni će uvijek imati nešto protiv. Posebno se sjećam rasprave oko prečistača, a dobiti kredit na način kako smo ga mi dobili, veliko je priznanje za jednu općinu. Dobiti garanciju Srbije i Crne Gore i kontragaranciju Republike Srbije nije svakodnevna stvar, posebno u ovim ekonomski nestabilnim vremenima. Dobiti kredit od 9 milijuna eura s kamatom koja iznosi ispod 4 posto izuzetan je čin i mogu reći da predsjednici drugih općina dolaze i pitaju kako smo to uradili, zavide nam

Prije desetak godina nametnula se potreba da se priđe rekonstrukciji zgrade Narodnog kazališta. Tada je napravljena koncepcija rekonstrukcije koja je bila veoma ambiciozna. Ogroman objekt s puno interesantnih sadržaja projektiran je s namjerom da postane multikulturalni centar cijele sjeverne Bačke. Jedan takav projekt košta izuzetno puno i prema zakonima o građevnoj gradnji se može prići tek kad je financijska konstrukcija zatvorena, kad se točno znaju izvori sredstava, a dugo tih izvora

financira Republika, 45 posto Pokrajina i 10 posto Općina. Međutim, tada nije utvrđena niti dinamika, niti od čega 45 posto. Na osnovi tog protokola neka sredstva su izdvojena i ona su se nalazila na našem izdvojenom računu, ali su ona bila nedovoljna da se bilo što počne. Međutim, dobar gazda kao što su i Republika i Pokrajina pitao je – što je s novcem koji su dali kazalištu. Mi nismo mogli dati odgovor da smo nešto uradili, jer novac nije dovoljan ni za završetak glavnog projekta, niti za početak ozbiljnih radnji. Oni su rekli da dok se to ne uradi, neće biti novca i onda je jedna komisija sjela i definirala novo rješenje koje se ogleda u tome da ostajemo pri koncepciji da taj objekt bude kulturni centar ove regije u skromnijim gabaritima, i smanjenim brojem katova i površinom, a osnova te ideje je da se priđe faznoj gradnji.

Ove godine do svibnja se završava glavni projekt i u svibnju bi mogli započeti radovi. Prva faza je rušenje postojeće scene, izgradnja nove multifunkcionalne scene, rušenje starog gledališta i ponovna izgradnja, što bi se moglo uraditi u ovoj godini. Potrebno je bilo faznu gradnju učiniti službenom i to je urađeno, kad je prije nekoliko tjedana potpisan aneks protokola. Na taj način praktički smo odmrznuli sredstva koja su stajala na računu i dobili smo obećanje da će i jedna i druga razina vlasti u svom rebalansu proračuna za ovu godinu osigurati potrebna sredstva.

HR: Možemo dakle očekivati da vraćeno gledateljima kad je u pitanju zgrada. Glede, pak, sadržaja planira li se pokraj postojećih – srpske i mađarske i hrvatska drama?

Dogovor je da ovaj objekt opslužuje sve tri drame, na sva tri jezika. Jer, prostorno će biti uvjeta da kazalište bude dom za sve tri drame. Hoće li se to ostvariti ovisi o našoj organiziranosti i, moram reći, i od organiziranosti hrvatske zajednice, koliko će se koristiti ti resursi i koliko će se biti agilna da se ostvare ta prava. Kad sam govorio o udjelu matičnih zemalja, možda u ovom segmentu ta pomoć može biti mnogo veća, jer Mađarska drama stoji dosta dobro, na čvrstim nogama, imamo dosta glumaca, redatelja, ona radi kontinuirano. Hrvatskoj drami ovdje treba malo pomoći, i tu bi matična zemlja mogla dati stručnu pomoć i ojačati tu dramu. U svakom slučaju mislim da će to biti višejezično kazalište.

HR: Kako funkcionira regionalna suradnja između Subotice i susjednih gradova?

Mislim da funkcionira dobro, ali ima puno neispitanih terena gdje možemo još mnogo više toga uraditi. Drago mi je da je započela suradnja s Osijekom i ona se veoma lijepo razvija. Sa Segedinom to još uvijek nije ono pravo, još uvijek je to više formalno i trebalo bi tu suradnju ispuniti novim sadržajima. Međutim, i Segedin ima problema, jer je ta regija najmanje razvijena u okviru Mađarske, i sad oni pokušavaju

na tome, a ovaj kredit za sobom je nosio i dva milijuna bespovratne pomoći od Europske agencije za razvoj. Bilo je dosta riječi o tome da zaduživanje nije prava stvar, međutim, ispustili su jednu dimenziju cijele ove priče, da u fazi izgradnje Općina treba osigurati tri milijuna eura kao udio, što ćemo skupa s Vodovodom osigurati, a otplatu cijelog kredita vršit će Vodovod, što znači da taj kredit ne tereti proračun koji se tako može opteretiti za druge potrebe.

S druge strane, ako stvorimo mogućnosti da prečistač može prihvatiti veće količine otpadnih voda, možemo u dijelovima grada gdje to nedostaje izgraditi vodovodnu i kanalizacijsku mrežu. Koncesija je, pak, veoma škakljiva stvar i kod nas još neprovjerena, i jako je teško vršiti nadzor nad cijenama. Praktički koncesor dobiva monopol i može raditi što god želi.

HR: Dugogodišnji je problem zgrada Narodnog kazališta. Hoće li se to konačno riješiti?

nije bilo. Mi smo pokušali dio sredstava izdvojiti iz proračuna, tražili smo pomoć od Republike, Pokrajine i od dvije naše susjedne države, matičnih država za Mađare i za Hrvate. Ta pomoć je veoma skromno stizala ili uopće nije stizala. Politički uvjeti u Hrvatskoj nisu to ranije omogućavali, a i u Mađarskoj je došlo do dosta promjena, tako da za sada imamo samo obećanja. U tim uvjetima nikada nismo uspjeli zatvoriti financijsku konstrukciju, koja bi omogućila rušenje i izgradnju novog objekta.

HR: Nedavno je u Subotici potpisan aneks Protokola o suradnji između Općine, Republike i Pokrajine o sufinanciranju zgrade kazališta?

Prije dvije godine József Kasza je uspio uvjeriti ljude i u Pokrajini i u Republici da prihvate jednu obvezu sufinanciranja izgradnje zgrade kazališta i potpisan je tada protokol o suradnji prema kojemu 45 posto

uhvatiti korak s Europom i malo manje vremena imaju za nas.

HR: Subotica je političko, društveno i kulturno središte kako za mađarsku, tako i za hrvatsku nacionalnu manjinu, uz značajnu prisutnost i drugih nacionalnih zajednica? Da li ta činjenica komplicira upravljanje gradom?

Drago mi je da sam gradonačelnik grada koji nema apsolutne većine u nacionalnom smislu. To znači malo teže balansiranje odnosa, ali je to i izazov. Subotica je tipičan vojvođanski grad koji prvenstveno gleda građanina bez obzira na njegovo podrijetlo, na njegov jezik i pokušava stvoriti uvjete za razvoj kulture i obrazovnog sustava za sve narode koji žive ovdje. Često sam isticao da su ovdašnji Mađari u povoljnom položaju u odnosu na Hrvate. Mađari su mnogo ranije priznata nacionalna manjina i manjinsku infrastrukturu smo gradili iz dana u dan. Hrvati su, pak, postali manjina prije tri godine i tek je tada započela gradnja te manjinske infrastrukture koja je različita, nije ista kao većinskog naroda. Mislim da je važno što smo shvatili kako je naš opstanak ovdje moguć samo ako pomognemo sve narode, i zato grad treba podržati sve takve aktivnosti. Mi smo sudjelovali u rekonstrukciji kulturnih centara jednih, drugih i trećih, imamo dobru suradnju sa savezom ovdašnjih Nijemaca i Židova i sa svima ostalima. Istina, ne možemo pružiti maksimalne uvjete svima, ali multikulturalnost je tu prisutna. Istina je i da ona znači više posla i više izdataka, jer ako je grad jednonacionalan, izgradi se jedan kulturni centar i skinuli smo problem s dnevnog reda za općinu. Međutim, život i rad jedne višenacionalne zajednice skuplji je i za to nemaju sluha još uvijek ni u Republici ni u Pokrajinu. Ako je na primjer skupštinski materijal moram prevoditi, to je trošak, a nigdje se ne priznaje, recimo, u republičkom proračunu za dvojezičnost i trojezičnost te općine treba dati nešto više i to su problemi, ali se nosimo s njima manje-više uspješno.

HR: Odobreno je po dva milijuna dinara za Omladinski kulturni centar i Bunjevački kulturni centar. O kakvim se projektima radi?

Potrebno je za Omladinski kulturni centar bilo predviđeno tri milijuna dinara, ali sam, kada se na Skupštini pojavio zahtjev za pomoć Bunjevačkom centru i kad je Skupština to prihvatila, morao predložiti neke izmjene u proračunu, jer da bi se nekome dalo, od nekoga se mora oduzeti. Mogu reći da ni meni nije bilo jasno o kakvom se projektu radi, jer je to došlo malo iznenada, a pošto Skupštinom ne rukovodim ja, mogao sam jedino ukazati na to da odluka Skupštine, koja govori o tome kako u proračunu treba naći dva milijuna dinara za Bunjevački kulturni centar, mora imati neku podlogu, i mora se definirati odakle se izdvajaju ta sredstva.

HR: A je li definirano za što idu ta sredstva?

Navodno za neku izgradnju, za rekonstruk-

ciju postojećeg prostora, mi jasne planove nemamo. Međutim, ne treba se plašiti toga, jer novac iz proračuna može izaći samo na temelju konkretnog zahtjeva koji je potkrijepljen odlukom o provođenju javnog tendera, da vidimo točno za što se troši novac. Ako ne bude točno pripremljeno sve to i ako ne bude materijalizirano u pravom smislu, novac iz proračuna se neće prebaciti.

Glede, pak, Omladinskog kulturnog centra, on ima svog smisla ako bude stvarno opsluživao mlade ljude u ovom gradu i ako bude imao određene programe koji su pristupačni svim mladima.

mišt svega, već smatram da svatko treba njegovati svoje, a u tom svojem imamo zajedničke elemente pa to možemo spojiti. Ako to bude neki gemišt, to baš i ne prihvaćam.

HR: U Skupštini je postavljeno pitanje i što je s Regionalnim TV centrom o čijem osnivanju postoji skupštinska odluka?

Na žalost, to je jedna nemušta odluka koja se ne može realizirati. Mora se stvoriti jedna nova institucija, regionalna televizija, međutim problem je u tome što zakon predviđa privatizaciju medija s maksimalnim udjelom općine do 30 posto. Imao sam

Ideja koju su mi izložili jest da će biti multikulturalni programi, ali više je to pokušaj da se udomi neki Exit, da se napravi nešto na razini svih mladih u Subotici. Ali isto tako novac će ići onda kad budu jasno definirani programi. Nije mehanizam – mi dajemo novac pa vi nešto napravite od toga, već se prvo treba vidjeti što se želi napraviti, koliko to košta, kakav je financijski plan i ako je to nešto što svi želimo, onda ću dati potpis za prijenos sredstava, a prilično sam, kažu, štedljiv kad se radi o novcu. Ne želim zaposliti dvoje-troje ljudi zato što je netko dao političko obećanje, da će netko dobiti posao. Taj novac ne smije ići za to da netko dobije posao, već treba biti konkretan program koji treba u sebi sadržati elemente multikulturalnosti, ali ne onako kako to neki shvaćaju. Osobno, multikulturalnost ne shvaćam kao neki ge-

razgovor na tu temu i pokušavamo naći rješenje. Jedno od najboljih rješenja je da nacionalna vijeća preuzmu informiranje i radio i TV programe za nacionalne manjine, a razgovara se i o problemu Radio Subotice, recimo samog objekta kojeg vlasnik traži nazad.

HR: Hoće li se na Radio Subotici proširiti program na hrvatskom jeziku koji za sada traje samo dva sata dnevno, u prilično nepovoljnom terminu?

Pokušavamo stvoriti uvjete za daljnji razvoj, a postoji i ideja razdvajanja sve tri redakcije. U tom momentu, ako se redakcije razdvoje i osiguramo hrvatskom programu frekvenciju, a što ovisi o tome koliko smo sposobni i organizirani, može se proširiti i program na hrvatskom jeziku, kao što je to sada na srpskom i mađarskom. ■

Istraživanje mladih u vrijeme tranzicije u Srbiji

Mladi zagubljeni u tranziciji

Zbog aktualnog društvenog i ekonomskog stanja u zemlji, dominantna strategija za znatan dio mladih u Srbiji je odlaganje svršetka školovanja, braka, rađanja, stalnog zaposlenja

Piše: Dušica Dulić

U organizaciji Centra za proučavanje alternativa u Srbiji je u svibnju 2003. godine obavljeno empirijsko istraživanje pod naslovom »Status i uloga omladine na prijelazu stoljeća. Potonuti ili plivati u valovima tranzicije. Od žrtvovane generacije krajem osamdesetih i u devedesetim, do generacije koja uči plivati početkom novog stoljeća«. Godinu dana kasnije tiskana je knjiga »Mladi zagubljeni u tranziciji« u kojoj su predstavljeni rezultati ovog istraživanja, a stručnim timom je rukovodio *Srećko Mihailović*.

Istraživanje mladih je realizirano na uzorku od 3.180 ispitanika u uzrastu od 16 do 35 godina, a bili su obuhvaćeni srednjoškolci, studenti, nezaposleni kao i zaposlena omladina. Podaci su prikupljeni putem neposrednog osobnog intervjua, a sam upitnik bio je djelimično prilagođen specifičnostima navedenih kategorija omladine. **NEZADOVOLJNI I ZAVISNI:** U okviru provednog istraživanja mladi su bili pitani da procijene što se događalo s materijalnim stanjem njihovih obitelji tijekom devedesetih godina. U ukupnom uzorku 42 posto ispitanika smatra da se materijalni položaj njihove obitelji »veoma pogoršao« tijekom devedesetih, 29 posto smatra da se »donekle pogoršao«, a slijedi »ne mogu procijeniti« 12 posto i »nije se bitno promijenio« 11 posto. Samo 3 posto ispitanika navodi da se materijalni položaj donekle poboljšao, ili se znatno poboljšao, za 2 posto. Mladi pribjegavaju pasivnim strategijama izbjegavanja konflikata tako što kriju svoje mišljenje (71 posto) i prešute neprijatno roditeljsko ponašanje (55 posto). Postoji značajan broj mladih koji aktivno, ali konfliktom nastoje izboriti ono što žele (61 posto) ili se svađaju s roditeljima oko nekih roditeljskih postupaka (60 posto). Podaci ukazuju na to da su obiteljski konflikti i svađe izraziti i trajan način rješavanja problema u obiteljima u Srbiji.

Istraživanje pokazuje da postoje velika strukturalna ograničenja na razini resursa koji u procesu tranzicije u odraslost i u procesu individualizacije stoje na raspolaganju mladoj osobi u Srbiji. Ona se očituju u nedostatku bazičnih resursa: posla, stambenog prostora, novca, što stavlja mladu osobu u položaj produžene financijske i

šire materijalne zavisnosti od svoje obitelji.

Jedino obilježje gdje Srbija prati trendove u obiteljskoj tranziciji u razvijenim zemljama jeste opadanje univerzalnosti braka iskazano odlaganjem braka i rađanja. Postoji kriza partnerstva, koja se iskazuje sve većim udjelom neoženjenih i neudanih.

Nasuprot europskom trendu gdje osamostaljenje od obitelji sve manje znači automatsko zasnivanje vlastite obitelji kod ispitanika nužan uvjet za osamostaljenje, i na normativnoj i na praktičnoj razini, jesu partnerstvo, i to shvaćeno na tradicionalan način kao brak, i rađanje. Dominantna strategija za znatan dio mladih je odlaganje završetka školovanja, braka, rađanja, stalnog zaposlenja.

nacionalne pripadnosti«, te za »važnost nacionalne pripadnosti počela se isticati tek od početka devedesetih«.

Zanimljivo je da svaki četvrti ispitanik priznaje da bi, ako bi se on pitao, proveo diskriminaciju prilikom zapošljavanja, skoro svaki peti vjeruje u intelektualnu superiornost vlastite nacije, a svaki sedmi se protivi etnički mješovitim brakovima.

Zanimljivo je i da se veliki postotak ispitanika odlučio pri opredjeljenju za najveće probleme mladih u Srbiji za probleme svih građana Srbije prije nego za specifične probleme mladih. Tri petine ispitanika 59 posto pri izboru najvećeg problema mladih odlučilo za probleme alkoholizma, narkomanije i kriminala, a njih 25 posto je rekla da su to nezaposlenost i loš materijalni položaj. Samo oko 15 posto ispitanika navelo

Prioritet je mladih imati moć i veliki utjecaj u društvu, biti bogat, te poznat i slavan

DISKRIMINACIJA I PASIVNOST: Većini je mladih prioritet imati moć i velik utjecaj u društvu, zatim biti jako bogat, te biti poznat i slavan. Što se tiče patriotizma, najveći broj ispitanika je bio za »boriti se i žrtvovati za interese svoje otadžbine«, zatim za »raditi za dobrobit i razvoj šire društvene zajednice«, te »boriti se protiv onečišćenja okoliša«.

Na ponuđenoj skali antisemitizma, najveći broj mladih bio je za ponuđeni odgovor »u mojoj obitelji se nikada nije isticao značaj nacionalne pripadnosti«, zatim za »u mojoj je obitelji uvijek isticana važnost

je neke druge probleme kao što su besperspektivnost, nerazumijevanje od strane starijih, itd.

Na pitanje tko najviše treba sudjelovati u rješavanju problema mladih 46 posto ispitanika je reklo da rješavanje problema treba biti u nadležnosti Vlade Republike Srbije i političkih stranaka dok se veliki broj mladih tradicionalno oslanja i na roditelje kao ključne činitelje u rješavanju ovih problema, 12 posto. Lokalne vlasti, škole i fakulteti kao i lokalne organizacije i mediji su također prepoznati od strane ispitanika kao potencijalni sudionici u rješavanju

problema mladih.

Najveći broj ispitanika, 41 posto, smatra da se razina aktivnosti mladih u Srbiji može pripisati srednja ocjena, 32 posto smatra da je ta razina ispod neke srednje vrijednosti dok ga 10 posto smatra neznatno višim.

Nema nacionalne strategije koja vodi poboljšanju položaja omladine

Podaci govore da više od 90 posto ispitanika nisu članovi nijedne političke partije, nijedne nevladine organizacije (92 posto), da ne pripadaju crkvenim organizacijama (88 posto), ni nekim hobističkim organizacijama (96 posto), a niti kulturno-umjetničkim društvima (87 posto). Neznatno je veći postotak mladih koji su članovi nekog sportskog udruženja (12 posto). Kao razlozi nepripadanja različitim organizacijama navode se prije svega neuvažavanje mišljenja mladih ljudi, centralizirani sustav odlučivanja, ali i loši uvjeti rada.

RATOWI, ZLOČINI I KRIVCI: Da su se ratovi mogli izbjeći smatra 59 posto ispitanika, a 13 posto smatra da su ratovi bili neizbježni. Kada je riječ o individualizaciji krivice ispitanici su bili u mogućnosti rangirati najveće krivce među bivšim rukovoditeljima. U ukupnom rangiranju raspored pripisane krivice je sljedeći: *Slobodan Milošević* (42 posto), *Franjo Tuđman* (31 posto) i *Alija Izetbegović* (27 posto).

Kada je riječ o nadindividualnoj odgovornosti za ratove postoje bar tri škole mišljenja. Po jednoj su za svoju tragediju najviše krivi sami narodi bivše Jugoslavije, uz malu pomoć međunarodne zajednice. Po drugoj je obrnuto, više je kriva međunarodna zajednica uz izdašnu pomoć jugoslavenskih naroda. Po trećoj, i jedni i drugi podjednako su krivi.

U pogledu odgovornosti naroda bivše Jugoslavije za ratove primjetna je izrazita sklonost ka njenom uravnoteženju: više od trećine ispitanika (37 posto) smatra da su svi narodi bili podjednako odgovorni, 9 posto smatra da su u najvećoj mjeri odgovorni Srbi, ali i drugi narodi. Točno četvr-

tina je sklonija da optuži druge narode, a Srbe usputno. Znatna većina ispitanika (56 posto) smatra da je bilo zločina počinjenih od strane Srba, točno dvije petine je izbjeglo odgovor na ovo pitanje, dok je tek svaki dvadeseti negirao da je zločina bilo.

Za 32 posto mladih ispitanika u Srbiji cilj Haškog suda je da opravda politiku Zapada prema Srbima, za 30 posto je cilj u Haagu proglasiti Srbe krivim za ratove u bivšoj SFRJ, a za 27 posto da kazni sve počinitelje ratnih zločina u bivšoj SFRJ.

NEZAINTERESIRANI ZA POLITIKU: Tri petine mladih (29 posto) nije nimalo zainteresirano za politiku, 32 posto ispitanika je malo zainteresirano, dok svaki šesnaesti (6 posto) ne može ocijeniti svoj stav prema politici. Ovakvi podaci na meću pitanje kome je onda politika namijenjena, budući da su mladi apolitični. Najveći utjecaj na formiranje političkih stavova mladih u Srbiji imaju roditelji i rodbina, zatim masovni mediji, prijatelji i političari. Čak 55 posto ispitanika ne čita nijedne dnevne novine, 70 posto nijedan tjednik, a 80 posto nijedan mjesečni časopis. Izgleda da je glavni izvor, političkog ali i drugog, informiranja televizija. Svega 5 posto ispitanika odgovorilo je da rijetko ili nikada ne gleda TV program. U sadržajima koji se prate na TV dominiraju zabavni (68 posto – filmovi, serije, zabavne i muzičke emisije) i rekreativni programi (sport, 16 posto),

a na dnu gledanosti su informativne (10 posto), obrazovne (6 posto) i političke emisije (2 posto). Među ispitanicima koji su »malo ili nimalo zainteresirani za politiku«, odnos gledanosti zabavno-rekreativnih i informativno-političko-obrazovnih sadržaja je praktično 9:1. Najviše se gledaju filmovi i serije (42 posto), zabavne i muzičke emisije (32 posto) i sport (15 posto). Političke emisije – svega 1 posto.

Dnevne novine ne čita nešto više od polovine ispitanika s većim sudjelovanjem djevojaka. Slabo čitanje dnevnih novina je posebno karakteristično za srednjoškolsku omladinu – čak 65 posto ispitanika uopće ne čita dnevne novine.

Tjedne novine i časopise ne čita dvije trećine ispitanika. Situacija je još nepovoljnija kod mjesečnih časopisa koje čita 21 posto ispitanika. Dio ispitanika koji čita dnevni tisak, najčešće čita »Blic«, zatim »Večernje novosti« i »Politiku«. To pokazuje da omladinu zanimaju listovi koji daju kraće informacije koje se mogu veoma brzo pročitati, bez dubljih analiza i objašnjenja. Mladi u Srbiji koriste elektronske medije isključivo radi zabave i razonode, tako da oni imaju veoma važnu funkciju u organizaciji slobodnog vremena (gledanje filmova, serija i zabavnih emisija), ali imaju veoma mali udio u informiranju i ne predstavljaju najznačajniji izvor informacija.

Raspoloživu količinu slobodnog vremena omladina uglavnom koristi kombinirajući druženje s kolegama, posjete prijateljima i rođacima s gledanjem TV i slušanjem glazbe. Najmanje rasprostranjene aktivnosti su odlasci u kazalište, muzeje, kino, na koncerte... Računala podjednako koriste i mladići i djevojke i to isključivo kod kuće, prosječno oko 60 minuta dnevno.

NEDOSTATAK STRATEGIJE: Mlada generacija u Srbiji je 2001. godine izašla iz jednog autoritarnog poretka i razdoblja ispunjenog ratnim razaranjima i stalnim ekonomskim propadanjem, u takvom okruženju je provela svoje djetinjstvo i mladost, i ušla u razdoblje ka demokratskom poretku. Razdoblje demokratske tranzicije trebalo bi donijeti otvaranje prema svijetu, stabilizaciju društva i ekonomski razvoj. Ipak, poslije nešto više od dvije godine pokazalo se da su se optimizam i nerealna očekivanja brzo istrošila u sudaru s realnošću postkomunističke tranzicije.

Da se zaključiti da je teško promijeniti položaj omladine bez općih promjena u cijelom društvu. Najvažniji indikator odnosa društva prema omladini je nepostojanje sustavnih mjera, tj. nacionalne strategije kojima bi se radilo na poboljšanju položaja omladine u društvu. ■

Projekt Pokrajinskog tajništva za sport i omladinu: kultura tijela – afirmacija bazičnih sportova

Djeca na prvome mjestu!

U četvrtak 31. ožujka na konferenciji za tisak, pokrajinski tajnik za sport i omladinu **Modest Dulić** predstavio je projekt »Kultura tijela – afirmacija bazičnih sportova« i kampanju »Budi fer«. Kako je tom prilikom rekao Dulić, bazični su oni sportovi koji su nezamjenjivi za pravilan motorički razvoj djece i ne mogu se nadoknaditi drugim sportovima, a kako bi se mogli realizirati, neophodni su i osnovni uvjeti.

Uvjeti za sada ispod normativa: Modest Dulić

Analize postojećeg stanja u osnovnim školama u Vojvodini pokazale su kako su postojeći uvjeti daleko ispod normativa, te da je prosječna starost sprava i rekvizita preko 30 godina. Pokrajinsko tajništvo će osigurati i nabaviti opremu i to: 200 strunjača za gimnastiku, 3.000 četvornih metara tartan staze za atletiku i sufinancirati obuku za neplivače u ljetnom periodu. Kako je rekao Dulić, oprema će biti podijeljena školama u suradnji s općinama. Razna istraživanja pokazuju važnost i značaj redovitog bavljenja bazičnim sportovima, te ukoliko toga nema, primjećuje se velika razina poremećaja posturalnog statusa djece i omladine. Poboljšanjem uvjeta unaprijedit će se nastava tjelesnog odgoja, a stvorit će se i uvjeti za bavljenje bazičnim sportovima u izvannastavnim aktivnostima, a što će preventivno djelovati na poboljšanje lošeg držanja tijela djece i poboljšanja njihovih motoričkih sposobnosti. Obukom neplivača učenici će ovladati jednom od životnih vještina – plivanjem, rekao je Dulić.

PROMOVIRANJE FER PLAYA: »Budi fer« je kampanja koja se realizira u suradnji s Centrom modernih vještina, Komorom mladih i sportskim i nevladinim udrugama s teritorija APV. Pokrajinsko tajništvo želi kroz promoviranje fer playa približiti sport najmlađoj populaciji. Po riječima Dulića, kampanja će obuhvaćati niz aktivnosti kao što su – edukativne tribine, omogućavanje organiziranog praćenja sportskih natjecanja i osiguravanje posebnih

prostora na tribinama u dvoranama najmlađima, promoviranje Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama i uključivanje aktivnih sportaša i javnih osoba u kampanju.

Na svjetski dan fer playa, kako su organizatori planirali, bit će održana jedinstvena akcija na sportskim borilištima u Pokrajini, a u suradnji s općinama. »Ovom kampanjom želimo putem sporta, sportske kulture i fer playa mladima predstaviti pozitivne vrijednosti koje bavljenje fizičkom aktivnošću nosi sa sobom i koje će mladi njegovati dalje kroz život«, rekao je Dulić. »Prva aktivnost je realizacija projekta 'Djeca na prvom mjestu', koja se sprovodi u suradnji s Komorom mladih iz Novog Sada i Nogometnim klubom Vojvodina.«

VAŽNO ZA MENTALNO ZDRAVLJE: Cilj je da zainteresiramo mlade za nogometne utakmice i zdrav način života koji nosi sa sobom svako aktivno bavljenje sportom, rekli su organizatori. Po njihovim riječima nogomet kao »najvažnija sporedna stvar na svijetu« kod nas je izgubio taj status kako zbog loših nogometnih utakmica tako i zbog praznih stadiona koji, pak, utiču na motiva-

Jedan od bazičnih sportova: plivanje

ciju i rezultate nogometaša. Komora mladih će tim povodom osigurati izvjestan broj besplatnih propusnica za nogometne utakmice NK »Vojvodina« za drugu polusezonu 2004./05. godine. Zadaća Komore mladih u okviru ovog projekta je pratiti posjećenost stadiona i animacija učenika, te oglašavanje putem medija, postera i posjeta školama o terminima natjecanja, dovođenjem poznatih nogometaša na natjecanja, te organiziranje nagradnih igara.

U Komori mladih smatraju kako samo oporavljeno, mentalno zdravo i stabilno društvo može biti osnova za razvijanje građanske svijesti i demokracije.

D. Popov

Radni sastanak Tamása Korhecza i Rasima Ljajića u Novom Sadu

Raditi na afirmaciji tolerancije

Projekt Izvršnog vijeća Vojvodine »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini« ima za cilj dugoročno razvijanje tolerancije, međusobnog uvažavanja i povjerenja kod građana Vojvodine, odnosno promociju multikulturalizma i otvorenog građanskog društva, a usmjeren je k stižavanju međunacionalnih tenzija koje još uvijek postoje u Vojvodini, rečeno je na konferenciji za novinare

U četvrtak 31. ožujka u zgradi Pokrajinskog izvršnog vijeća u Novom Sadu sastali su se pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne manjine Tamás Korhecz i ministar za ljudska i manjinska prava Državne Zajednice Srbije i Crne Gore Rasim Ljajić. Cilj sastanka, kako je rečeno na konferenciji za tisak nakon jednosatnog radnog sastanka bio je da se ministar Ljajić upozna s projektom Tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«.

Na samom početku radnog sastanka, koji je bio zatvoren za novinare, Tamás Korhecz je ministru Ljajiću predstavio trenutnu situaciju u Vojvodini, odnosno aktualno stanje međunacionalnih odnosa u Vojvodini i mjere koje APV poduzima po tom pitanju.

Projekt »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini« ima za cilj dugoročno razvijanje tolerancije, međusobnog

uvažavanja i povjerenja kod građana Vojvodine, odnosno promociju multikulturalizma i otvorenog građanskog društva, a usmjeren je k stižavanju međunacionalnih

Projekti za stižavanje tenzija: Tamás Korhecz i Rasim Ljajić

tenzija koje još uvijek postoje u Vojvodini, rečeno je. U okviru projekta »Afirmacija multikulturalizma u Vojvodini« postoji još sedam potprojekata koji imaju različit sadržaj i trajanje. U promociju Projekta bit će

uključena djeca i mladež iz osnovnih i srednjih škola.

»Na kraju razgovora konstatirali smo kako je Projekt opravdan i značajan te smatramo da postoji potreba da se dalje radi na njegovoj provedbi, kroz suradnju između države, pokrajine i lokalnih zajednica, što bi bilo usmjereno k smirivanju međunacionalnih tenzija i prihvatanju multikulturalnosti kao društvene vrijednosti od najvećeg značaja«, rekao je Tamás Korhecz.

Kako je rečeno na konferenciji za tisak, na sastanku su dogovoreni konkretni oblici suradnje, financijska podrška Državne Zajednice, te aktivno uključivanje Ministarstva za ljudska i manjinska pitanja SiCG u rad radnog tijela Izvršnog vijeća, koje rukovodi realizacijom projekta. Također je dogovorena daljnja promocija, realizacija i organizacija sličnih akcija po cijelome teritoriju Srbije, zaključeno je na kraju sastanka.

D. Popov

Radikali prozivali Ivanu Dulić-Marković na nacionalnoj osnovi

G17 Plus osuđuje govor mržnje

Šef zastupničkog kluba G17 Plus u Skupštini Srbije Miloljub Albijanić osudio je nastup predstavnika Srpske radikalne stranke, koji su za skupštinskom govornicom naveli kako bi ministrica poljoprivrede Ivana Dulić-Marković trebala biti birana za ministricu u Hrvatskom saboru.

Zastupnici SPS-a napustili su u četvrtak skupštinsko zasjedanje i uskratili podršku Vladi Srbije u donošenju zakona o sjemenu, zbog izlaganja ministricu za poljoprivredu Ivane Dulić-Marković, koja je dan ranije za govornicom govorila o dvije Srbije i po kraj ostalog navela kako su u nekoliko ratova u Srbiji »umjesto novih voćnjaka nicala nova groblja i jame s leševima« i da su se »umjesto bresaka, u hladnjačama prenosili leševi«.

U pauzi skupštinskog zasjedanja, šef zastupničkog kluba SRS-a Tomislav Nikolić rekao je, piše beogradski tisak, kako je on uveren u to da Dulić-Marković »ima hrvatsku putovnicu«, dodajući kako joj je, »uostalom, majka bila u mas-pokretu«.

Albijanić je ocijenio kako je očigledno da se radikali rukovode

svojim sloganom »Mi se nismo promijenili« i da govor mržnje koji se danas čuje to i potvrđuje. On je, u izjavi za novosadski list »Dnevnik« od prošloga petka, upitao »znači li to da radikali ponovno potiču nacionalnu mržnju i je li to podsjećanje na Hrtkovce, izbacivanje obitelji iz Zemuna i slične primjere iz prethodnog perioda, za što su odgovorni radikali. Po svim zakonima države Srbije, ovakvo ponašanje je nedopustivo, a ulazak u Europsku uniju znači kraj ovakve radikalne politike«, rekao je Albijanić.

Ministarka poljoprivrede Srbije Ivana Dulić-Marković izjavila je kako joj ne pada na pamet da se bilo kome ispričava povodom prošlotjednog izlaganja u Skupštini Srbije, kada su socijalisti i radikali iz prosvjeda napustili zasjedanje.

»Meni je doista žao ako se u tim mojim izjavama netko osobno prepoznao. Taj koji se prepoznao doista ne zaslužuje moju ispriku«, rekla je Dulić-Marković na konferenciji za novinare u Novom Sadu.

Kontrasti Apatina

Grad bogataša i sirotinje

*Isteklo više od 100 dana nove vlasti * Kontrasti u socijalnom statusu * Gospodarstvo u krizi * Privatizacija ili kriminal * Bolji dani za sport i kulturu?*

Piše: Ivan Andrašić

Nova lokalna vlast u Općini Apatin »potrošila je« i više od svojih prvih sto dana. Što je ostvareno od predizbornih obećanja? Građanima se standard i dalje srozava, uz porast neuposlenosti, posljedice loše provedene privatizacije su sve teže, boljitka ni u nagovještajima.

Zahvaljujući privatizaciji Apatinske pivovare po starom zakonu, u džepove uposlenika ovoga poduzeća slila se hrpa novca, oni s duljim stažom dobili su po nekoliko stotina tisuća eura. Mediji su se natjecali u pisanju o bogatstvu jedinki i bogatom gradiću, tako da se u Srbiji stvorila lažna slika o Apatinu.

Istina, općinski proračun je dočekao svoje zlatno razdoblje, gradilo se na sve strane, no, sve je to bilo umivanje fasade, a suštinski problemi su gurani pod sag. O drugoj strani medalje, koja i nije toliko atraktivna, nije se pisalo. Poslijeprivatizacijska kriza tresla je ostala poduzeća, koja su ušla u postupak po novom zakonu. Agencija za privatizaciju je odradila svoj dio posla, novac je ušao u proračun Srbije,

Upozorava na problematičnu privatizaciju:
Živorad Smiljanić

a o posljedicama nitko nije vodio računa. Neisplaćivanja zarada, otpuštanja radnika, otuđivanja dijelova poduzeća, neispunjavanja ugovornih obveza od strane novih vlasnika, pa čak i pojave kriminala, rezultirali su nezadovoljstvom uposlenika, štrajkovima, protestima,...

O ovim pojavama je pomalo pisano, oglašavala se i lokalna vlast, dajući oštećenima mlaku moralnu potporu. Nisu se oglašavali samo oni, koji su trebali prvi odreagirati. Šutjele su institucije sustava.

Dr. Živorad Smiljanić, predsjednik Općine Apatin, prokomentirao je ovo stanje: »Apatin danas, glede socijale, grad je velikih kontrasta. Radnici Pivovare su imali sreće što je privati-

zacija njihovog poduzeća odrađena po starom zakonu. Mislim da je današnji zakon u praksi legalizacija pljačke društvene imovine, pretakanje milijarda dinara u džepove privatnih tajkuna u našoj državi. Nigdje u svijetu firme se ne prodaju u besicijenje, a da pri tome radnici nisu zaštićeni, socijalni programi se ne poštuju, tako da sve veći broj obitelji tjeramo u zonu bijede. Posljedice su pogubne po Apatin, danas imamo registrirano 5.600 neuposlenika, a još nekoliko tisuća samo formalno radi, a u stvarnosti nema nikakvih primanja, niti im se uplaćuju propisani doprinosi«, kaže dr. Smiljanić za »Hrvatsku riječ«.

O stanju u poljoprivredi predsjednik Općine kaže: »Na žalost, u postupku je privatizacije apatinsko Jedinstvo, jedan od najjačih poljoprivrednih kombinata u Srbiji. Kako sam i zastupnik u Skupštini Srbije, lobiram da se ova privatizacija odgodi, kako bi se spriječilo propadanje jedne uzorne firme. Najupečatljiviji primjer loše privatizacije poljoprivrednih poduzeća u našoj općini je PPK Sonta, koja je dovela na do samih granica opstanka. Umjesto da, poput Slovenaca, društveno vlasništvo prevedemo u državno, osobito zemlju i šume, mi sve rasprodajemo po bagatelnoj cijeni. Znam da su se u prošlosti radnici Kombinata odriicali dijela svojih plaća kako bi kupovali zemlju, a sad je sve prodano biznismenu za novac nepoznata podrijetla. U cijeloj aferi, o kojoj ste u nekoliko navrata pisali, postoji puno problematičnih radnji, no, nadležne institucije, poput tužiteljstva i krim-policije, inertne su i kao da čekaju jedni druge. Lokalna vlast nema ingerencije za rješavanje ovoga problema, možemo samo vršiti politički pritisak na spomenute institucije, no, to nikoga ne obvezuje. Na žalost, trpe jedino oni koji privređuju.«

O problemu Doma zdravlja, koji je u prosincu i siječnju uzburkao apatinsku javnost, dr. Smiljanić je rekao: »Suština je u tome da, po zakonu iz 2002. godine, lokalna samouprava preuzima nadležnosti nad domovima zdravlja. Problem je nastao zbog terminologije, a ne zbog kršenja zakona. Propustom stručne službe, općinska Skupština je donijela Odluku o osnivanju Doma zdravlja Apatin, a ne, kako je treba-

Čeka bolje dane: Apatin danas

lo, o preuzimanju osnivačkih prava nad njim (vijećnici DSS-a i DS-a su upravo na to ukazivali, no voljom SPS, SRS i PSS većine usvojena je u predloženoj formi, op. aut.). Ovu odluku smo u skupštinskoj proceduri izmijenili, a u međuvremenu je iz Ministarstva zdravlja Srbije stiglo i razrješenje bivšega ravnatelja Doma zdravlja, tako da tu više ništa nije sporno. Legitimni su i UO i v. d. ravnatelja, koje je imenovala općinska Skupština» (za v. d. ravnatelja, Skupština je većinom glasova imenovala dr. Živorada Smiljanića, op. aut.).

Lokalne vlasti nemaju ingerencije: Apatin

Na opasku da je zamjetno popuštanje radne discipline djelatnika Doma zdravlja, osobito u seoskim zdravstvenim stanicama, gdje je evidentno enormno produljivanje kave-pauza i pauze za doručak, tako da se efektivno radno vrijeme svede na polovicu, dr. Smiljanić nam je rekao: »Disciplina prevashodno ovisi o ravnatelju. Moj prvi problem po preuzimanju Doma zdravlja jest uvođenje oštrije radne discipline. Moje kolege bi trebale znati da mi postojimo zbog pacijenata, a ne oni zbog nas. Veliki problem je i pomanjkanje liječnika opće prakse, bez kojih smo ostali zbog odobranja tzv. volonterske specijalizacije, a teško je popuniti liječnička radna mjesta u selima, zbog nedostatka stanova, koji su svojedobno prodani u bescijenje« (op. aut. ovi stanovi su prodani u vrijeme vladavine Miloševićevog SPS režima).

Glede razvoja sportskih i kulturnih ak-

tivnosti, dr. Smiljanić ne skriva optimizam: »Mlade moramo vratiti sportu i kulturi. Zbog toga smo predvidjeli trostruko veća proračunska izdvajanja za te namjene. Krenuli smo u izgradnju dvije sportske dvorane pri školama u Sonti i Prigrevici. Nadam se da ćemo ovakovim potezima odvojiti mlade od kafića i od suvremenih poroka. Kao liječnik, znam koliko je bitno animirati djecu prije puberteta za bavljenje športom, te im oformiti zdrave navike prije no padnu u iskušenje okretanja cigareta, alkoholu i drogama. Pokušat ćemo intenzivirati i rad KUD-ova. U Općini Apatin imamo nekoliko jako aktivnih KUD-ova nacionalnih manjina, a izuzetno mi je drago što te udruge i pokraj nacionalnih obilježja, nisu i nacionalno zatvorene. Najveći dobitak za Apatin je to, što su te udruge onaj prvi most u povezivanju svojih matičnih država s domicilnom. Ovakav njihov rad ću i osobno podržati, jer je pra-

vo bogatstvo Općine Apatin upravo u našim različitostima. Nedavno sam u Sonti bio nazočan praizvedbi komada »Novi knez nije knez«. Oduševila me je fantastično očuvana izvornost dijalekta koji se u prošlosti govorio u Sonti, a sama radnja me je nasmijala do suza i dirnula do dna duše. Podsjetila me je na vrijeme druženja i međusobnog uvažavanja, bez obzira na nacionalnu, vjersku i socijalnu pripadnost. Na nama političarima je obveza podupiranja ovakovog rada, ovim udrugama moramo osigurati sredstva i što bolje uvjete za rad.«

Budućnost će nam pokazati jesu li riječi dr. Živorada Smiljanića najava boljitka za žitelje ove općine pune kontrasta, ili još jedna verbalna vratolomija iskustnog političara, koji u svakom momentu zna što pučanstvo želi čuti i koji se zna, po potrebi, prilagoditi svakoj situaciji i svakom vremenu. ■

BAŠ SVE ZA POLJOPRIVREDU

24000 Subotica, Segedinski put 90. (zgrada bivšeg Aurometala)
Tel/Fax: (024) 548-241 - www.skalogreen.co.yu, E-mail: office@skalogreen.co.yu

SUPERMARKET ZA VAŠU FARMU, BAŠTU I DVORIŠTE

AGRO

CENTAR

PONUDA

CENE

MALOPRODAJA I VELEPRODAJA

<ul style="list-style-type: none"> - NAVODNJAVANJE - SEMENA - ĐUBRIVA - SUBSTRATI - ZAŠTITNA SREDSTVA - FOLIJE 	<ul style="list-style-type: none"> - MREŽE I DŽAKOVI - KANAPI I VEZIVA - "TESA" TRAKE - PLASTIČNI KONTEJNERI - BOJE I LAKOVI - ELEKTRO MATERIJAL 	<ul style="list-style-type: none"> - SIJALICE - HTZ OPREMA - RUČNI I ELEKTRIČNI PROFESIONALNI ALATI - ŠRAFOVI I EKSERI - VODOVODNI MATERIJAL
--	--	--

Čemu teže međunarodne organizacije mladeži nacionalnih manjina

Ucrtajmo Balkan na kartu Europe

*Jedan dio seminara, održanog u talijanskom gradu Bolzano, obilježen je amaterskim filmom »Balkan«, koji je sniman u Subotici, kao i filmom »Klapim« autora Ivana Ivkovića Ivandekića **

Jednu od debata vodio je predstavnik »CroV«-a Neven Rudić Vranić

Piše: Olga Perušić

Prošloga tjedna završen je uskršnji seminar međunarodne nevladine organizacije YEN, koja okuplja omladinske udruge usmjerene nacionalnim manjinama diljem Europe. S našega područja na seminaru, koji je održan u talijanskom gradu Bolzano, sudjelovale su dvije omladinske nevladine udruge – Vojvođanski omladinski forum (VIFO), koji je usmjeren mladeži mađarske nacionalnosti, i udruga »CroV«, koja je orijentirana hrvatskoj mladeži. Ovaj je seminar bio od izuzetnog značaja za pripadnike nacionalnih manjina u Vojvodini, što pokazuje i činjenica da je VIFO primljen u stalno članstvo ove mreže udruga.

Domaćin ovog susreta bila je omladinska udruga Nijemaca iz Južnog Tirola »Südtiroler Jugendring«, koja je sudionike seminara upoznala s poviješću Tirolske regije. Velika pažnja seminara upućena je upravo regiji Balkan i težnji da se razbiju postojeće predrasude promoviranjem geografskog i kulturnog naslijeđa, te suživota u različitosti.

BALKAN: Organiziranje Balkanske večeri bilo je povjereno udrugama s Balkana, a na samom početku večeri govorila je *Jeckie Hemingway*, koja je predstavila studentsko istraživanje urađeno preko interneta o stereotipima koji se odnose na Balkan. Nastavak večeri obilježen je amaterskim filmom »Balkan«, koji je sniman u Subotici. Ovaj film urađen je kao simbol dobre

suradnje udruga VIFO i CroV, a zamišljen je kao mini spot bez riječi o dolasku »Europejca« na Balkan, gdje kroz film Europejca predvodi domaći žitelj »Balkanac«, koji mu pokazuje pozitivne strane ovdašnjeg života. Film je upotpunjen s tri intervjua na engleskom jeziku, u kojima o Europskoj uniji, njenim nedostacima, te o prednostima balkanske regije govore

omladinski aktivisti iz Subotice *Siniša Stantić, Ksenija Vojnić Tunić, Nahum Popper i Chilla Varga*.

Po završetku filma nazočnima je povijest Balkana predstavio predsjednik Srpskog omladinskog foruma iz Hrvatske *David D. Orlović*, nakon čega je uslijedila debata, koju je vodio predstavnik »CroV«-a *Neven Rudić Vranić*. Završetak debate obilježen je prikazivanjem filma »Klapim« autora *Ivana Ivkovića Ivandekića*, kojim je pokazana kulturna baština vojvođanskih Hrvata kroz spoj prošlosti i sadašnjosti. Bila je velika čast dobiti jednu večer tako važnog seminara kako bi se predstavila regija Balkan u njenome pozitivnom svjetlu, a dvije vojvođanske udruge pokazale su odličnu suradnju i spremnost zajedničkog organiziranja predstojećeg velikog projekta.

SUBOTICA: Udruga »VIFO«, koju su na ovom seminaru predstavljali *Dajana Horvát, Tamás Amstath i Zoltán Kovács*, prijavila se za organiziranje Youth Lider seminara 2006. godine, takozvanog Jesenskog seminara YEN-a. »VIFO« će, sada već kao stalni član ove međunarodne organizacije, pomagati na »CroV«-u da se također učlani, jer je u interesu svake organizacije da jača nazočnost udruga iz okruženja.

Predsjednik YEN-a *Stephan Kleinschmidt* istaknuo je kako je veoma važno aktivirati Balkan u priču Europe, jer mnoge europske organizacije sada teže pomoći

uključenju ove regije u Europu, budući da nema smisla u srcu Europe ostati izoliran. Po njegovim riječima, YEN je veoma zadovoljan što će se organizirati seminar u Vojvodini, te da će se na taj način skrenuti pozornost na ovu regiju.

EXCHANGE MARKET: Program seminara tradicionalno sadrži aktivnost pod nazivom Exchange market, gdje svaka udruga kreira štand na kojemu izlaže nacionalnu hranu, piće, te promidžbene flajere, plakate i magazine. Ovo je omiljena aktivnost sudionika, koji se na taj način upoznaju s raznolikošću kultura i običaja, a simbolička je djelovanja YEN-a.

U okviru ovog programa održano je i službeno otvaranje seminara, te je bila prigoda razgovarati s predsjednikom organizacije *FUEN Romediem Arquitom*. U neformalnom razgovoru on je kao prioritet istaknuo uključivanje regije Balkan u europske tečevine, te kako FUEN želi prije svega obnoviti kontakte s organizacijama nacionalnih manjina s prostora Balkana i pružiti što bolju podršku na putu ka Europi.

Predsjednik FUEN-a je ovom prigodom izrazio žaljenje što su organizacije iz ove regije sputavane da sudjeluju na međunarodnim skupovima, kao i u radu uopće, zbog financijskih poteškoća. Naglasio je, također, kako postoje načini da se ublaže ovi problemi, no želja mora biti obostrana.

Tonči Staničić, hrvatski veleposlanik u Beogradu

Hrvatska i SiCG partneri na putu ka EU

»Odnosi naših dviju država sad su jako dobri, a u tome je veliku važnost imao prošlogodišnji posjet hrvatskog premijera Ive Sanadera Beogradu«

Za Hrvatsku je vrlo važno da ima stabilnu i demokratsku Srbiju kao partnera na putu ka europskim integracijama, izjavio je u petak u Beogradu hrvatski veleposlanik *Tonči Staničić*.

Govoreći na skupu o europskim integracijama koji su u Beogradu organizirali Ured Vlade Srbije za pridruživanje Europskoj uniji i Fondacija »Konrad Adenauer«, Staničić je kazao da obje zemlje mogu napredovati ako se oslone jedna na drugu.

»Odnosi naših dviju država sad su jako dobri, a u tome je veliku važnost imao prošlogodišnji posjet hrvatskog premijera *Ive Sanadera* Beogradu«, kazao je veleposlanik Staničić. On je istaknuo da se to posebno odnosi na gospodarsku suradnju Hrvatske i Srbije, jer niti jedna država nije sama dovoljno snažna da plasira svoje proizvode na razvijena svjetska tržišta.

Hrvatska je, kazao je hrvatski veleposlanik, od 626 uvjeta za početak pregovora ispunila 625, sve osim izručenja haškog optuženika, generala *Ante Gotovine*, a pozitivno u činjenici da pregovori s EU nisu

počeli jest to što uvjet za početak pregovora »više nije da Gotovina mora biti u Den Haagu, već da se dokaže da se on ne krije u Hrvatskoj«.

»Mislim da Hrvatska to vrlo uspješno dokazuje posljednjih dana«, istaknuo je

Staničić, dodajući da porast »euroskepticizma« u hrvatskoj javnosti ne treba povezivati samo sa »slučajem Gotovina«.

»Građani Hrvatske doživjeli su odgodu početka pregovora kao traženje igle u plastu sijena, pogotovo stoga što je Hrvatska u pojedinim područjima napredovala više nego neke članice EU koje su nedavno pristupile Uniji«, kazao je hrvatski veleposlanik. Naglasio je da primjer Hrvatske pokazuje da nema pregovora oko uvjeta za ulazak u EU, već se oni – pa tako i puna suradnja s Haškim sudom – moraju prihvatiti i ispuniti ako se želi postati članom EU. Najvažnije je da je Hrvatska spremna za početak pregovora s EU, o čemu svjedoči i činjenica da je već sada ispunjeno 15 od tridesetak uvjeta koji će Hrvatskoj biti postavljani na putu ka članstvu EU.

Pritom se ne treba suviše opterećivati datumom početka pregovora, a sam ulazak u EU – zbog tehničkih poslova koje treba izvršiti – ne treba očekivati prije kraja 2008. godine, kazao je Staničić.

Hina

Bojan Kostreš i Bojan Pajtić u razgovoru s izaslanstvom Parlamenta Mađarske

Nacionalne manjinesu mostovi suradnje

Predsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine Bojan Pajtić i predsjednik Skupštine Vojvodine Bojan Kostreš ocijenili su da su nacionalne manjine ne samo mostovi suradnje, već i čimbenik ubrzanog približavanja standardima Europske unije. U priopćenju Pokrajinskog tajništva za informacije navodi se kako se Pajtić 31. ožujka sastao s članovima izaslanstva Odbora za vanjsku politiku Parlamenta Republike Mađarske.

Kako piše u priopćenju, zajednički je zaključeno da su etničke napetosti u Vojvodini popustile, a da se od državnih, pravosudnih i tijela unutarnjih poslova očekuje efikasno rješavanje i suzbijanje međunacionalnih ispada.

Pajtić je gostima priopćio kako su u Platformi o položaju Vojvodine u budućem ustavnom sustavu Srbije navedeni zahtjevi da Vojvodina, osim primjene utvrđenih nadležnosti, ubuduće ima zakonodavnu vlast u okviru svojih nadležnosti, vlastitu imovinu i izvore javnih prihoda.

Pajtić je podsjetio kako je s najvišim državnim tijelima Mađarske nedavno dogovoreno uspostavljanje partnerskih odnosa mađarske i vojvođanske vlade.

Savjet za nacionalne manjine Republike Srbije o unapređenju informiranja

Stručni timovi će predložiti rješenja

Savjet Republike Srbije za nacionalne manjine odlučio je formirati dva stručna tima, koji će predložiti rješenja za unapređenje informiranja na jezicima nacionalnih manjina, kao i zakonsko reguliranje izbora i ovlaštenja nacionalnih vijeća.

Na sjednici, koja je u Beogradu održana 30. ožujka, usvojena je preporuka republičkim, pokrajinskim i tijelima lokalne samouprave, da zatraže mišljenje nacionalnih vijeća prije razmatranja i odlučivanja o pitanjima koja su, prema zakonskim odredbama, od značaja za same manjine, priopćeno je iz Vlade.

Savjet je na sjednici, kojom je predsjedao premijer Vojislav Koštunica, razmatrao i formiranje istraživačke mreže, kao i istraživačkih punktova nacionalnih manjina, navedeno je u priopćenju. ■

V I J E S T I

Predstavljena strategija razvoja Vojvodine

Skupština Regionalne gospodarske komore u svojim je prostorijama prošloga tjedna održala treću radnu sjednicu na kojoj su, među ostalim, predstavljena gospodarska kretanja u prošloj godini te Strategija razvoja AP Vojvodine. Predsjednik Regionalne gospodarske komore u Subotici *Slobodan Vojinović* naveo je da je u prošloj godini bilo pomaka na bolje u području gospodarstva, ali malih. »Dva su velika problema, veliki deficit s inozemstvom i velika nezaposlenost. Iz toga proistječe da zemlja apsolutno nema strategiju razvoja. Danas je predstavljena pokrajinska strategija razvoja kako bi vidjeli kako se uklapaju strategije pojedinih poduzeća i kao općina u našoj regiji«, rekao je Vojinović. On nije zadovoljan trenutačnom gospodarskom situacijom u Subotici jer postoje velike tvornice čija je sudbina neizvjesna. Kako je dodao, postojeći potencijali trebaju biti prošireni. Pokrajinski tajnik za privatizaciju *István Pásztor* je tom prigodom predstavio Strategiju razvoja AP Vojvodine. On je najavio je da je Fond za razvoj raspisao natječaj za poticanje izvoza koji će trajati do 15. travnja. Dodatne informacije mogu se dobiti kod ovog fonda.

Turistička suradnja Segedina i Subotice

Predsjednik Općine Subotica *Géza Kucsera* je prošloga petka potpisao skupu s gradonačelnikom Segedina *dr. Lászlom Botka* Sporazum o turističkoj suradnji Subotice i Segedina na temelju kojega će se izdavati zajedničke publikacije o turističkim vrijednostima ova dva grada i njihove okolice, pripremiti zajedničke web stranice, te raditi na zajedničkim nastupima na sedam mađarskih i dva vojvođanska stručna sajma. Ovaj vid uspostavljanja prekogranične suradnje otvara i druge mogućnosti u cilju pronalaženja partnera iz Segedina i zajedničkog nastupa pred Europskim fondom koji odobrava sredstva za takve mješovite projekte. Kucsera je rekao i kako su u začetku pregovori sa Segedinom o povezivanju tri festivala, i to Međunarodnog filmskog festivala na Paliću, Međunarodnog festivala dječjih kazališta u Subotici, te Segedinskih ljetnih igara. Pojasnio je i kako rođena ideja o trećem sajmu u Subotici koji bi se mogao

organizirati na Velikoj terasi na Paliću i gdje bi se mogla predstaviti turistička ponuda cijelog Panonskog basena, no, o tome će tek uslijediti precizniji razgovori.

Sajam srednjih škola

Članica Općinskog vijeća zadužena za obrazovanje *Edit Pinter Molnar* najavila je Prvi subotički sajam srednjih škola ko-

Edit Pinter Molnar

ji će se u Dvorani sportova održati 12. i 13. travnja a čiji je cilj upoznati buduće srednjoškolce sa svim smjerovima otvorenim za upis novih učenika. Ulaz na sajam je besplatan a na sajmu će biti postavljeni štandovi 10 subotičkih srednjih škola, zatim štand Paulinuma, Tržišta rada, te specijalnih srednjih škola i medija. Sajam se ova dva dana može posjetiti u vremenu od 10 do 18 sati, a za učenike završnih razreda osnovnih škola će, prema utvrđenom rasporedu, biti organiziran i autobusni prijevoz na ovaj sajam.

Međunarodna kinološka izložba

Na terenima ergele na Kelebiji 9. i 10. travnja održat će se Međunarodna kinološka izložba, a pokrovitelji ove manifestacije koja će okupiti oko 400 izlagača iz zemlje i inozemstva su gradovi Segedin i Subotica—najavio je na današnjem brifingu član Općinskog vijeća zadužen za gospodarstvo i turizam *Branko Francićković*. Kao zabavni program, u vrijeme dok žiri bude donosio konačne odluke, bit će upriličen lov hrtova za zecom, i to, poštujući suvre-

mene standarde i u području zaštite životinja, bit će to lov za zecom na daljinsko upravljanje. Zainteresirani Subotičani za ovaj vid zabave mogu oba dana biti na ergeli u vremenu između 13 i 15 sati.

Plaće veće za 2.000 dinara

Prema podacima Zavoda za statistiku prosječan isplaćeni neto osobni dohodak među zaposlenim Subotičanima za mjesec veljaču porastao je za 2.000 dinara u odnosu na siječanj, i iznosio je 15.683 dinara. Na razini cijele Srbije prosječna neto zarada za prethodni mjesec iznosila je 15.295 ili 1.032 dinara više nego za siječanj.

Seminar za medicinske sestre

Trodnevni seminar medicinskih sestara predškolskih ustanova održan je prošloga tjedna u Subotici. Tijekom stručnog susreta medicinskih sestara bila su organizirana predavanja o osnovama rada s djecom do tri godine i o značaju uspostavljanja kvalitete u obrazovanju.

Seminar je organiziran pod pokroviteljstvom Ministarstva prosvjete i sporta Srbije, Izvršnog vijeća Vojvodine, Skupštine grada Beograda i općine Subotica.

O službenoj uporabi mađarskog jezika

Seminar pod nazivom »Službena uporaba mađarskog jezika u organima uprave i pravosuđu« u organizaciji Pokrajinskog tajništva za nacionalne manjine bit će održan od 12. do 14. svibnja na Paliću.

Ovogodišnji seminar održat će se u hotelu »Prezident« u suradnji s Nacionalnim savjetom mađarske nacionalne manjine, a zanimanje za sudjelovanje na njemu je veće nego prošle godine, priopćeno je iz Pokrajinskog tajništva za informacije.

U priopćenju se dodaje da je seminar namijenjen osobama koje rade na upravnim poslovima, u odvjetništvu i pravosuđu, a komuniciraju sa strankama na mađarskom jeziku.

Kako je priopćeno, seminar ovakvog tipa prvi put je održan 2003. godine u organizaciji Pokrajinskog tajništva za nacionalne manjine i ocijenjen je visokim ocjenama od strane sudionika..

Tradicionalna, 28. po redu, moba na salašu Bele Ivkovića u Maloj Bosni

Prijatelji su svetinja

Na salašu poznatog subotičkog odvijetnika i dugogodišnjeg predsjednika Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« *Bele Ivkovića* u subotu 2. travnja održana je tradicionalna moba. Pod sloganima »Rad je manifestacija umnih i fizičkih sposobnosti« i »Jedino rad i rezultati rada određuju Tvoj položaj u društvu«, tridesetak pozvanih prijatelja Bele Ivkovića sudjelovalo je u »prolićnom spremanju avlije« na salašu Mala Bosna 468, na drugom kilometru od Male Bosne prema Somboru, dvjestotinjak metara uvučeno od puta s lijeve strane.

Program mobe odvijao se po utvrđenoj satnici: u 9 sati je bilo okupljanje, u 9,30

raspored po skupinama i početak rada, u 12,30 pranje ruku, u 13 užna, u 14 nastavak radova, a u 17 završetak radova, kupljenje i pakiranje alata, te na kraju riječ zahvale.

Grabljicala se ledina, kresali su se dračevi, vadila stara i suha drva, sakupljalo se granje, a odgovoran posao rađen je i u kuhni, oko peći i boca.

U međuvremenu su određivane pauze po potrebi, kao i osvježenje po mogućnosti.

Službeni domaćini bili su, osim Bele Ivkovića, i njegovi sin i unuk Darko i Ivan.

Sudionici mobe bili su, među ostalim, Vinko Aranjoš, Lazar Baraković, Pajo Đurašević, Josip Horvat, Zvonimir Hor-

vatski, Joso Ivković, Joso Ivković (strikin), Pere Ivković, Antun Ivković Ivandekić, Veselin Jevtić, Josip Kopunović Legetin, Miroslav Kovačić, Albe Kujundžić, Mladen Matković, Tome Matković, Mitar Papac, Zvonimir Perušić, Ivan Prčić, Stipan Romoda, Zvonko Sarić, Nikola Skenderović, Alojzije Stantić, Davor Vidiš, Bela Vojnić Hajduk i Lazo Vojnić Hajduk. Na objedu je bio nazočan i župnik iz Male Bosne vlč. Ivan Prčić.

Prva moba na salašu Bele Ivkovića održana je u proljeće 1977. godine i od tada niti jedne godine nije izostala.

H. R.

Dobro je biti spreman, ali i hrabar:
Bela Vojnić Hajduk

Poslije rada zaslužena užna

Domaćinski: Bela Ivković

Razgovor u pauzi

Majstor vrhunske krumpirače: Antun Ivković Ivandekić

Američki veleposlanik nije želio susret s gradonačelnicom Novog Sada

Polt odbio susret s Gojkovićevom

Michael Polt

NOVI SAD – Američki veleposlanik SAD u Srbiji i Crnoj Gori *Michael Polt* izjavio je prošloga četvrtka da se nije želio susresti s gradonačelnicom Novog Sada *Majom Gojković*, uz obrazloženje da SAD ne surađuju sa strankama koje su protiv suradnje s Haškim sudom.

»Nije slučajno što se nisam susreo s gradonačelnicom Novog Sada. Naša je politika da se ne sastajemo i ne surađujemo s političkim strankama i organizacijama koje ne zastupaju ideju o potpunoj suradnji s Haškim sudom, koje ne podržavaju političke i ekonomske reforme u ovoj zemlji ili s onima koji su uključeni u neku vrstu korupcije«, rekao je Polt na konferenciji za novinare, a prenosi Beta.

Polt se toga dana susreo s predsjednicima Skupštine i Izvršnog vijeća Vojvodine *Bojanom Kostrešom* i *Bojanom Pajtićem*, predstavnicima nevladinih organizacija, gradonačelnikom Indije *Goranom Ješićem*, kao i s poduzetnicima u toj općini.

»Bio sam posebno impresioniran lokalnim vođama koje Vojvodina i pojedine općine u pokrajini imaju, kada je u pitanju njihova vizija razvoja ove zemlje«, rekao je Polt u Američkom centru u Novom Sadu.

Polt je dodao kako su američki investitori zainteresirani za ulaganja u Vojvodinu i Srbiju.

Polt je kazao da je s vladikom bačkim *Irinejom* razgovarao o ulozi Srpske pravoslavne crkve u društvu u Srbiji, posebno u tranzicijskom periodu, zatim o obnovi manastira i crkava na Kosovu, multietničkoj toleranciji, kao i o suradnji među crkvama, kao putu do tolerantnog društva.

Grafiti nacionalističkoga sadržaja u Vrbasu

Prijetee poruke Hrvatima

Natpisi nacionalističkoga sadržaja osvanuli su u utrak na zgradi Treće mjesne zajednice u Vrbasu, priopćio je Općinski odbor Demokratske stranke.

Policija je već u jutarnjim satima obavila očevid, a prijetee poruke smrću pripadnicima hrvatske nacionalne zajednice prebojene su odmah poslije toga. Vrbaski odbor DS-a zatražio je od nadležnih tijela da pronađu počinitelje, osuđujući svaki oblik širenja nacionalne i vjerske netrpeljivosti, navedeno je u priopćenju.

Demokratska stranka je u Vrbasu zatražila od svih stranaka u toj općini da održe sastanke sa svojim članstvom, na kojima će govoriti o nacionalnoj i vjerskoj toleranciji.

Beta

GSS prikupio 3.000 potpisa za ukidanje vojne obveze

Ubrzati reforme u vojsci

BEOGRAD – Srbiji su neophodne reforme, a jedna od najvažnijih je reforma vojske. Cilj reforme vojske je profesionalizacija vojske i ukidanje opće vojne obveze, rekla je za »Danas« od prošlog četvrtka *Nataša Mičić*, predsjednica Građanskog saveza Srbije i bivša v. d. predsjednica Srbije. Ona je ocijenila kako se profesionalizacijom vojske prava jedinke stavljaju iznad kolektivnog prava. Prema njenim riječima, inicijativa za ukidanje opće vojne obveze je prije svega pritisak na Ministarstvo obrane da ubrza proces reformi u vojsci, a do sada je prikupljeno oko 3.000 potpisa.

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i Sveučilište u Novom Sadu

Dogovor o potpisivanju protokola

NOVI SAD – Predstavnici Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i Sveučilišta u Novom Sadu dogovorili su se u petak 1. travnja o skorom potpisivanju protokola koji će regulirati normative, standarde i uvjete za nastavu na jezicima nacionalnih manjina.

Tajnik za obrazovanje *Zoltán Bunyik* je predstavnicima Sveučilišta rekao kako će i ubuduće podržati sve aktivnosti vezane za osiguravanje uvjeta za nastavu na jezicima nacionalnih manjina.

»Obostrani cilj je poboljšanje uvjeta studiranja studenata pripadnika nacionalnih manjina na Sveučilištu u Novom Sadu, u skladu s Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama i Zakonom o zaštiti prava i ljudskih sloboda nacionalnih manjina«, navodi se u priopćenju.

Na sastanku Znanstveno-nastavnog vijeća Sveučilišta u Novom Sadu prihvaćena je inicijativa za provođenje nastave iz jednog broja nastavnih predmeta na mađarskom jeziku.

Beta

Sveučilište u Novom Sadu

Poslije izbora održanih u nedjelju

Izabran novi Savjet MZ Sonta

SONTA – Na izborima za novi Savjet MZ Sonta, održanim 3. travnja, na pet biračkih mjesta u selu mandate su osvojili: lista GG za Sontu Zvonko Tadijan (5 mjesta), lista GG Sonta Antun Zlatar (3), lista SPS dr. Živorad Smiljanić (3), lista DSHV Marko Šegrt (2), i lista SRS (2). Preostale tri liste skupina građana nisu prešle izborni prag. Izlaznost je bila iznimno mala, svega 26,90 posto.

Izbori su održani i u ostalim mjesnim zajednicama Općine Apatin, a rezultati po mjestima su sljedeći: Apatin SPS dr. Živorad Smiljanić (8 mandata), SRS Lazo Zdjelar (4), DS (3), a bez mandata su ostali PSS, NS i dvije skupine građana, uz izlaznost od 13,27 posto. U Prigrevici – SRS-dr. Dušan Paškaš (7 mandata), SPS-dr. Živorad Smiljanić (5), DS (2) i PSS Miloš Tadić (1 mandat), uz izlaznost od 24,94 posto.

U Kupusini je zabilježena najbolja izlaznost od 48,83 posto, a 14 mandata osvojila je GG Ištvan Peter i 1 mandat GG Za Kupusinu. U Svilojevu, uz izlaznost od 42,26 posto, 8 mandata je osvojila GG Za rodno selo, 2 mandata koalicija SPS-SRS i jedan mandat DS.

Ivan Andrašić

Mala izlaznost obilježila izbore za Mjesnu zajednicu Sonta

U tijeku je prijam novih članova u HKPD »Dukat«

Djeca – naša budućnost

VAJSKA – Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo »Dukat« Vajska-Bođani ovih dana priprema se proljetno-ljetnju

Novi članovi ulijevaju optimizam: Vajska

sezonu. Urađen je plan rada svih sekcija, kojim su aktivnosti pomjerene na prvi tjedan poslije Uskrsa.

U tijeku je upis novih članova u dramsku sekciju. Na nedavno održanim XI. Danima pučke drame u Hercegovcu, Republika Hrvatska, nazočni su bili i predstavnici »Dukata« Pavle Pejčić i Marija Ihas, koja nam je rekla:

»Hercegovac je za nas bio dragocjeno iskustvo, osobito redateljske i glumačke radionice poznate redateljke Nine Kleflin, a osjetili smo i ozračje svojstveno velikim manifestacijama. Naučili smo puno i to će nam dobro doći u pravilnom usmjerenju rada naše dramske sekcije. Ovih dana ćemo uraditi konačan odabir teksta i glumaca, te započeti s pokusima. Početkom travnja započet ćemo i s obukom tamburaša. Glazbala su kompletirana, zanimanja za učenje je evidentno, tako da očekujem uspješnu realizaciju ove nakane. Ovih dana s pokusima će započeti pjevački zbor, te folklorna sekcija odraslih i dječja folklorna sekcija. Raduje me i ispunja optimizmom dolazak novih članova u 'Dukat', tako da se nadam uspješnoj godini.«

Pavle Pejčić, predsjednik »Dukata«, ima razloga kako za optimizam, tako i za brigu: »Raduje me što nam poslije pokladnih aktivnosti dolazi sve više djece. To je naša budućnost, u njih vrijedi investirati. Svjestan sam da nas čeka puno teškoća, prvenstveno financijske naravi.«

I.A.

Književna večer »Šokački pisci« u Osijeku

Slavonski tekst hrvatske književnosti

Šokački dijalekt ima nježni genetski kod, on najčešće i najljepše živi u melodiji, pa ako pogledate tekstove bečarca, svatovca, drumarca, oni su i grafički prikazani i kao put, kao drum, kao sokak šokački, dugačak pa vijugav

Piše: Slavko Žebić

Šokački Hrvati u Slavoniji kao da su jedva dočekali da prođe Uskrs, ili bolje rečeno da prođe Korizma. Već u srijedu 30. ožujka osječka je udruga »Šokačka grana« organizirala književnu večer pod nazivom »Šokački pisci«, o kojima su govorili dr. Helena Sablić-Tomić i dr. Goran Rem, profesori na Filozofskom fakultetu u Osijeku.

Moramo napomenuti da su spomenuti autori poznatog djela »Slavonski tekst hrvatske književnosti« kojega je tiskao Nakladni zavod Matice Hrvatske u Zagrebu 2003. godine. Ovaj ukoričeni tekst nezamjenjiv je u proučavanju šokačke (slavonske) hrvatske književnosti, a te su večeri 50-tak minuta držali pozornost stotinjak nazočnih na zavidnoj razini. Ali to nije sve. Po prvi puta nakon Korizme posjetiteljima su se predstavili, ženska pjevačka skupina »Šokice« i tamburaški sastav »Šokačka duša«, koji djeluju u okviru »Šokačke grane«.

ŽESTOKI START »ŠOKAČKE GRANE«: »Moram priznati da se ne moramo bojati za šokački identitet u Osijeku nakon ovako žestokog starta 'Šokačke grane'«, rekla je Helena Sablić-Tomić. »Baš kao što se Osijek izborio za svoj urbani identitet, za nacionalni identitet također, sada se

S promocije knjige

ova grupacija mora izboriti za šokački identitet, jer pitanje je dana kada ćemo postati članovima velike obitelji zvane Europa, i ako se ne izborimo za vlastiti identitet, nemojte se čuditi ako na nekoj narednoj književnoj večeri na ovom astalu umjesto šokačke šljivovače vidite rusku

vodku ili škotski whisky, a umjesto kiflica sa salom i ovih divnih šokačkih slastica, mušakone ili mozart kugle ili već neka-kav fast food.«

»Isto tako, u domaćim okvirima, naša djeca tek u II. i III. razredu osnovne škole idu u Orahovicu, ali već od IV. razreda oni

Ženska pjevačka skupina »Šokice«

Tamburaški sastav »Šokačka duša«

idu od Trakošćana do Splita. Nemam ja ništa protiv niti jedne destinacije diljem Lijepe naše, ali mi smo ti koji moramo inzistirati da nam djeca idu stazama Ivana i Josipa Kozarca, Joze Ivakića, da vide opjevane pendžere *Mare Švel-Gamiršek*, i da u Tovar-niku posjete kuću *Antuna Gustava Matoša*«, naglasila je Helena.

DIJALEKT ŽIVI U MELODIJI: »Vidi-te, sa šokačkom je pričom stvar jako osjetljiva, jer ona najviše stanuje u govoru, u jeziku, a jezik, ako se ne opiše onda se počne gubiti u kontaktu s drugim jezicima, pogotovo sličnim. Pogotovo šokački govor, koji je vrlo blizak standardnom hrvatskom jeziku, jer šokački je govor bio nekakva baza, jer je on dao jednu rječničku masu koja je možda čak dominantni dio standardnog hrvatskog jezika. Ta bliskost je za šokački govor opasnost i njega se mora bilježiti u akcenatskoj cjelini«, naglasio je Goran Rem. »Što hoću reći? Svi oni koji danas objavljuju na šokačkom, poeziju ili prozu, moraju voditi računa o tome da se i za 50 godina taj tekst može izvorno čitati, tako da on praktički mora nalikovati partiturnama glazbenim, mora se sačuvati melodija. Šokački dijalekt ima nježni genetski kod, on najčešće i najljepše živi u melodiji, pa ako pogledate tekstove bećarca, svatovca, drumarca, oni su i grafički prikazani i kao put, kao drum, kao sokak šokački, dugačak pa vijugav.

Čuli ste što smjeramo, mi spremamo šokačku čitanku, na načelima kako smo to i ispričali, da se svi tekstovi šokačkih pisaca uvrste, da budu stručno uređeni i da ta knjiga dođe do ruku onih koji je žele, koji se Šokcima zovu i tako i osjećaju, da znaju gdje potražiti korijene, svoje izvore i svoja sjećanja.«

Iako je svatova sve rjeđe u Bačkom Bregu

Bit će pisme, plesa i veselja

BAČKI BREG – U Beregu posljednjih nekoliko godina svatovi nisu baš česta pojava. Mnogo je mladih otišlo iz sela, a dosta je neoženjenih momaka i neudanih cura. Nažalost, u ovom selu hara opaka bolest – bijela kuga – i više je ukopa nego krštenja. No, Berežani se ipak nadaju da će doći do promjene i kako njihovo selo neće umrijeti.

A kad su na pomolu svatovi, u Beregu je opće veselje. Tako su i u prošlu nedjelju čauši prošli kroz selo, a u okićenom fijakeru ih je vozio ča *Marko Babin*, koji svoje konje njeguje samo za ovakve prilike. Snaše su poizlazile na sokake i dobro »snimile« svaki detalj, da bi se poslije još danima divanilo o ovom događaju, a nazdravljalo se i vinom, malo iz mladnog, a malo i iz mladoženjinog balona.

U subotu su *Stevicini* i *Ljiljini* svatovi, bit će puno pisme, igre i veselja, a daj Bože, i puno djece u ovoj novoj obitelji. Daj Bože, i u drugim novim obiteljima ovoga sela!

Zlatko Gorjanac

Čauši prošli kroz selo

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Kratkoročni krediti za više od 1.000 gazdinstava

SOMBOR – U prva tri mjeseca ove godine kratkoročne kredite za poljoprivredu dobila su 1.103 registrirana poljoprivredna gazdinstva u Zapadnobačkom okrugu.

Prema podacima Uprave za javna plaćanja u Somboru, za te kredite ukupno je odobreno 68,5 milijuna dinara. U Općini Sombor odobreno je 35 milijuna dinara za 261 kratkoročni kredit.

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u Zapadno-bačkom okrugu registrirano je više od 7.000 poljoprivrednih gazdinstava, a u Općini Sombor oko 4.000 gazdinstava. Kratkoročne kredite iz agrarnog budžeta mogu dobiti registrirana poljoprivredna gazdinstva. Kredit iznosi od 10.000 dinara, koliko dobivaju gazdinstva sa hektarom zemlje, do 80.000 dinara za proizvođače s više od pet hektara poljoprivrednog zemljišta. Rok vraćanja je godinu dana, a godišnja kamata je 5 posto bez valutne klauzule.

Proljetni skup kolekcionara u Osijeku

Raj za filateliste i numizmatičare

Susreti u Osijeku održani su u prostorijama Gradske četvrti Retfala od 9-16 sati, a zanimljivo je da je osječki filatelistički klub pustio u prodaju »Pepeljugu« s likom Josipa Jurja Strossmayera u povodu 100. godišnjice smrti čuvenog biskupa i znanstvenika

Piše: Slavko Žebić

Prošloga je vikenda održan tradicionalni proljetni skup filatelista, numizmatičara i drugih kolekcionara u Retfali, u Osijeku, u nazočnosti dvadesetak predstavnika iz gotovo isto toliko klubova iz Hrvatske, od Zagreba, Velike Gorice, Petrinje, Siska, Bjelovara Županje do Osijeka ali i Novog Sada i Šida, iz susjedne Vojvodine.

»To je naša stalna aktivnost i ovo su naši 15. susreti«, pohvalio se *Rastko Milčić*, član Filatelističkog kluba Osijek. »Ali, još su poznatiji naši zimski susreti koje organiziramo u povodu dana Grada, 2. prosinca. Prigoda je to da se okupe kolekcionari, ali i drugi znatiželjnici, radi prodaje, kupnje, razmjene poštanskih ma-

Kolekcionari iz Šida i Novog Sada

raka, staroga novca, starih razglednica i dokumenata, odlikovanja i medalja, telefonskih kartica, značaka i svega što naši članovi sakupljaju, ali i mogućnost kupnje pribora i alata, albuma, folija i ostalog. U Osijeku se okupljamo dva puta godišnje, u drugim gradovima jedan puta, u Zagrebu je to svaki mjesec a u primorskim gradovima u jeku turističke sezone. Sve u svemu, zanimljivi susreti.«

»Osječani to vrlo lijepo organiziraju«, zadovoljan je *Krešimir Jambrešić*, koji ima svoju butiku u Jurišićevoju u Zagrebu. »Često dolazim u Osijek i vrlo je lijepo ovdje.«

Zadovoljan je i *Slobodan Pukanić* iz Velike Gorice, jedan od vodećih hrvatskih kolekcionara koji otkupljuje ili mijenja baš sve, od maraka i razglednica do starog novca, odlikovanja, dionica, obveznica, povelja i putovnica. Redoviti sam posjetitelj ovakvih susreta u Osijeku, ali i u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Dubrovniku, ali i Raveni, Veroni, Parizu, Londonu, Maastrichtu, Berlinu, Kolnu, Dusseldorfu, Münchenu, Beču, Grazu, Ljubljani, Mariboru, Novom Mestu, Sarajevu, Novom Sadu, a idući se tjedan spremam u Nagy Kanizsu.

Ovdje se sreću uglavnom kolekcionari, ali i trgovci koji rade za pojedine kolekcionare, jer tu se, na jednom mjestu, doista ima što vidjeti. Samo da kažemo Slobodan je član Hrvatskog numizma-

Slobodan Pukanić sa svojom kolekcijom

tičkog društva od 1967. godine, član je Numizmatičkog društva Slavonije od 1973. godine i Hrvatske udruge kolekcionara od 1996. godine.

Među posjetiteljima srećemo i gradonačelnika Vukovara, *Vladimira Štengla*, filatelista i kartofila koji je to naslijedio od svoga oca i ima zavidnu filatelističku kolekciju, ali i brojne stare razglednice Vukovara, Iloka i Šarengrada.

»Često obilazim ovakva mjesta«, kaže Štengl, »jer je to prigoda da upotpunim moje zbirke, a znam otići i do Zag-

Prigodne »pepeljuge« filatelističkog kluba Osijek

reba, Rijeke i Splita.«

I *Mladen Pereković* iz Siska, član Hrvatske udruge kolekcionara iz Petrinje, hvali se da posjećuje mnoge susrete od osječkih do zagrebačkih, a danas mu najbolje idu stare razglednice.

Susreti u Osijeku održani su u prostorijama Gradske četvrti Retfala od 9-16 sati, a zanimljivo je da je osječki filatelistički klub pustio u prodaju »Pepeljugu« s likom *Josipa Jurja Strossmayera* u povodu 100. godišnjice smrti čuvenog biskupa i znanstvenika. Nalik je to poštanskoj marki ali se njome ne markiraju poštanske omotnice, mada se može nalijepiti na pismo, razglednicu, dopisnicu i ima promidžbeni karakter.

»Odlučili smo se na ovaj korak«, kaže Milčić, »jer odgovorni u Hrvatskoj pošti nisu našli za shodno da se jedan ovako značajan jubilej obilježi prigodnom poštanskom markom, a Strossmayer to svakako zaslužuje. No, nije u pitanju samo ovaj jubilej, takav je naprosto odnos prema većini događaja iz prošlosti i povijesti Osijeka i Slavonije.«

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

Čas oproštaja

Papa koji je označio povijest

Bit Crkve nije

njena pojavnost

nego Otajstvo

njenoga života i

snaga Duha

Svetoga koji po

Crkvi i u Crkvi

djeluje i

mijenja

čovjeka.

Crkvu, dakle,

treba

promatrati kao

otajstvenu

stvarnost a ne

tek kao pojavnu

i povijesnu

činjenicu

Mi kršćani ispovijedamo kao jednu od temeljnih istina naše vjere da je Bog gospodar povijesti. Ne vjerujemo u slučaj i slučajnost, makar te pojmove često upotrebljavamo. Oni se odnose na relativne stvari govor - nog izričaja, ali nikada ne izriču temeljni stav vjernika. Temeljni stav vjernika i vjere jest vjera u Providnost. Providnost je vlastitost Božja po kojoj se On kao Bog po svojoj božanskoj naravi brine o svemu stvorenom. Isus nas tješi riječima: Da ni jedna vlas naše kose neće otpasti, a da Bog to ne zna. Naime, velika je opasnost da se ljudi, pa i kršćani, u povijesnim zbivanjima vlastitog života, a onda i života drugih ljudi i napose u povijesnim događajima izgube. Prepuštaju se nagađanjima, pogađanjima, predviđanjima, što po sebi nije zlo ali u nekim trenucima vlastitog života i u nekim događajima povijesti treba prepoznati direktnu prisutnost Božje Providnosti koju priznajemo i ispovijedamo.

Jednako tako kršćani čvrsto vjeruju da je naša Crkva utemeljena od Isusa Krista. On je temelj Crkve koju oko njegova imena i njegove nauke i njegovih Otajstava okuplja Duh Sveti na slavu Boga Oca. Crkva je u biti Božje djelo. Ona je prisutnost Krista u povijesti koji trajno živi u Crkvi – svom Mističnom Tijelu. Postoji opasnost da se Crkvu promatra samo pojavno, to jest onim čime se ona »da vidjeti« na prvi pogled, a da se ne prodre u bit. Bit Crkve nije njena pojavnost nego Otajstvo njenoga života i snaga Duha Svetoga koji po Crkvi i u Crkvi djeluje i mijenja čovjeka. Crkvu, dakle, treba promatrati kao otajstvenu stvarnost a ne tek kao pojavnu i povijesnu činjenicu. Tako je pošteno. Stoga kršćani trebaju otkloniti ona tu - mačenja svoje crkvenosti koja se zaključuju bez dovoljnog poznavanja biti kršćanstva. No, nikada kršćani ne bi smjeli zaboraviti da se kršćanima prepoznaju po svojim djelima, kao što Isus reče: Po tome će znati da ste moji učenici ako budete imali ljubav među sobom. Ili na drugom mjestu: Po djelima ćete ih njihovim prepoznati.

DOKAZ BOŽJE PRISUTNOSTI: Sada se nalazimo u jednom povijesnom trenutku. Povijesnom trenutku za čovječanstvo, a jednom od najvećih povijesnih trenutaka za Crkvu. Opraštamo se naime od Svetoga Oca Ivana Pavla II. koji je Crkvi »predsjedao u ljubavi« nepunih 27 godina. I sada je potrebno u času oproštaja, kada su oči cijeloga svijeta, i ne samo kršćanskoga, uprte u mjesto događanja njegova života, rada, patnje, smrti i pokopa, biti svjestan onih načela koje sam gore spomenuo.

Naime, djelo, poslanje, služenje i život Ivana Pavla II. može se razumjeti samo ako se vjeruje u Gospodara povijesti i njegovu Providnost i ako se vjeruje u Otajstvenost Crkve i njeno poslanje snagom Duha Svetoga. Ne znači to da otklanjamo prosudbe, razmišljanja, pa i sudove o životu, radu i ulozi Ivana Pavla II. u povijesti čovječanstva, pa i u samoj Crkvi. Živio je i djelovao javno, stoga je njegovo djelo podvrgnuto sudu javnosti i ne samo kršćanske. Zakoračio je velikim koracima u povijest čovječanstva i učinio čak »zaokret« u toj povijesti i označio prijelaz Milenija, ali mi kršćani želimo vidjeti njegovu ulogu i služenje Crkvi i čovječanstvu kao dar providnosti i Otajstvo Crkve.

Od Ivana Pavla se opraštamo sa dubokim osjećajima zahvalnosti Bogu – Gospodaru povijesti – što je nas učinio dionicima u razdoblju povijesti čovječanstva i Crkve kada smo mogli živjeti sa vremenom i u vremenu Ivana Pavla II.

Zašto? Naprosto zato što je on bio izravni dokaz Božje prisutnosti u povijesti Crkve i čovječanstva. Njegova vertikalna opredijeljenost i vjernost Bogu toliko je uspravna da je postao znak, simbol i putokaz. Ta povezanost s Bogom i zauzetost za Božji svijet i »Božja prava« u svijetu, toliko su velika i značajna da je svakom vjerničkom srcu to svjedočanstvo do herojstva nadahnuc, ohrabrenje i zagovor. Ivan Pavao II. doslovno je bio čovjek Božji – od Boga poslan – da Bogu vodi. Bio je okrenut Isusu Kristu, kao središtu povijesti, kao Kamenu temeljcu, ne samo vjere nego i

kršćanske civilizacije. Stoga je nebrojeno puta doviknuo: Ne bojte se otvoriti vrata Kristu. Ili: Krist je jedini Spasitelj svijeta! Te Kristologije je postao glasnik i svjedok. Ta vertikalna i opredijeljenost za Krista je vjernička dimenzija Pape posve uronjenog u Otajstvo Raspetoga i Uskrsloga Gospodina. Iz te vjere i uronjenosti u otajstvo Krista izvire njegova najjače izražena kršćanska antropologija, a to je da je sav živio za čovjeka. Za čovječanstvo. Stoga je mogao biti malen s malenima, mlad s mladima, siromah sa siromahnima, bolestan sa bolesnima, umirati pred očima čovječanstva i radovati se smrti kao susretu u Očevoj kući. Tako je u svim susretima, u svim govorima mogao biti poput Krista: Čovjek za druge.

U ZNAKU KRIŽA: Ivan Pavao II. nedvosmisleno je dakle, označio povijest vertikalom i horizontalom u čijem je središtu susret Boga i čovjeka – ili obnova Bogolikog čovjeka – to je njegova teologija i to je njegov život, a ta teologija i život čini znak križa. U tom znaku je živio, svjedočio, umro i sada molimo za njegovu proslavu u vječnosti. Vjerničkim srcem se, dakle, ovih dana sabire cijeli kršćanski svijet da prodre u to otajstvo Božje prisutnosti u djelu Ivana Pavla II. i vjernosti Bogu istoga Pape, čije je geslo Marijansko »Sav Tvoj«, što onda uključuje uvijek i Marijanski stav prema svim događanjima, a to je: Neka mi bude po riječi Tvojjoj! – Fiat! Tek tako možemo razumjeti sve one »rekorde« koje je »probio« Ivan Pavao II. kao Papa najvećeg moralnog autoriteta, nesaalomive radinosti, izvanredne odlučnosti i jasnoće, dijaloga, ekumenizma, prijateljstva, susreta i neumornog rada. Uistinu vjerujemo da će jednoga dana njegovo ime povijest označiti naslovom Veliki.

Dok je u našim rukama ovaj naš list, njega polažu u grobnice Vatikanske Bazilike. Njegovo tijelo odlazi čekati dan Uskrsnuća, a njegova duša neka bude uronjena u Božje Lice dok nama ostaje još dugo, dapače stalno, slijediti njegov primjer, slušati njegovu nauku i moliti njegov zagovor.

Piše: Alojzije Stantić

Otkad je »svita i vika«, od davnina, među poštenim ljudima, kako je bilo najviše bilo je i čeljadi konteni da drugog privare, a u varanju nema pisani pravila, ko je na to konten on ne bira način kako to da u radi. Take čeljadi je bilo i među našim starima. Dešavalo se, istina zdravo na ritko, da su jedni drugima uzajmljivali novce, a to su najčešće bili oni koji su jedni drugima dobro poznati. Naši su stari ritko iskali novaca na zajam, malo su imali gotovine, jel njim je novac bio u litini i josagu.

Kako su kazali »Med svakim žitom ima i kukolja«, tako je i među salašarima imao lakoumnog, nepoštenog, svita koji se ne glibe da drugog privare.

Dešavalo se da su jedni drugima davali novce na zajam, to su najčešće radili na rič, al bilo je i taki, osobito posli Prvog svetskog rata, da su novce uzajmili el iskali da njim dotični potpiše kvitu (namiru, priznanicu).

Dešavalo se da kad je dužnik vratio dug, pa još brez svidoka, virovnik kobajage (tobože) nije našo kvitu, pravdo se da je digod zaturio, al je dužniku čvrsto obećo da će mu je dat čim je nađe. Taki nečovik je posli sudu tužio dužnika da mu nije vratio novce, a dokaz mu je bila kvita u njegovim rukama. Zabadavad se dužnik pravdo da je dug pošteno vratio, al kako nije dobio svoju kvitu, nit je ona poništena, dotični je dug moro iskvitat (izravnat) još jedared, s troškovima.

PRIVARA S KVITOM: Za ovaku brezdušnu privaru znam slučaj iz pripovijdanja čovika u čijem se komšilku to dogodilo, a o tom se posli uveliko pripovijдало. U pustari blizu »Bandikinog«* gvozdenog puta (željeznička pruga) imo je gazdašag imućan zemljodilac. Jedan od dalji rođaka mu je tražio na zajam tušta

Didine pripovitke

Zajam na kvitu

Ravnica u proliće

novaca, jel mu se ukazala prilika da napari mrginje (međa njive), da od komšije kupi desetak lanaca zemlje, za čeg nije imo dosta novaca. Ovaj čovik mu je dao novce da ji vrati u vrimentu kako su se udivanili, a za to mu je dužnik potpisao kvitu. Kad je čovik vratio novce, bila je tamo i žena virovnika i zna da je istina da nisu mogli nać kvitu, al su obećali da će je vratiti kad je nađu. To je vrimenom palo u zaborav, a i zašto da se stara kad je daljem rođaku, a nuz to i dobrom prijatelju, iskvito dug pošteno i na vrime.

U tom je prošlo jedno godinu kad je virovnik naglo umro. Unuci tog čovika su još živi i zato ga spominjem N. N.

Posli smrti N. N. sin jedinac je našo tu kvitu i kako je na njoj bilo tušta novaca pito je prokatora šta mož s njom uraditi, jel još važi. Onda se sin nakanio i od bačinog dužnika tražio da mu iskvita taj dug, ni ga je vratio, a dokaz je kvita u njegovim rukama. Badavad se dužnik pravdo da je on dug na vrime i u cilosti iskvito, a to je potvrdila i mater, supruga virovnika, kazala je sinu da dužnik divani istinu. Al, sin nije tio da odustane od tužbe, zaprio je dužniku da će se s njim »tirat sudom« dok mu ne iskvita dug.

PRIMJER POŠTENJA: Na dan kad se sin spremio da će ić u sud na raspravu mater je tražila da ponese jel oće da na sudu posvidoci da su dobili novce. Sin nije tio da je na kolima ponese u varoš jel bi

svidočila protiv njega, na to se ona udivanila s komšijom koji se privatio da će odnet u sud. Kad se sin uvirio koliko je mater uporna, da će ona svidočiti protiv njega i osramotiti ga prid sudom, odustao je od tužbe i na materin zahtjev je dužniku vratio namiru. To je jedno vrime »brujilo« po pustari, al je friško palo u zaborav jel je posli par mi-seci zaratilo i ljudi su imali druge brige, a ne da razglabaju o ovom slučaju.

I ovo je školski primjer poštenja kako je mater spričala lakumnog sina da dođe do novaca koji mu ne

pripadaju.

Jeto, i tako što god se desilo među ljudima koji su se dobro poznavali, bili su iz istog šora i dalji rođaci. Sin je znao da nije u pravu, al je po svaku cinu tio da se dočepa tuđi novaca.

Ova i njoj nalik pripovitke i prija opisani događaji naučili su ljude da triba paziti na potpis i ne mećati ga di se radi o novcima. Koliko je ovo svaćanje opstalo usađeno u ljudima znam za tušta događaja da »staromodniji« zemljodilci nisu tili hasnirat zajam iz tzv. »zelenog plana«. U sridini druge polovice XX. vika država ga počela davati zemljodilcima da unaprije odranjivanje litine i josaga.

Za taki zajam tribalo je intabulirati dio zemlje i na primljen zajam potpisati minicu. Radio sam u trgovini zemljodilski mašina i više puta sam nagovaro poznanike i niki iz roda da se maše tog zajma, da kupe traktor i druge mašine, jel će zajam lako moć otplatiti rodom litine el prodati josagom, jel onda banke na zajam nisu računale inflaciju.

(* Narod je voz (vlak) na gvozdenom putu Subatica-Crvenka iz mилоšte zvao »Bandika«, po Andalu Bandiki (Angyal András /Madžari iz mилоšte András zovu »Bandi«/) u drugoj polovici XIX. vika topolskom (Bačka Topola) bečaru na velikom glasu, koji je najviše napastovo narod i otimo njim novce, u salašima kudan su 1908. godine odvućli (napravili) taj put.) ■

Priča o Hrvatima u 18. stoljeću (42.)

Hrvati pod Habsburzima

Habsburgovci su u 18. stoljeću gospodarili, među ostalim svojim pokrajinama, Banskom Hrvatskom, Slavonijom, Srijemom, Vojnom krajinom i dijelom Istre

Piše: Zdenko Samaržija

Carica Marija Terezija

Pitanje nasljeđivanja oduvijek je bilo važno u europskim vladarskim obiteljima. Vladara je na prijestolju uglavnom nasljeđivao muški član obitelji. Problem nasljeđivanja pojavio se u Habsburškoj Monarhiji 1711. godine, kada je za kralja okrunjen *Karlo III.* koji nije imao muških nasljednika. Karlo Habsburški bio je treći hrvatski kralj po imenu Karlo (Karlo III.), a šesti car Svetoga Rimskoga Carstva Njemačke Narodnosti istoga imena (Karlo VI.).

Hrvatski sabor, koji se sastao u ožujku 1712. godine u Zagrebu, samostalno i neovisno o Ugarskoj prenio je nasljedno pravo i na žensku lozu habsburške dinastije. Dokument kojim je to učinio naziva se Pragmatička sankcija. Sljedeće je godine Karlo III. donio Pragmatičku sankciju i za austrijske nasljedne zemlje, a ubrzo potom sličan je zakon donio i Ugarski sabor.

MARIJA TEREZIJA: No, kada je 1740. godine Karlova kći *Marija Terezija* zavladała, pravo na prijestolje osporili su joj neki europski vladari – počeo je Rat za austrijsko nasljeđe (1741.-1748.). Veliku pomoć u tom su ratu Mariji Tereziji pružili hrvatski i slavonski plemići, posebice barun *Franjo Trenk*.

Ideje prosvjetiteljskih filozofa, ali i potreba za vojnicima te česte pobune kmetova, potaknule su Mariju Tereziju na gospodarske i društvene reforme. Urbarima je definirala obveze seljaka prema vlastelinu i prema državi što je potaknulo seljake na veću proizvodnju, a promjena poreznoga sustava omogućila je udruživanje seljaka u seljačke kućne zadruge – osnovica poreza postala je veličina zemljišta koje se obrađuje bez obzira na broj seljaka koji tu česticu obrađuje.

GRADNJA CESTA: Marija Terezija naredila je i gradnju cesta u Slavoniji i Srijemu, koje su imale ponajprije vojno značenje. Pokraj cesta kopani su odvodni kanali, duž obje strane ceste posađeno je voće i različita stabla, osobito dudovi, a seljaci su morali napustiti selišta i naseliti se na kućišta uz carske ceste – svako je

Kanali pokraj cesta, iskopani za vrijeme Marije Terezije

Domišljatost

Vlastelini su bili domišljati u uvođenju novih obveza koje su kmetovi plaćali ili davali u naturi. Naturalna podavanja u pilićima, maslacu, lanu, kupusu, orasima, lješnjacima, gljivama i kornjačama, silila su kmetove neprestance misliti o podavanjima, a ne o proizvodnji novih dobara. Kmetovi su morali stajski gnoj voziti na vlastelinove oranice, a oko 1740. godine uvedena je obveza koja se plaćala nakon cijepljenja voćaka i vinograda.

selo bilo utvrda.

Marije Terezija reformirala je i upravu. Godine 1745. osnovane su Požeška, Srijemska i Virovitička županija. Godine 1777. ustanovljena je Severinska županija, koja je obuhvatila područje Gorskoga kotara, a u primorskoj se dijelu protegnula od Rijeke do Senja.

Nov udar na plemićke povlastice učinjen je 1767. godine kada je osnovano Hrvatsko kraljevsko vijeće čije je središte bilo u Varaždinu. Bila je to hrvatska vlada, koja nije bila odgovorna Hrvatskome saboru već kraljici. Varaždin je tako postao političko središte Hrvatske. Nakon požara 1776. godine sjedište Hrvatskoga kraljevskoga vijeća preseljeno je u Zagreb. Godine 1779. ukinuto je Hrvatsko kraljevsko vijeće i Hrvatska je podređena Ugarskome kraljevskom vijeću.

Zdravstveni propisi

Dana 17. rujna 1770. godine, obznani-la je carica Marija Terezija zdravstvene propise. Oni su njezinim »mandatom« stupili na snagu po svim zemljama i pokrajinama carevine (kraljevine), i pod civilnom i pod vojnom upravom. Zovemo ih »Constitutio in Re Sanitatis«. Za veterinarsko-medicinsku djelatnost posebno su važni jer prema podacima u njima suzbijanje »Pestis« (kuge u ljudi) i »Lues Brutorum« (kuge u goveda) bio je jedan od vrlo važnih zadataka »Medicusa« i »Physicusa«, tj. fizikova dužnost bila je među ostalim i suzbijanje stočnih zaraznih bolesti.

Uspomene grofa Adama Oršića

»U Hrvatskoj je bilo mnogo cesta, mostova i mitnica. Ali te su ceste i mostovi bili vrlo loši, nigdje nije bilo ni jedne građene ceste;... Liječnika i ranarnika bilo je malo, zagrebački kaptol imao je jednog gradskog medicusa, ostali svijet liječilo je nekoliko pukovnijskih ranarnika, franciskani, onda ranarnici; i većina kuća imala je malu zalihu ljekarija i upotrebljavala (su) se različita kućna sredstva. Poslije, za vrijeme Marije Terezije, dobile su županije liječnike i ranarnike. Krumpir nije bio poznat, donijela ga je i počela saditi vojska za vrijeme(...)«

Objavljena slikovnica Balinta Vujkova »Pripovietke za laku noć«

Pripovijetke i crteži za najmlađe

*Slikovnica sadrži narodne pripovijetke koje je zapisao Balint Vujkov **

*U svim pripovijetkama glavni likovi su životinje * Knjiga je ilustrirana crtežima Cecilije Miler*

U ediciji »Slikovnice« nedavno je objavljena druga knjiga pod naslovom »Pripovietke za laku noć« Balinta Vujkova. Knjiga je ilustrirana crtežima Cecilije Miler, a nakladnici su Hrvatska čitaonica i Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice.

Slikovnica »Pripovietke za laku noć« sadrži šesnaest narodnih pripovijedaka koje je zapisao Balint Vujkov, a u svim pripovijetkama glavni likovi su životinje. Izbor pripovijedaka za ovu slikovnicu namijenjen najmlađim čitateljima napravio je urednik edicije Rajko Ljubić.

izašla u susret svim zahtjevima za crtežima, kao i Zlatka Romića, koji je pomogao oko profiliranja izbora pripovijedaka i lektoriranjem izvornog teksta«, kaže Rajko Ljubić, napominjući da je slikovnicu nastojao uraditi što šarenije u smislu vizualizacije stranica nalik dječjim crtežima.

»Želio sam dati ohrabrenje budućim crtačima kako je moguće sve boje miješati, kako je moguće raditi razne šarene okvire i kako se na razne podloge mogu spojiti i tekst i slika na način da zajedno naprave jednu novu vizualnu senzaciju. Crteži Cecilije Miler savršeno se uklapaju u tu ideju.

u najranijoj dječjoj dobi.

»Poput prethodne slikovnice 'Ždribac zlatne grive', i ova je slikovnica tiskana zahvaljujući potpori Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, ali se po prvi put svojom pomoći javlja i Udruga za potporu bačkih Hrvata u Zagrebu. Zahvaljujem na velikom razumijevanju i Franji Vujkovu koji nam je ustupio pravo na tisak. Kako smo uspjeli osigurati samo sredstva za tisak, rad na realizaciji slikovnice odvijao se zahvaljujući entuzijazmu i izvršnoj suradnji Rajka Ljubića, Cecilije Miler i Zlatka Romića. Radili su bez obećanja da će dobiti neki honorar, jednostavno su rekli da je njima stalo da ovo bude tiskano i da će biti u redu i tako. Zadovoljni su što su dobili svoje primjerke slikovnica, ali žalim što je sve ostalo na toj dimenziji entuzijazma i što im se ne možemo odužiti i nekim skromnim honorarom. Tu redovito dolazimo do starog pitanja profesionalnijeg bavljenja nakladništvom, ali čini se da će to pitanje još neko vrijeme čekati razrješenje«, kaže Katarina Čeliković i naglašava da slikovnica na jednostavan način odgovara i na pitanje standardizacije takozvanog 'bunjevačkog jezika'.

BOGATE JEZIČNE VARIJANTE:

»Evo kako to izgleda u ovoj nevelikoj knjižici od 48 stranica. Dvije pripovijetke počinju istom riječi, ali u dvije varijante: Jedared i Edared. Pripovijetke je Balint Vujkov očigledno zapisao u dva različita mjesta. Postavlja se pitanje koju će varijantu lingvisti, angažirani od strane takozvanog bunjevačkog naroda, proglasiti standardom, a koju će onda morati koristiti svi Bunjevci u javnom životu. Prisjećam se muka koje su prolazili jednom davno borci za jezik kada su u optičaju bile varijante od kajkavskog do ikavskog govora i koliko je to trajalo. Kako ćemo mi danas Tavankučanima reći da je službeno prihvatljiva varijanta iz somborskog kraja ili nekome u Đurđinu da trebaju govoriti kako govore na Bikovu? Ova će slikovnica upravo svojim bogatim jezičnim varijantama biti prava poslastica i sigurna sam da će se neki podsjetiti starih riječi, a neki će biti iznenađeni kakve su riječi naši stari koristili. Sretna sam što ćemo za koji dan moći predstaviti našoj školskoj djeci ovu slikovnicu i što će bogato književno djelo Balinta Vujkova i na ovaj način i dalje živjeti među onima za koje jedino vrijedi raditi, među djecom«, kaže Katarina Čeliković.

Z. Sarić

SPOJ TEKSTA I SLIKE: »Veliko je zadovoljstvo raditi kreativne stvari, a lako je raditi kada postoje kvalitetni predlošci i suradnici. Tako je bilo i s ovom slikovnicom. Ogromno bogatstvo narodnih pripovijedaka koje je sakupio Balint Vujkov mogu biti izvor inspiracije za dugi niz godina, a evo, spremnost izdavača ove slikovnice ohrabruje zbog saznanja da još postoje oni, kojima su interesi najmlađih uvijek važni. Početna razmišljanja o realizaciji slikovnice bila su upravljana s dvije misli: treba napraviti knjižicu što jeftinije i usmjeriti je sadržajno na najmlađu djecu. Znači jeftino, ali sadržajno bogato, i te suprotnosti su se pomirile angažiranjem kreativnih ljudi, prije svih Cecilije Miler, koja je spremno

Naizgled dječji način crtanja, a opet majstorski jasne linije i jasno uklapanje crteža u sadržaj priče. Jedino mi žao što slikovnica nije deblja, ali razuvjeravaju me da djeca vole malene stvari u rukama«, kaže Rajko Ljubić, pitajući se da li bi mi danas uopće imali pojma o narodnom blagu koje je postojalo da Balint Vujkov nije s onakvom strašću obilazio sela i salaše i sakupljao narodne pripovijetke.

ENTUZIJAZMOM DO REALIZACIJE SLIKOVNICE: Ravnateljica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković ističe kako je cilj objavljivanja ove slikovnice čuvanje narodnog govora i bajki koje se polako zaboravljaju, ali i oživljavanje svih jesti koliko je ova vrsta književnosti važna

Novi termin za Uskršnji koncert u Tavankutu

Uskršnji koncert HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, koji je prošle nedjelje otkazan zbog smrti pape *Ivana Pavla II.*, održat će se sutra 9. travnja u tavankutskom Domu kulture s početkom u 20 sati. Na koncertu će nastupiti srednja i reprezentativna grupa Folklornog odjela te članovi Tamburaškog odjela ovog kulturno-prosvjetnog društva.

Proslava 200. rođendana H. C. Andersena u Gradskoj knjižnici u Subotici

U obilježavanje velikog jubileja, 200. obljetnice rođenja *Hansa Christiana Andersena*, uključila se i Gradska knjižnica u Subotici u subotu, 2. travnja. Na dan rođenja ovog popularnog i jednog od najpoznatijih pisaca bajki okupilo se stotinjak mališana predškolske dobi, nižih razreda osnovne škole, ali i njihovih roditelja te učiteljica u čitaonici dječjeg odjela Gradske knjižnice. Posebno su dragi gosti bili oni koji su došli iz najudaljenijeg mjesta – Bajmoka. Uz ulaznicu – bombon, počeo je program koji su pripremile bibliotekarice *Katarina Čeliković* i *Ester Berényi* te knjižničarke *Vesna Puzić* i *Erzsébet Kovács*. Uz razgovor o Andersenu i njegovim bajkama započela je proslava rođendana koja nije prošla bez rođendanske torte (simbolične, od papira) i rođendanske pjesme »Happy birthday« i »Danas nam je divan

dan«. Svako je dijete dobilo za uspomenu pokazivač za knjige i dar u obliku životopisa H. C. Andersena i crteža likova iz bajki za bojanje. Potom su djeca pogledala filmove »Pepeljuga« i »Morska sirena« i druženje je u dobrom raspoloženju potrajalo do 13 sati.

Ovom proslavom i Subotičani su na dan rođenja ovog velikog pisca za djecu bili pridruženi cijelom svijetu koji tijekom cijele godine proslavlja godinu H. C. Andersena u okviru projekta »H. C. A. – abc« u borbi protiv nepismenosti u svijetu.

»Familyfest« u Novom Sadu

Međunarodni susret obitelji »Familyfest« održat će se 16. travnja na Spensu u Novom Sadu, a u trajanju od 10 do 17 sati. »Familyfest« je dio Pokreta fokolara koji je utjemeljila *Chiara Lubich* 1943. godine. Lubich, dobitnica trinaest počasnih doktora i visokih međunarodnih priznanja, na poseban način je poznata po svom zalaganju za dijalog između različitih kultura, vjera i

rasa. »Obitelj je privilegirano mjesto ljubavi i solidarnosti. Tamo se uči pažnji, prihvaćanju i poštovanju drugoga. Zajednički život poziv je na razmjenu, na nadilaženje svog egoizma. Ono što smo naučili u svojoj obitelji ostaje za čitav život«, riječi su *Ivana Pavla II.*

Podsjećanje na prošlu godinu

Izložba slika nastalih na 8. sazivu likovne kolonije »Bunarić 2004.« bit će otvorena u ponedjeljak 11. travnja u 18 sati u Vestibli – lu Gradske kuće u Subotici. Organizator izložbe je Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo«. Na izložbi će biti predstavljen izbor najuspješnijih ostvarenja iz prošlogodišnjeg, jednog od najposjećenijeg okupljanja ove Kolonije.

Veliki nastup dječjih folklornih ansambala

Godišnji koncert dječjih folklornih ansambala Folklornog odjela HKC »Bunjevačko kolo« održat će se 17. travnja u subotičkoj Dvorani sportova s početkom od 19 i 30 sati. Kao gosti, na koncertu će nastupiti i prvi folklorni ansambl Centra.

Gostovanje glazbenika iz Hrvatske

Večeras 8. travnja u Kulturnom centru »Gradilište« u Novom Sadu predstaviti će se glazbenici sa etikete »Egoboo. bits« iz Zagreba – Zvuk Broda (deep house), Jumbo (electro) i No Name No Fame (pop freestyle). »Egoboo. bits« je izdavački projekt i produkcijski kolektiv elektronske muzike koji je pokrenuo Multimedijski institut 2001. godine. Zajednički imenitelj ovog projekta je GNU Opća javna licenca (GNU GPL) koja dopušta svakome da slobodno kopira, distribuira i modificira objavljene radove uz uvjet da originalni ili modificirani rad zadrži dostupnim javnosti pod istim uvjetima.

Izložba »Hrvatski spomenici na UNESCO-voj listi svjetske baštine«

Ministar kulture Republike Hrvatske *Božo Biškupić* i mađarski ministar kulturnog nasljeđa *Andras Bozoki* otvorili su u ponedjeljak 4. travnja u Budimpešti izložbu »Hrvatski spomenici na UNESCO-voj listi svjetske baštine«. Tom je prigodom ministar Biškupić podsjetio na bogatstvo spomeničke baštine u Hrvatskoj te naglasio da, osim lokaliteta pod zaštitom UNESCO-a, Hrvatska obiluje kulturnim blagom i nastoji ga što bolje sačuvati kako bi svjedočili o kulturnom identitetu našega naroda. Izložba je postavljena u Gallery-Buda Castlu, a izazvala je veliko zanimanje mađarske kulturne javnosti i medija. Mađarski ministar Bozoki iskoristio je ovu prigodu i najavio otvaranje izložbe pod nazivom »Mađarski spomenici na UNESCO-voj listi svjetske baštine« 23. travnja u zagrebačkom Muzeju Mimara. U Zagrebu će 16. travnja nastupiti Filharmonija iz Pečuha koja će najaviti održavanje Dana Mađarske u Hrvatskoj. Izložba u Budimpešti ostaje otvorena do 1. svibnja.

Gostovanje djece na Koloniji mladih u Ernestinovu

Lica puna radosti

*Djelovanje Kolonije tijekom više od trideset godina pronijelo je ime Ernestinova i djela njegovih kipara diljem Hrvatske, ali i svijeta * Od prošle je godine pokrenuta i Kolonija mladih * U Ernestinovu gostovali učenici osnovnih škola iz Male Bosne, Subotice, Tavankuta i Đurđina * Djeca su se kreativno izražavala u umjetničkim radionicama * Poslije napornog rada bilo je vremena za opuštanje, smijeh i zabavu*

Piše: Miranda Glavaš Kul

Ernestinovo, slavonsko selo smješteno 15 kilometara od Osijeka na državnoj cesti prema Vinkovcima, nadaleko je poznato po Koloniji kipara na ivica koja se već 31 godinu održava u srcu sela, njegovu parku. Osnivač je kolonije kipar *Petar Smajić* koji je došavši iz škrte dalmatinske zagore u bogatu Slavoniju počeo rezbariti u drvetu. Drvo kao materijal inspiriralo je Smajića. Tu je stvorio svoja najznačajnija djela, antologijska djela hrvatske i svjetske naive.

Za svojega je života Petar Smajić u drvetu isklesao mnoge skulpture od kojih su najpoznatije »Obitelj«, »Baka s unucima«, »Glave«, »Dalmatinac«... Osim vrlo vrijednih umjetničkih djela, Smajić je za sobom ostavio naraštaj ernestinovačkih kipara koji su učili od samoga umjetnika. Najpoznatiji je *Mato Tijardović*, predsjednik Likovne udruge »Petar Smajić«, a uz njega iz Ernestinova su kipari *Ivica Tolić* i *Nedjeljko Malenica*. Od samih početaka ernes-

tinovačke Kolonije postojala je duboka povezanost stanovnika ovoga lijepoga sela s dlijetom, čekićem i drvenim trupcima. Ni u najtežim godinama okupacije sela i progonstva stanovništva nije prekinuta ova tradicija. Tako su se Kolonije ratnih godina održavale u osječkim parkovima sa samo jednom željom da se što prije skulpture postave u ernestinovački park.

JEDINSTVENA GALERIJA: Od 1997. godine Kiparska se kolonija ponovno, svakoga ljeta, održava u ernestinovačkom parku pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske, Ministarstva kulture i Županije osječko-baranjske. Obnovljena je i galerija »Petar Smajić« u kojoj se čuvaju najvrjednija djela. Kako u park i galeriju više nije moguće smjestiti sve skulpture, gospodin Tijardović predložio je da se ispred svake kuće postavi jedna skulptura te se na taj način cijelo selo pretvori u galeriju, tako se selo pretvara u galeriju na otvorenome, jedinstvenu u cijelome svijetu.

Sa svojim radovima: Ivan Pelhe iz Male Bosne

Djelovanje Kolonije tijekom više od trideset godina pronijelo je ime Ernestinova i djela njegovih kipara diljem Hrvatske, ali i svijeta. No naša priča ovdje ne završava, naprotiv tek smo na početku.

Od prošle je godine zalaganjem novoga ravnatelja OŠ Ernestinovo, profesora *Damira Škrleca*, pokrenuta Kolonija mladih Ernestinovo. U prostorijama škole su se tijekom proljetnog odmora okupili umjetnici i učenici željni kreativnog izražavanja i stvorili lijepa umjetnička djela. Savjetnica za nastavu na hrvatskom jeziku, učiteljica *Dobrila Puljić*, organizirala je posjet iz Subotice. Slamarsku je radionicu vodila nastavnica *Jozefina Skenderović* koja je u Ernestinovo doputovala s nekoliko svojih učenika, vrijednih slamara. Učenici su se družili sa svojim vršnjacima i obećali doći slijedeće godine.

POSJET ERNESTINOVU: Svi smo ove godine, potaknuti prošlogodišnjim lijepim iskustvima, s nestrpljenjem iščekivali poziv ernestinovačkog ravnatelja. Kada je on napokon stigao, prionuli smo poslu, trebalo je organizirati posjet. Za pomoć smo zamolili gospodina *Davora Vidiša*, generalnog konzula RH u Subotici, koji se rado odazvao našem pozivu. Načinili smo tri

Rad u radionici

Dobrila Puljić i Jozefina Skenderović s djecom

skupine. Voditeljica prve je gospođa Jozefa Skenderović, a s njom su išli učenici: *Ivan Pelhe* i *Marina Čondra* učenici OŠ »Ivan Milutinović« iz Male Bosne, *Kristina Kulundžić*, učenica OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice te *Dijana Klinec*, učenica OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Voditeljica druge skupine je ravnateljica OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta koja je vodila učenike svoje škole: *Anitu Kolar*, *Dijanu Remeš*, *Marka Križana* i *Tomislava Tumbasa*, učenike koji su odabrali izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i koji ga pohađaju od ove školske godine. Na satima hrvatskog jezika pokazali su veliku zainteresiranost pa sam, kao njihova nastavnica, odlučila omogućiti im odlazak u Ernestinovo. Treću je skupinu vodila gospođa *Nela Skenderović*, njeni su učenici iz OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina: *Martina* i *Josip Dulić* i *Jasmina Milodanović*.

KREATIVNO IZRAŽAVANJE U RADIONICAMA: Učenici, voditeljice i gospodin Vidiš krenuli su u utorak, 29. ožujka iz Subotice. Nešto prije 9 sati stigli su u Ernestinovo, gdje su ih dočekali radoznali pogledi ernestinovačkih učenika koji su odlučili ugostiti djecu iz Subotice. Nakon upoznavanja stidljivo su krenuli u obilazak i odabir radionica u kojima će se sljedećih dana kreativno izražavati. Nakon svečanog otvorenja učenici su započeli s radom, a školom je zavladała tišina. Samo se ispred vrata radionice čuo nekakav zvuk. Ispred

tamburaške radionice čuli su se zvuci tamburica, prima, kontr i drugih glazbala, dok su tupi udarci čekićem o dlijeto odavali da se tu stvaraju nove kiparske skulpture. Ponekad bi se začuo glas upozorenja voditelja radionice Mate Tijardovića, jer dlijeto je oštro i potrebno je stalno paziti da ne dođe do ozljede.

Skulpture vraćene iz Srbije u Ernestinovo: Ivan Stipić i Lazo Vojnić Hajduk

U keramičarskoj i raku radionici vrijedne su ruke i ručice mijesile podatnu masu i stvarala lica puna svjetlosti. Naime, voditelji radionica dogovorili su radni naslov svih radionica, a on je glasio »Lica puna

svjetlosti«. Osim navedenih, bila je tu: novinarska, grafička, slikarska, folkloriška i batik radionica. Batik je vrlo zanimljiva tehnika, učenici su prvo na bijelom platnu, koje može biti od obične plahte, voskom crtali zamišljenu sliku, potom su bojama za tkaninu bojali sliku. Nakon sušenja platno su premazivali voskom, potom gužvali, pa uranjali u boju. Nakon ponovnog sušenja na platno su stavljali novinski papir preko kojeg su glačalom skidali voštani sloj. Polaznice ove radionice zaključile su da će dobro razmisliti prije nego se odluče na udaju, jer glačati nije tako jednostavno! Oko 13 sati svi su sudionici otišli u mjesni dom na ručak. Nakon objeda nastavili smo s radionicama sve do 16 sati. Poslije napornog rada došlo je vrijeme za opuštanje, smijeh i zabavu. U zabavnom su se dijelu prvoga dana predstavili: *Aleksandra Colnarić*, glumica Dječjeg kazališta iz Osijeka, potom kadetski prvaci RH u latinoameričkim plesovima *Vedran Čelić* i *Maja Bijelić* i plesna skupina Stanke Džambić »Free dances«. Nakon prvog dana prepunog događanja djeca su sa svojim domaćinima posla kućama, voditeljice u svoje sobe na druženje i upoznavanje s drugim voditeljima i umjetnicima, koje je potrajalo dugo u noć, a ja, njihova domaćica, posla sam svojoj kući.

DRUŽENJE UZ RAD I ZABAVU: Dru-goga smo se dana našli u isto vrijeme na is-

tomu mjestu. Prema licima naše dječice mogle smo zaključiti kako su se snašla kod svojih domaćina. Neki su bili presretni, stalno u društvu novih prijatelja, dok drugi nisu pokazivali takvu radost i ushit na spo-

men njihovih domaćina. Rad u radionica-
ma sličio je onomu prvoga dana, samo su
svi bili malo slobodniji, glasniji, tako da se
dalo prepoznati da se nalazimo u školi,
među učenicima. Po završetku radionica u
goste nam je došao omiljeni osječki radij-
ski voditelj *Ivica Lučić-Jutromlat* koji je
svojim glumačkim sposobnostima natjerao
suze na naše oči, a od smijeha nas je bolio
trbuh. Nakon oporavka od terapije smijeh-
om pogledali smo zanimljivu predstavu
»Kome zvono zvoni« u izvedbi SŠ »Izidor
Kršnjavi« iz Našica. Nakon programa
učenici su otišli zabavljati se u parku i mje-
snoj slastičarnici, a voditelji radionica i go-
sti su s domaćinom *prof. Damirom Škrle-
com* krenuli na večeru u osječki restoran
»Javor«, smješten na obali Drave.

Trećega dana svi su se već dobro upoz-
nali, a nama se činilo da se učenici oduvi-
jek poznaju, jer osim domaćina i nas iz Su-
botice, bilo je tu učenika iz susjednog Las-
lova, te iz osječkih osnovnih škola. Danas
su se već mogla pogledati gotova umjet-
nička djela, radionice su često posjećivali
novinari s HTV-a, STV-a i Nove TV. Naša
najveća medijska zvijezda bio je *Ivan Pel-
he* koji je bio prikazan u nekoliko emisija,
od kojih je svakako najgledaniji Dnevnik.
Ivan se, kao i lani, odlučio za kiparsku ra-
dionicu. O tome koliko je bio uspješan
prosudite sami na fotografijama. Nakon ra-
dionica uslijedio je zabavni program u ko-
jem je izvedena borilačko-plesna vještina
»Capoera« porijeklom iz Brazila. Svi smo
uživali u ovom neobičnom spoju plesa i
borbe. Učenici su počeli zapitkivati kada
se kreće kući i može li se, ikako, polazak
odgoditi s petka na subotu.

ZAVRŠNA IZLOŽBA: Posljednjega da-
na svi su od ranog jutra bili užurbani, jer
trebalo je dovršiti radove i pripremiti ih za
završnu izložbu, članovi slikarske radioni-
ce šarenim su platnima ukasili panoe i zi-
dove hola, polaznici slamarske radionice
svoje su radove postavili na panoe i stolo-
ve, prekrasna platna ukrašena tehnikom
batika stavljeni su na prozore hola. Iz škol-
skog je atrija do nas dopirao neakav neo-
bičan miris pa smo svi vođeni osjetilom
njuha požurili pogledati što se tamo do-
gađa. Nemalo smo se iznenadili kada smo
ugledali kako gori vatra, iznad koje je
kotlić, a u njemu nešto ključa. Vrijedne i
spretne ruke polaznika raku radionice va-
dile su svoje skulpture. Svi smo im čestita-
li. Odjednom smo pred školom ugledali
poznata lica. Svojim su nas dolaskom ob-
radovali gosti iz Subotice i to: *Lazo Vojnić*

Hajduk, predsjednik Izvršnog odbora
HNV-a, *Marija Mandić*, šefica ureda
HNV-a, ravnatelj OŠ« *Ivan Milutinović*«
Ivica Stipić sa suprugom *Zdenkom* i kćer-
kom *Ivanom*, *Zvonimir Perušić*, direktor i
odgovorni urednik »Hrvatske riječi«. Nji -

se nalazimo na Koloniji mladih i da bi nam
bilo drago da nas posjete i naprave repor-
tažu o nama. Negdje oko podneva stigla je
ekipa te emisije i s nama napravila intervju
o našem gostovanju u Ernestinovu i nasta-
vi njegovanja hrvatskog jezika u Vojvodi-

Izloženi radovi nastali na Koloniji mladih

hov je dolazak organizirala učiteljica Do-
brila Puljić. Kako jedno iznenađenje nikad
ne dolazi samo, svojim su nas dolaskom
još više iznenadili vlč. *Andrija Anišić*, žup-
nik Crkve sv. Roka, vlč. *Franjo Ivanković*,
župnik crkve Srca Isusova iz Tavankuta i
Željka Zelić, novinarka »Zvonika« koji su
krenuli u Zagreb i odlučili posjetiti nas.

No to još nije sve, još prvoga dana naše-
ga boravka u Ernestinovu obavijestila sam
E-mailom redakciju emisije »Korijeni« da

ni. Djeca su bila vidno uzbuđena, neke je
malo uhvatila trema, a neki su svoj prvi in-
tervju u životu odradili vrlo profesionalno
i to na hrvatskom jeziku. Oko 15 sati došlo
je vrijeme rastanka, djeca su razmijenila
adrese, brojeve telefona, mail adrese i
obećala da će se uskoro vidjeti. Da je naša
ekskurzija bila više nego uspješna shvatila
sam kad mi je, još za vrijeme radionica,
nastavnica Jozefina rekla: »Znaš Miranda,
naša su dica ovdje progovorila hrvatski«. ■

Novi svezak časopisa »Klasje naših ravni«

Tematski blok o stvaralaštvu Petka Vojnića Purčara

»Klasje« donosi tematski blok o jednom od nezaobilaznih stvaralaca
u kontinuitetu visokog standarda književnog stvaralaštva podunavskih Hrvata

Časopis za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni« u broju 5.-6. za 2004. godinu, nakon prošlog dvobroja koji je sadržavao i tematski blok o piscu *Matiji Poljakoviću* (1909.-1973.), donosi i ovoga puta tematski blok o književniku *Petku Vojniću Purčaru*, što je zasigurno pokazatelj kvalitete prakse uredništva ovog časopisa, jer se osim aktualne književne proizvodnje, pažnja obraća kroz obimnije tematske blokove onim stvarateljima koji su nezaobilazni u kontinuitetu visokog standarda književnog stvaralaštva podunavskih Hrvata, bilo da je njihov opus završen ili je još u tijeku.

Novi dvobroj »Klasja« donosi još i ulomke iz romana *Matije Poljakovića* »Zapisi jednog luđaka« i *Stanislava Prepreka* »Nepoznatim, tamnim putovima«, prozu *Milivoja Prčića* »Breuegelova metafora« i *Mladena Šimića* »Italija mi je dugovala četiri koke i pjevca«, prikaze *Milovana Mikovića* i *Božidara Petrača* uz objavljenu knjigu »Izabrane pjesme« *Ante Sekulića*, a *Đuro Rajković* piše o *Franji Štefanoviću* uz 80. obljetnicu njegove smrti. »Klasje« donosi i tekstove *Đure Vidmarovića* i *Nace Zelića* o *Antunu Karagiću*, dok *Jasna Ivančić* piše o predstavljanju Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u Zagrebu. Interesantan je i prilog teksta izvješća vojne službe sigurnosti o Bunjevcima koje je napisano 1934. godine, a novi svezak »Klasja« donosi i deveti nastavak rada *Matije Evetovića* »Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata« i na koncu, tekst *Olge Šram* o slikarici *Katarini Tonković Marijanski*.

PRIPOVJEDAČKI SUVERENA I URNEBESNA AKCIJA: Tematski blok o književniku *Petku Vojniću Purčaru* (Subotica, 1939.), započinje tekstem *Gorana Rema* »Čista, pripovjedački suverena i urnebesna akcija«. Rem na početku teksta konstatira da je knjiga »Svetovi i svatovi« s kojom Purčar 1967. godine ulazi u književnost, prozna humoreska s osjetljivim i ozbiljnim osluškivanjem apsurd, a

takav senzibilitet Purčar nije nikada napustio, a pojačavao je i bogatije svjetove koje je podvlačio u fikciju, igru ili međuigru. »Purčar je autor koji vrlo rado, a to će u najboljoj maniri pokazati i roman *Crvenokošci*, nabacuje parabole koje međutim zabijaju vrlo realističke pogotke. Tricom bi se dalo nazvati postupak njegova narativnog zaokupljanja u tome romanu. Naime, parabola u svojem letu zahvaća i metaforu kao i laku fantastizaciju, pa sve tri zajedno ulijeću i u jedan, filmski poznatiji,

uređivao. Tako je, u svesci 11-12 za 1958., časopis »Rukovet« tiskao prvu Petkovu pripovijest.

POTVRĐENA DAROVITOST: *Milovan Miković* u tekstu »O knjigama i drugim djelima (i činima) svestranog umjetnika *Petka Vojnića Purčara*« piše da se knjiga »Svetovi i svatovi« i »Odlazak *Pauline Plavšić*« (1969.), Purčar predstavio čitateljima i književnoj kritici kao spisatelj velike darovitosti, kakvog do tada nije bilo među Hrvatima u Podunavlju. »Ovo će se

potvrditi već sa sljedećom knjigom *P. Vojnića Purčara*, romanom *Dom sve dalji*, tijekom 1977. i 1978., tiskanom u tri izdanja za koji dobiva književnu nagradu NIN-a. Isprekidanost naracije u ovom djelu je svrhovita, ima za cilj razbijanje ustaljenog poimanja vremenskog tijeka, jednoznačno podijeljenog na prošlo, sadašnje i buduće vrijeme. Pisac uvodi točku gledišta pojedinih junaka i mada se koristi perspektivom naratorom ona nije dominantna, narator je objedinjujući, ali ne i svezajujući promatrač. Ovaj književni postupak omogućio je piscu izoštavanje problema postojanja kontinuiteta u zajednici koju promatra i nasilno kidanje njezine postojanosti i neprekidnosti pod uplivom izvanjskog, bez uvođenja profanih, banalnih natruha iz svakodnevice. Otuda se doima kako su junaci ovog romana, gdjekad povezani samo naporom čitatelja, te bez ikakvih ograničenja prolaze kroz povijesna razdoblja, omogućujući mu suptilna zapažanja dok razgleda rodoslovlje na

stablu obitelji *Piukovich*, mimo čvrsto i formalno ustanovljene kronologije«, piše *Milovan Miković* u svome tekstu u kojemu daje osvrt i na ostala djela Purčara.

O djelu *Petka Vojnića Purčara* u »Klasju« pišu još i *Ksenija Katanić*, *Zvonko Sarić* i *Zoran M. Mandić*, a u tematskom bloku objavljena je i selektivna bibliografija ovoga pisca koju je uradila *Gordana Dilas*.

Z.Sarić

žanrovski naljepak koji bi se ponajbolje prepoznao kao urnebesna akcija«, piše *Goran Rem* među ostalim o Purčarevoj prozi. Slijede poglavlja iz Purčarovih romana »Ljubavi *Blanke Kolak*« i »Crvenokošci«, priča »Miholjsko ljeto«, a u nastavku ovog bloka *Lazar Merковиć* piše o svom prvom susretu s Petkom Vojnićom Purčarom, kada mu je davne 1958. godine, Purčar donio pripovijetku u uredništvo »Rukoveti«, književnog časopisa koji je Merковиć tada

O važnosti dimenzije baštinjenih kulturnih vrednota

Slavljenje Boga kroz narodne običaje bunjevačkih Hrvata

*Narodni običaji ukorjenjuju osobu u povijest vlastitog naroda * Vjera u narodu najzaslužnija je za bogatstvo i očuvanost blaga koje susrećemo u običajima Bunjevaca * Crkva nastavlja svoj dijalog s kulturom*

Piše: dr. Marinko Stantić

Narod, kao skupinu ljudi određene veličine, povezuje u jednu cjelinu teritorij, jezik, kultura... Po tim osobinama određeni narod biva prepoznatljiv među ostalim narodima. Iste ili slične osobine, veze su koje ih okupljaju, ujedinjuju, raduju. Suživot određenog naroda razvije unutar sebe određeni stil života, te tako postaje kulturna pojava koja nastaje po tjelesnom i umnom radu istih. Tu spadaju narodni običaji, pučka pobožnost, književnost, umjetnost, glazba i slično. Po postizanje svega toga, potrebno je mnogo vremena, puno truda.

Čovjek nažalost ne zna cijeniti ono što ima, nego tek kada to izgubi postaje svjestan koliko je osiromašen. Nešto slično susrećemo i u narodnom pučkom životu. Žeđ za novim iskustvima mnoge je zavela, te su jednostavno prihvatili ono novo, a bez razmišljanja odbacili ono staro. Pučka pobožnost, u koju su se stoljećima s mnogo truda ugrađivale plemenite vrijednosti, odražavala je duhovno bogatstvo jednog naroda. Ono što je dugo vremena stvarano i u što je uloženo mnogo truda zahtijeva poštivanje i ispravno vrednovanje. Ono ima svoju cijenu.

IZRIČAJ NARODNOG BIĆA: U narodnim običajima susrećemo bogatstvo razno-likih sadržaja. Stoljećima njegovana i ljubomorno čuvana vlastitost narodnog življenja nastojala se izraziti, koliko joj je to bilo moguće, upravo u narodnim običajima. U prošlim se stoljećima s više ljubavi i strpljenja pridonosilo oblikovanju i življenju običaja, nego što je to slučaj danas. Taj je mentalitet, nažalost, iščeznuo prodorom naglog razvoja u svim područjima. Narodni običaji ukorjenjuju osobu u povijest vlastitog naroda. Življenjem i njegovanjem narodnih običaja pojedinac, kao i zajednica, čuvaju vlastita obilježja koja izražavaju njihovu povijest i bogatstvo.

Želimo li živjeti u ljubavi s drugim narodima, moramo dobro poznavati vlastitu povijest i njezine vrijednosti. Tek ćemo ta-

ko moći ispravno i dovoljno dobro znati poštivati tuđe. Vlastiti narodni običaji mogu nam mnogo pomoći u međusobnom obogaćivanju, jer su oni izričaj našega narodnog bića.

rijenjeni na religioznim temeljima te su vezani uz značajne crkvene datume. Valja spomenuti i to da, osim onih običaja koji su vezani uz blagdane, ima vrlo malo onih koji su utkani u život svagdašnjice Hrvata

Kruna u tehnici slame

Vjerski je život bio trajno ishodište zadovoljstva i smirenosti, te je ujedno i stoljetno nadahnuće narodnom životu. Pokušavalo se izreći vlastito doživljavanje vjere na jedan originalan način koji će odgovarati potrebama i mentalitetu naroda.

OBIČAJI UKORIJEJENI NA RELIGIOZNIM TEMELJIMA: Od vremena kada su franjevci Bosne Srebrene doveli veću skupinu hercegovačkih Hrvata u bačke krajeve pa sve do danas, Crkva i kultura toga naroda nisu se prestale međusobno upotpunjavati i uzajamno obogaćivati. Ono što u susretu s tim narodom zadivljuje i iznenađuje jest bogatstvo narodnih običaja vezanih uz stoljetni život na podnavskoj ravni. Odras je to kulture toga podneblja. Svi su ti običaji uglavnom uko-

u Bačkoj. U životu Hrvata-Bunjevaca vjera je bila jedina sigurnost koja im je davala poticaje na ustrajnost unatoč svim povijesnim neugodnostima. Tako je vjera u povijesti bačkih Hrvata ostavila neizbrisive tragove u narodnom životu i običajima. Vjera u narodu najzaslužnija je za bogatstvo i očuvanost blaga koje susrećemo u običajima Bunjevaca. Stoga je logično zaključiti zašto su običaji Hrvata-Bunjevaca tako nerastavljivo vezani uz crkvene svetkovine i blagdane! Proanaliziramo li svaki narodni običaj Hrvata-Bunjevaca, moći ćemo svugdje naći vezu s vjerom u Boga ili barem s crkvenom, liturgijskom godinom. Sjetimo se betlemara, vašanga, polivača, kraljica, dužijance i drugih običaja koji su izravno vezani sa nekim

crkvenim blagdanom. Ovdje se može pribrojiti čak i prelo, koje na prvi pogled ne pokazuje vezu s vjerom, ali je ono čvrsto vezano uz liturgijsku godinu (poklade), ili točnije uz blagdan Prikazanja Gospodina (Marin). Važno je upozoriti da se vrijeme brojilo i mjerilo prema crkvenim blagdanima, a to potvrđuje da je utjecaj crkvenih blagdana općenito imao golemo značenje u bunjevačkom životu.

VJERSKO UVJERENJE OČITOVA-NO NAČINOM ŽIVLJENJA: Bogatstvo

bačkog, ravničarskog kraja kao da je potaklo stanovnike ovog podneblja da izgradi još veće blago za jedan narod. Bunjevački se Hrvati nisu stidjeli svoga vjerskog uvjerenja i to su očitovali svojim načinom življenja. Crkveni blagdani zauzimaju središnje mjesto u njihovu životu te su stoga, kako smo vidjeli, uz njih vezali mnoge svoje narodne običaje. Crkva nastavlja svoj dijalog s kulturom, osobito onim njezinim dijelom koji je nastao pod njezinim utjecajem ili čak unutar nje. To danas zovemo kulturom, književnošću, glazbom, umjetnošću religiozne inspiracije ili nadahnuća s druge strane. Crkva je pozvana da sve ove elemente zapazi i da im otvori mogućnosti da oni dođu do punog izražaja. U povijesti bunjevačkih Hrvata bilježimo i svijetle momente kada je Crkva odigrala bitnu ulogu u očuvanju hrvatskog identiteta u svakom smislu.

Narodni i vjerski preporod Hrvati u Bačkoj zahvaljuju svojem velikom biskupu i rodoljubu *Ivanu Antunoviću* (1815.-1888.). U ono vrijeme u Bačkoj, unatoč plodnoj ravni, zavladao je veliko siromaštvo. Ugroženost naroda bila je više nego očita. Kao dobri pastir svoga stada, biskup Antunović dao se na veliki posao. Prvotni cilj mu je bio ukorijeniti u vlastiti narod svjesno, odgovorno i življeno kršćanstvo. Po tom pitanju bio je osjetljiv. Znao je uočiti nutarnje dimenzije i neprijeporne vrijednosti svoga naroda, te se dao spremno na pomoć izbjegavanja opasnosti i zastranjenja u narodnom preporodu. Vjerovao je da, ako se povjereni mu narod dobro usmjeri, pučka religioznost može sve više biti istin-

ski susret s Bogom u Isusu Kristu. Čovjek jedino s Bogom može napredovati, biti sretan i imati blagostanje.

Vrijednost narodnih običaja ne očituje se samo teoretskim pisanjem i raspravljanjem o njima već i stvarnim življenjem. Biskupu Ivanu Antunoviću je to bilo jasno. O mnogim običajima malo se pisalo, a stoljećima su se održavali. Biskup Antunović uložio je mnogo truda obilazeći znamenite narodne vođe želeći tako potaknuti narod na čuvanje vrijednosti svojih običaja.

Šling Blaženke Cvijanov: misnica rađena bijelim vezom

PROCES SAZRIJEVANJA ZAHITIJEVA DOVOLJNO VREMENA: No, biskup Antunović, kao i njegovi sljedbenici, odradili su svoj narodno-vjerski preporod. Na nama je da, nastavljajući njegovim (pa i njihovim) stopama, odradimo svoj dio povijesti. Biti ponosan na svoju prošlost, biti ponosan na svoju kulturu, narodne običaje, kao i na svoju povijest, nije naša

dovoljna aktivnost. Kariku u ovome nizu ne smijemo nikako prekinuti ili oslabiti, jer će nas generacije koje dolaze iza nas proklinjati i optuživati za nerad i mlakost na narodnom, vjerskom i svakom drugom polju. Isto tako, opasnost je biti umišljen da svoj posao obavljamo najsavjesnije, a istinski ne proanalizirati svoje postupke, siguran je put u propast.

Kako valjano i pošteno odraditi svoju ulogu u ovo naše vrijeme na poljima rada o kojima govorimo? Puno je stvari na koje

treba paziti. Najprije treba reći da nosioci vrijednosti jednoga naroda moraju biti ljudi provjerenih vrлина. Pored toga, važan je timski rad. U protivnom, rad pod nečijom direktivom slični na određeni oblik robovlasništva. Vremenom, kada takav rad doživi svoj sigurni slom, svi suradnici takvoga vođe, trebali bi gorko zaplakati nad sobom (ako im je savjest tada još ispravna), jer bi-jahu učenici ovoga čovjeka.

Nadalje, vrlo je važno raditi bez osobnih interesa. Raditi za osobnu karijeru, raditi za privatnu dobit i slično... porazno je kako za cijeli narod, tako i za samu osobu. Ljubav nikada u sebi ne smije sadržavati niti trunčice egoizma. Unaprijed zacrtati sebi cilj da se podigne vlastiti spomenik kao trajni zapis budućim generacijama, pogrešan je stil rada. Na prvome mjestu treba biti dobrobit cijeloga naroda, a onda će se iz ploda toga rada zajedno s ostvarenom vrijednošću izdići velikani istoga roda. Po plodovima će se svojim prepoznati! No, proces sazrijevanja zahtijeva dovoljno vremena. Nikada se o kvaliteti plodu ne govori ranije, niti je to potrebno reklamirati unaprijed. Trajne vrijednosti se prepoznaju same po sebi, te kad-tad isplivaju na površinu. Diviti se tek sagrađenoj građevini na pijesku, besmisleno je, jer se kasnije i sam sram pokaže pred velikom ruševinom.

Iz povijesti vidimo da su prave vrijednosti bile one koje su bile nošene kroz povijest. Zadaća nam je otkrivati prave vrijednosti, oko njih se zabaviti, pronalaziti putove za njihovo produženje, te moliti Boga da nas oslobodi od nemara za Njegova nadahnuća. ■

Viktor Juriga, grafički dizajner

U potrazi za izgubljenom komunikacijom

*Treba se kretati, biti hrabar, gledati tuđe radove i učiti * Umjetnost osobno smatram najboljim načinom za izražavanje svojeg unutarnjeg stava i pogleda na svijet, komunikacije s ljudima i samim sobom*

Razgovor vodio: Davor Bašić Palković

Stalno radi na sebi: Viktor Juriga

Viktor Juriga je rođen 1975. godine u Subotici. Osnovnu školu je završio, a srednju građevinsku – grafički smjer, (zvanje tehničara sloga), započeo u Subotici. Nakon treće godine školovanja u septembru 1993. godine odlazi u SAD, gdje je u Clevelandu (država Ohio), pohađao četvrti razred gimnazije, a potom u istom gradu upisao i završio višu školu (college) za primijenjeno poslovanje u oblasti grafičkog dizajna. Danas živi i radi u Subotici. Član je Udruženja primijenjenih umjetnika i dizajnera Vojvodine (UPU - IDV).

► **Vašu mladost je na neki način obilježio odlazak u Ameriku?**

Otišao sam u Ameriku jer sam imao tu mo-

gućnost. Tamo sam završio srednju školu. Poslije toga jedno ljeto sam radio da bih zaradio za daljnje školovanje, a dobio sam i stipendiju od firme »American Greetings«. Ciljao sam na neke škole koje su vrh u oblasti dizajna, ali su te škole stranim studentima izuzetno skupe. Iz finansijskih razloga sam ostao u gradu Clevelandu jer sam tamo živio kod rođaka.

► **Kako ste odabrali baš dizajn?**

Meni je najveća ljubav bila glazba i poma - lo mi je sada drago da nisam slušao svoje srce, jer tko zna onda što bih danas radio. Pri upisu u srednju školu za gimnaziju nisam imao dovoljno bodova, upisivanje za grafičara je bilo neka vrsta kompromisa, bilo je najbliže nekom mom senzibilitetu. Još u petom osnovne sam saznao za termin dizajna i to mi se odmah svidjelo – primijenjena umjetnost, a ne puka, utopijska...

Nije ni fotografija, ni ilustracija već spoj te tri grane, što me privuklo. To se tada zvalo idejno rješenje. Upisavši tu školu, mislio sam da će biti više teorijskog izučavanja na tu temu, ali sam se susreo

ponajviše s tehničkom stranom. Ali danas mi takvo znanje predstavlja vrlo dobru podlogu, temelj o grafici i tehnologiji štampe, te se tako osjećam mnogo opuštenije i slobodnije u komunikaciji prilikom realizacije nekog projekta.

► **Poznato je da danas nema dizajna bez uporabe nezaobilaznih kompjutorskih sredstava. Kada ste se upoznali s radom na računalu?**

Godine 1994., kada sam upisao college, personalni kompjutori su i u Americi bili novina. Bilo je nekih ljudi koji su i prije tako radili, ali to nije bilo zastupljeno ni

približno kao danas. Internet se tek razvijao, nije bilo toliko sajtova kao danas. Uhvatio sam taj prvi korak, iako me

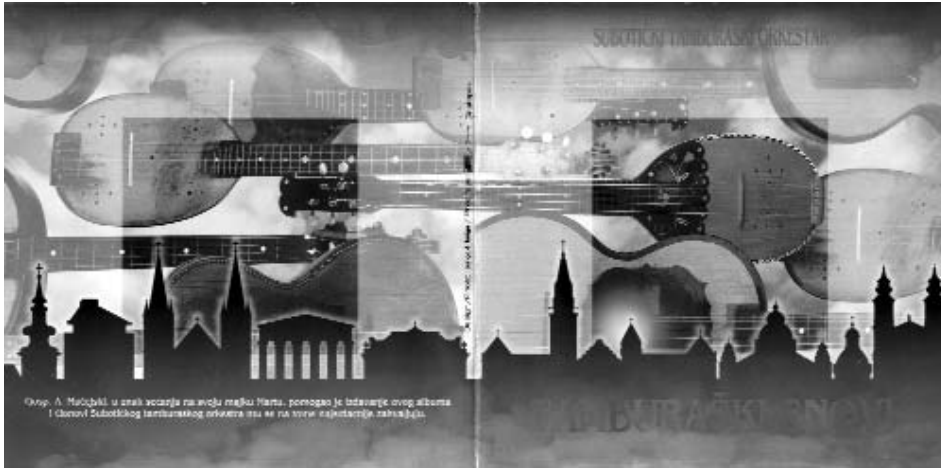
računala nikada nisu posebno interesirala, ali sam morao to prihvatiti zbog profesionalnog razvoja. Znam da su i neki ljudi u Srbiji još tada počeli s ovakvom vrstom rada.

► **Koliki je utjecaj Vašeg oca u profesionalnom smislu na Vas, s obzirom na činjenicu da je on poznati subotički fotograf (Augustin Juriga)?**

Nema nekakvog direktnog utjecaja. On mi je uvijek bio nekako prebrz, zahtijevao je jedan izuzetan tempo, koji ja jednostavno nisam mogao pratiti. Naravno, volio sam vidjeti njegove fotografije, ali nikada to nisam smatrao nekakvim presudnim utjecajem.

► **Što ste radili nakon svršetka školovanja?**

Nakon svršetka studija slijedio je pripravnički rad. Zaposlio sam se u »Premier Media Group«. To je bila velika firma, ali suviše komercijalna za moje afinitete. Njihov osnovni motiv je bio novac, nije ih zanimala neka dublja poruka. A i cijeli američki sustav obrazovanja je takav da te uči da »praviš« novac. Nastojao sam da se što više trudim, »krao« sam zanat od drugih ljudi, ostajao duže na poslu... Onda je došao moment da mi je istekla viza, te sam se morao vratiti natrag na služenje vojnog roka. Sjećam se, kada sam se vraćao u Suboticu sa Surčina, promatrajući okolicu,

kako sam doživljavao ove prostore kao vrlo plodno tlo za dizajn, jer je sve staro i neatraktivno. Mislio sam, ako redizajniram samo svaki deseti logo, ja ću se obogatiti. Poslije samo dva tjedna sam otišao u vojsku i shvatio da se stvari neće tako brzo mijenjati.

► **Po povratku iz vojske otpočeli ste s radom u obiteljskom studiju »Foto Juriga design«.** Koje biste radove iz tog perioda, praktički s početka karijere, istaknuli?

Dobar motiv mi je bio raditi s ocem. Suradnjom sam od njega preuzeo znanja iz tradicionalnijih tehnika, a istovremeno pomogao i njemu da suvremenije vidi svijet dizajna. Uspio sam preko njega ostvariti kontakte i dizajnirali smo nekoliko rekla - ma, kataloga i knjiga. Kao prvi veliki projekt radili smo omot za CD Subotičkog tamburaškog orkestra s novosadskim dizajnerom *Raletom Radisavljevićem*. Kreirali smo baš onako kako bi se, po mom mišljenju i trebalo raditi. Bez žurbe i ishitrenosti, s dovoljnim budžetom i velikom kreativnom slobodom. Slobodno vrijeme sam koristio za stvaranje svojih autorskih radova.

► **Jeste li imali neke izložbe Vaših autorskih radova do sada?**

Primljen sam u Udruženje primijenjenih umjetnika i dizajnera Vojvodine 1999. godine, što mi je bio na neki način i uvjet za daljnji rad. Kao njihov član imao sam prijamnu skupnu izložbu i svake godine sam izlagao na redovitim izložbama Udruženja u Novom Sadu koje bi potom bile izlagane u Subotici i Zrenjaninu. Prvu samostalnu izložbu sam imao 2001. u subotičkom kafeu »Yu fest«, gdje sam kasnije izlagao i u sklopu manifestacije »Buđenje« 2003. godine.

► **Odakle crpate inspiraciju za svoje radove?**

Najviše volim putovati i posjećivati iz -

ložbene prostore te tamo upijati informacije. Pokraj toga, tu su i specijalizirani časopisi i radionice. Treba se kretati, biti hrabar, gledati tuđe radove i učiti. Naravno, i

ostale umjetnosti djeluju na mene – film, književnost, posebice glazba zbog svoje apstraktnosti.

► **Postoje li autori iz svijeta dizajna koji su Vam, na neki način, uzori?**

David Carsson, umjetnički direktor magazina »Raygun«, je po mom mišljenju jedan od najznačajnijih autora. Također *Oliver Vaughn*, koji je dizajnirao omote za ploče nekih izvođača na britanskoj diskografskoj etiketi 4AD. Format i oblik ploče odlična su podloga za dizajnersku kreaciju. Ovi dva autora su toliko jaka da su uspjeli nametnuti svoju estetiku, dok u ovdašnjim prilikama nema toliko individua, više su poznati dizajnerski timovi. Iz svijeta, uvjetno rečeno, klasičnih umjetnosti inspiriraju me djela američkog pop-artista *Roya Lichtensteina*.

► **U kom smjeru se trenutačno kreće Vaš autorski rad?**

Za mene su i svakodnevne aktivnosti neka vrsta rada. Iz tog ugla, moglo bi se reći, da ja stalno radim na sebi, ali jednostavno ne stižem da te svoje ideje sprovedem jer zahtijevaju vrijeme, koncentraciju i određeno raspoloženje. Bitno je i isključiti se iz pos -

lovnog okruženja, ali je stvarati nemoguće na silu. Što se tiče neke nove autorske izložbe i mog aktualnog autorskog rada, ne bih ništa prognozirao, jer što duže radim, sve sam kritičniji prema sebi. Što se tiče mog angažmana (in house designer) u »Next«-u, to je timski rad, tu je sve mnogo jednostavnije. Trudim se da proizvedu dam neku osobnost, da ne liči na nešto drugo, zatim da bude što trajniji tj. da ne za - stari brzo u domeni dizajna.

► **Kako gledate na odnos umjetnosti i primijenjene umjetnosti? Je li dizajn sam po sebi umjetnost?**

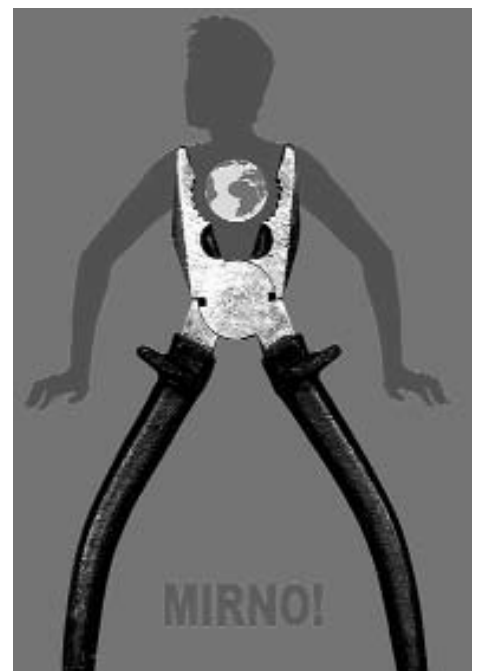
Smatram da nisam u dovoljnoj mjeri kompetentan suditi o ovom pitanju. Umjetnost osobno smatram najboljim načinom za izražavanje svojeg unutarnjeg stava i pogleda na svijet, komunikacije s ljudima i samim sobom. Neki umjetnici vole biti šokantni, neki vole uljepšati ili nasmijati svijet...

► **Zakonitosti u dizajnu, najsazetije rečeno?**

»Less is more«, odnosno manje je više. Pojednostaviti, da bude čitko svima, prepoznatljivo i da sadrži jaku poruku.

► **Za kraj, što biste poručili nekoj mladjoj osobi – dizajneru početniku ili onom koji bi se želio baviti dizajnom?**

Preporučio bih im da što više komuniciraju. Da se raspituju i promoviraju svoje ideje. Danas su ljudi previše zauzeti svojim poslovima i nemaju vremena obraćati pozornost na neke drugačije sadržaje. Konkretno smo i mi sami umjetnici slabo povezani, nema mnogo komunikacije, a mislim da bi to trebalo biti drugačije. ■

Koncert Đorđa Balaševića u Subotici

Panonski mornar ponovno zaplovio vojvođanskih morem

U starom oprobanom spoju – malo pjesme, malo priče, njegov status odličnog animatora nije ni ovoga puta zakazao

Prošlog četvrtka, 31. ožujka, popularni vojvođanski kantautor *Đorđe Balašević* obrađivao je nekoliko tisuća ljudi nastupom u subotičkoj Dvorani sportova. A bilo je i razloga. Prošlo je čak pet godina od kada je Đole posljednji puta posjetio Suboticu.

Ovaj koncert održan je u okviru velike vojvođanske turneje pod nazivom »Od Opova do Bođana«. Slogan »Ostaje nam to što se volimo«, ujedno i naslov jedne njegove starije pjesme, Balaševićev je odgovor na prošlogodišnje incidente u Vojvodini. Ovo je turneja dobre volje, koju su podržali UNICEF, predsjednik Srbije *Boris Tadić* (koji je također bio nazočan) i Izvršno vijeće Vojvodine. Pokrovitelj koncerta bila je Općina Subotica.

NOVE I STARE PJESME: I ovaj nastup pratili su svi sastavni dijelovi Balaševićeve prepoznatljivosti. U starom oprobanom spoju – malo pjesme, malo priče, njegov status odličnog animatora nije ni ovoga puta zakazao. Nastup je pokraj promocije pjesama s posljednjeg albuma (*»Rani mraz«*, Hi-Fi Centar, 2004.) sadržao i duži niz nezaobilaznih klasika. Balašević je koncert započeo naglašavajući kako nema malih mjesta, već samo malih ili velikih koncerata, a zatim već uvodnom pjesmom-pričom o Vasi Lađakom dokazao svoju glazbenu veličinu. Prostor između pjesama iskoristio je za priče, šarmantne i duhovite, u kojima se dotaknuo aktualnih političkih tema, ali i iznio osobne stavove o pojedinim stvarima koje nas svakodnevno okružuju. Ispričao je i storiju o nerealiziranoj suradnji sa *Zvonkom Bogdanom* kome je, ka-

ko kaže, ponuđena pjesma bila »prebrza«, o sudbini njegovog filmskog projekta, o svojim djedovima...

OSVJEŽENI ANSAMBL: Prateći sastav činila je petočlana osnovica (bubnjevi, bas, gitara, klavir, saksofon/klarinet) koju su povremeno dopunjavali gosti na violini i harmonici. Cimbalo je izostalo, jer, kako kažu, teško ga je ozvučiti u ovoj dvorani čudnog oblika. Svježinu nastupu donio je gitarski tandem *Alvirović – Pera* i brzoprsti *Kina*. Ovi nekadašnji članovi skupine »Garavi sokak« koji sada predvode »Apsolutno romantično« gostovali su i na Balaševićevim albumima. Njihov doprinos najkrupniji je promjena Balaševićevog koncertnog zvuka, kojim se na sceni stvara ambijent pravog vojvođanskog, kavanskog muziciranja, što je publika, sudeći po reakcijama, odlično prihvatila. Smjenu emocija je diktirao ritam pjesama. Od balada do poskočica. Poznato je kako je Balašević jedan od rijetkih koji na istom koncertu može i nasmijati i rastužiti svoj auditorij. Službeni dio koncerta okončao je pjesmama »Ne lomite mi bagrenje« i »Taj ringišpil u mojoj glavi«. Izlaskom pjevača na bis publika je osjetila moment da zatraži svoje favorite, što je i učinila, ali sasvim je bila jasna i opravdana Đoletova nemogućnost da svima izide u susret.

Više od tri i pol sata, koliko je trajao koncert, pravo je fizičko iskustvo (u bukvalnom smislu), stoga bi i to mogao biti razlog da Balašević češće nastupa, a ne da ovako, »odjedared« preforsira vjerne štovatelje njegovog rada. Sve u svemu, kako i sam Balašević kaže, zajedničkim snagama s publikom napravljen je dobar provod od jednog četvrtka...

Iz knjige »Lira naiva 2004«

Ilija Žarković

Preporod

Netko mi u sokaku
ukrao lavež pasa,
zasadio bandere
i svjetla ružno-žuta;
i kako sad u mraku
na mene da nabasa
kćerka šnajdera Pere,
susjeda preko puta.

Netko mi iz mog šora
iskorijenio svo blato,
betonirao patos,
asfaltirao cestu.
Što tek da kažem na to?

To mu nije na mjestu!

I još primijetiti moram
da nema ni prašine,
pa mi dođe da lipsam:
opanke čistio nisam
već dobre tri godine.

Netko kroz cijelo selo
dudove povadio!!!
E, to me je zaboljelo!
Ta, zašto, živ mi bio!?
Selo mi bez kazana,
rakija iz dućana,
flaširana.

Ej, da nađem tog batu,
da ga dam a d v o k a t u!!!

(Iz ciklusa »Seoske pjesme«)

Ilija Žarković je rođen 1947. godine u Golubincima. Gimnaziju je završio u Staroj Pazovi, a nakon toga je apsolvirao jugoslavensku književnost i srpskohrvatski jezik u Sarajevu i Beogradu. Sve vrijeme bavi se glazbom. Komponira tamburašku glazbu, voditelj je tamburaškog odjela pri HKPD »Tomislav« u Golubincima.

Kao student objavljivao je humoriistične priloge u »Ježu« i »Veselom svetu«. Prvu samostalnu zbirku pjesama »Lice ravnice« objavio je IQ media (Beograd, 1996.).

Na Tjednu vojvođanskih Hrvata u Zagrebu primljen je u Društvo književnika Hrvatske, kako sam kaže, »u paketu«. Nekoliko zbirki poezije čeka na objavljivanje, a svoje stihove piše na hrvatskom i srpskom jeziku (kako Hrvati u Srijemu govore). Sudjelovao je na prvom susretu pjesnika »Lira naiva 2003«.

D. B. P.

Mercury Rev – »The Secret Migration«

V2, 2005.

Nakon što je sredinom devedesetih skupina Mercury Rev ušla u krizni period i ostala bez pjevača *Davida Bakera*, ona se ubrzo uspjela konsolidirati i s novim liderom, trenutačnim pjevačem *Jonathanom Donahueom*, već 1998. albumom »Deserter's Songs«, otpočeti rad na nekoj vrsti neformalne trilogije, koju preko ostvarenja »All Is Dream« iz 2001., okončava aktualnim uratkom »The Secret Migration«. Novi album je emotivno manje složen i dramatičan, manje usmjeren činu katarze od, do nebesa uzdizanog prethodnika, »All Is Dream«. Ipak, dobar dio »The Secret Migrationa«, građen je na identičnim temeljima.

Zvuk skupine je ponovno bogat, grandiozan, svaki valer stereo zvučne slike stoji u idealnom odnosu prema cjelini, a za takvo što je iznova zahvalan *Dave Fridmann*, nekadašnji član, a trenutačno stalni snimatelj i producent benda. Album otvara prezentiranje pripovjedačke niti cijelog albuma, pjesma »Secret For a Song«, čiji puls nagovještava kolosalne epove iz svijeta između jave i sna, neku vrstu »Harry Pottera u zemlji alternativne glazbe«. Naravno, za one malo starije. Bajkovitost pjesama sjajna je preporuka za potencijalne slušatelje ovog albuma. Nisu li dovoljan dokaz bajkovitosti njihove glazbe i naslovi nekih od pjesama – »Black Forest (Lorelai)«, »Vermilion« ili »The Climbing Rose«... Umetnut u jezgro lepršave psihode-

lije, album zrači i prostire se jednostavnim ritmovima (od prostornosti »In A Funny Way« do galopirajućih »Arise« i »In The Wilderness«), a na sličnom je putu također

me što su napravili jednu manje pretencioznu, ali i pokraj toga, ozbiljnu ploču, čiji karakter možda neće u potpunosti zadovoljiti njihove najstrastvenije fanove.

i u kratkim eteričnim temama »Moving On« i »Down Poured The Heavens«. Precizne melodijske strukture, bas i klavirske dionice, aranžmanski čine scenografiju za čudesne priče koje oživljava Donahueov falset.

Šesti album neće promijeniti mnogo toga u karijeri Mercurya Reva, prvobitno ti-

Mercury Rev su već odavno sinonim za kvalitetu, i uz Flaming Lips, Wilco i R. E. M. nositelji sna i njegovo ostvarenje – sna o cosmic american musicu. Možda im je baš takav status dozvolio da se »malo više« opuste i sasvim spontano »tajnovito presele« u ovakvo glazbeno ostvarivanje.

D. B. P.

Milka Bedeković (1883.-1977.)

Milka Bedeković, slikarica i učiteljica ručnog rada rođena je 30. travnja 1883. u Zaprešiću a preminula 2. svibnja 1977. u Zagrebu. U Zagrebu je pohađala pučku školu (1889. -1897.) te Kraljevsku zemaljsku žensku stručnu školu (1897. -1903.). Godine 1903. postavljena je za pomoćnu učiteljicu na Ženskoj stručnoj školi u Zagrebu, a 1905. imenovana je učiteljicom na Stručnoj školi u Karlovcu te potom bila premještena u Sisak (1905. -1908.). Sklonost slikarstvu potaknula ju je da 1904. polazi *Crnčićevu* privatnu slikarsku školu te da 1906. za ljetnog raspusta, dobivši stipendiju Odjela za bogoštovlje i nastavu Kraljevske zemaljske vlade, nastavi učenje u Parizu privatnim satovima »industrijalnog risanja« i na Acadmie Julian. Školske godine 1909/1910. boravi u Münchenu, gdje uz Kunstgewerbe Schule polazi privatnu slikarsku školu *Moritza Heymanna*, u kojoj je učio i *Miroslav Kraljević*. Nakon povratka u Zagreb pohađa večernje tečajeve slikanja akta u Visokoj školi za umjetnost i umjetni obrt. Slikanje je nastavila usavršavati na 1920/1921. na Visokoj pedagoškoj školi (ornamentalni sastavi i portretne studije). Od 1918. pa do umirovljenja 1938. bila je učiteljica ručnog rada i risanja u Kraljevskoj učiteljskoj školi u Zagrebu.

Dekorativne studije radila je pod utjecajem secesije, raščlanjujući voćke i školjke na stilizirane elemente. Teme njezinih radova su portreti najbližih osoba, krajolici i genre-prizori rađeni u ulju, akvarelu i osobito pastelima. Portretima, među kojima se posebno ističe »Autoportret« (1934.) potvrdila je izuzetan senzibilitet za likovno zapažanje. Osim redovitog rada s učenicima, organizirala je i posebne tečajeve za promicanje veza i narodne umjetnosti te vodila Atelje za narodne motive.

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO SU SVI POTPISI RAZLIČITI?

Svatko ima drugačiji rukopis. Čak i ako su nam rukopisi slični, oni se u ponečemu razlikuju. To je posebice vidljivo kod potpisa. Te posebnosti rukopisa svakoga čovjeka proučava vještina tumačenja rukopisa – grafologija. Grafolozi tvrde da iz rukopisa mogu saznati i mnoge osobine ličnosti i njeno raspoloženje onoga trenutka kada je pisala.

IDU LI SVUGDJE DJECA U ŠKOLU?

Iako u mnogim zemljama postoji obvezno i besplatno osnovno obrazovanje, u nekima to nije slučaj. Postoje zemlje gdje djeca ne pohađaju školu, jer nema dovoljno školskih zgrada i učitelja. To se događa u veoma siromašnim zemljama u Africi, Aziji i nekim dijelovima Južne Amerike, gdje države nisu u stanju svojoj djeci osigurati osnovno školovanje, jer se najveći dio novca troši na hranu.

ZAŠTO POSTOJE ZASTAVE?

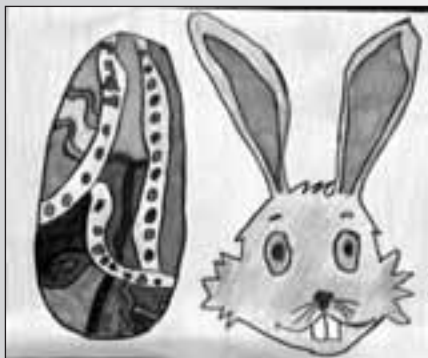
Zastava je simbol (znak, obilježje) jedne države ili naroda, odnosno jedne zajednice ljudi. Zastave imaju političke, društvene, humanitarne ili druge organizacije, sportska društva i udruge. Zastava nas jezikom boja i oblika obavještava koga predstavlja.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

HRCKOVE ZGODE

Sič Z. or.

Helena Kovačević, III. b
OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Davor Temunović, III.
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

Matea Vidaković, I.
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

KNJIGA KOJU BIH PREPORUČIO SVOM DRUGU

Drugu bih preporučio knjigu koja se zove »Bijela griva«. Meni se svidjela ova knjiga, koju sam pročitao. Zanimljivo mi je bilo kada je dječak tražio ždrijebe. U toj knjizi ima mnogo ljudi koji su htjeli uhvatiti ždrijebe. Dječak je našao ždrijebe i bio je to samo dječakov konj. Volio bih da i moj drug pročita ovu knjigu.

Meni se svidjela ova knjiga i volio bih da se i drugu svidi.

Nikola Tumbas, IV. c, »Matija Gubec«, Ljutovo

Tomislav Čavrgov, III. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Katarina Skenderović, I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

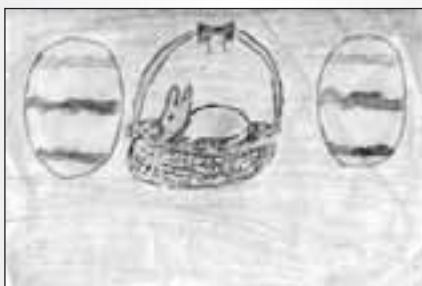
MOJ DJED

Moj djed,
iako je stari,
još može raditi.
Tada se osjeća
kao čovjek mlad.
Još ljeta dva i
osamdeset će mu godina.

Martina Buljovčić, IV. b
OŠ »M. Gubec«, G. Tavankut

Ana Ivanković, IV. b
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Darija Francuz, III. b
OŠ »22. oktobar«, Bački Monoštor

Sanela Stantić, III. a
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

I. Zaokruži točan odgovor:

1. Nilski konji žive u rijeci:

a) Kongo, b) Indu, c) Amazoni, d) Jangtze

2. Čovječja ribica živi u:

a) Alpama i Dinaridima,
b) Alpama i Kordiljerima,
c) Kordiljerima i Dinaridima,
d) Alpama i Sudetima

Pripremio:
Z. Samaržija

II. Spoji crtom početak i kraj imena hrvatskih knezova:

BOR	NIMIR
LJU	MIR
BRA	SLAV
TRPI	DEVIT
ZDE	GOJ
DOMO	NA

III. Nastavi započeti niz:

0	1	3	6	10	
---	---	---	---	----	--

Pripremio: D. Runje

Priča o glazbi improvizacije

Mala povijest nastanka jazz

Piše: Dražen Prčić

Pisati o jazzu je vrlo teško, jer ova specifična vrsta glazbe ne poznaje nikakve okvire i klasične postavke ostalih glazbenih izričaja. Jedinstvena u ljepoti svoje improvizacije na određenu temu, jednostavno se nastavlja u trendovskim promjenama vremena u kojem nastaje. Od svog nastanka, negdje na granici 19. i 20. stoljeća, često se uzima 1900. godina, jazz je doživio svojevrsnu transformaciju početnog zvuka zasnovanog na glazbi američkih crnaca iz savezne države Louisiane i njezinog najpoznatijeg grada, New Orleansa.

Za razumijevanje nastanka glazbe koja će strelovitim brzinom, zasnovanoj prije svega na svojoj atraktivnoj, slobodnoj formi i pristupu prilikom muziciranja, te nespustanoj slobodi individualnog izraza, osvojiti cijeli planet ljubitelja »novog glazbenog izraza«, pokušat ćemo u najkraćim crtama predstaviti neke najvažnije segmente u fazama od samih početaka do danas.

TERMIN JAZZ: U posve karakterističnom duhu cijele priče o jazzu niti sama riječ, koja definira ovaj pravac, ne može se »uokviriti« u posve preciznu korijensku osnovu svog nastanka. Nekoliko je stručnih tumačenja, čiji se zastupnici pokušavaju izboriti za epitet najvjerodostojnijih, a koja se kreću od francuskog korijena iz riječi »Jaser« (brbljati – oblik razgovora između instrumenata), neki tvrde da je riječ modificirana iz buke razgovora vođenih u lokalima, gdje je uz žagor posjetitelja izvođena ova glazba, dok neki ovu riječ dovode u svezu s imenom izvjesnog *Jesbo Browna*. Na drugoj strani postoji i jedna antropološka teorija (Bomeman) po kojoj se jazzu pridaje seksualno značenje i da korijen vuče iz nekog zapadnoafričkog dijalekta.

NEW ORLEANS: Grad i okolica prijestolnice američke države Louisiane, koja je »otkupljena« od Francuske i njezinih doseljenika, smatraju se svojevrsnom »matičnom lukom« jazz (New Orleans je velika luka na moru op. a), u čijem je okruženju zbog specifičnosti multietničkog i kulturalnog miljea i znatno manje segregacije prema Afro-amerikancima, glazba pronašla svoj put »oslobođenja«. Opet zbog još jedne svoje druge specifičnosti, a to je ulična glazba različitih profila i usmjerenja, koja se »oduvijek« prakticirala na ulicama i otvorenim prostorima ovog lijepog južnjačkog središta, jazz je dobio priliku da izađe iz zatvorenog prostora barova u kojima je izvođen i na određeni način je »zrakom« inficirao cijeli svijet zaljubljenika u novu formu interpretacije i improvizacije glazbenih tema. Svoj istinski prodor u svijet jazz »doživljava«

1920. godine prelaskom oceana i dolaskom na europske prostore, koji se na obrnuto razmjerni način reflektira određenim periodom stagnacije na izvornom, američkom tlu, ali koja je, na svu sreću njegovih ljubitelja, ipak bila kratkog vijeka i

1943. – 1955. Razvoj novog stila »Bop«. Pojava fenomena »cool«

1955. – jazz današnjice – smrt saksofonista *Charlija Parkera*

BESMRTNA IMENA VELIKANA JAZZA: Uz ispriku svim stvarateljima i

Legenda: Louis Armstrong

jazz se nastavio razvijati sve do današnjih dana.

PET RAZDOBLJA RAZVOJA JAZZA:

1900. -1917. Period kada se rađa i razvija jazz (Stil New Orleans) – Rođenje *Louisa Armstronga*

1917. – 1935. Procvat i pad stila New Orleans i pojava solista, aranžera i velikih orkestrara, te osnivanje prvih studija. – Prve snimke pod nazivom jazz (original Dixieland Jass Band)

1935. – 1943. Razvoj »swing« orkestrara – Era *Bennyja Goodmana* (1935. g)

izvođačima ove improvizacijske glazbe, koji nisu spomenuti u ovoj maloj, kratkoj povijesti, neka imena se jednostavno moraju izvući: *Jelly Roll Morton*, *Fletcher Henderson* i *Duke Ellington* (prvi veliki aranžeri), *Jimmy Lancford*, *Count Basie*, *Chick Webb*, *Cab Calloway* (dirigenti orkestrara), *Dizzy Gillespie*, *Tadd Dameron*, *Charlie Christian* kao i glazbenici modernog jazz (poput *Milesa Daviesa*, *Garryja Mulligana*, *Milt Jacksona*, *Johna Lewisa* i mnogih drugih jednako velikih afirmiranih i manje znanih glazbenika.

Boško Petrović, doajen hrvatskog jazz

Život ide dalje

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Velikan hrvatske, ali i svjetske jazz scene, *Boško Petrović* rođen je prije sedam desetljeća u Bjelovaru i od najranijeg djetinjstva započeo je svoje druženje s glazbom koja će obilježiti cijeli njegov daljnji život. Počevši s violinom, pa s bubnjevima i na koncu prelaskom na svoj »glavni instrument« – vibrafon, uspio je ostvariti impresivnu glazbeničku karijeru i svih proteklih godina svirati i snimati s velikanima svjetske jazz scene. Davne 1959. utemeljio je Zagreb Jazz Quartet koji je tijekom svog djelovanja zabilježio impresivnu međunarodnu reputaciju i nastupe diljem Europe, a 1970. godine Petrović formira B. P. Convention sa skupinom mladih i talentiranih izvođača s kojima je muzicirao i nastupao gotovo po cijelom jazz svijetu, stigavši čak i do Japana, SAD i Indije. I dalje svira u svom B. P. klubu, koji se nalazi u strogom centru Zagreba i priprema nove materijale, a u kojemu smo vodili jedan kraći razgovor na radost svih ljubitelja jazz-glazbe.

► Kada je i kako započela Vaša bogata glazbena karijera jazz izvođača?

Još davne 1950. godine sa svojih petnaest godina sam kao violinist napravio svoj prvi, recimo, jazz-band u Škofjoj Loki u Sloveniji, gdje smo tada živjeli, i dolaskom u Zagreb 1959. godine sam osnovao prvo Boško Petrović Jazz Quartet, koji je prerastao u Zagrebački Jazz Quartet, s kojim sam obišao dobar dio svijeta i snimio svoje prve ploče, i koji predstavlja dobar dio moje cijele jazz-karijere.

► Što se događalo poslije raspada Zagreb Jazz Quarteta?

Kako su članovi »Quarteta« krenuli dalje svojim životnim putem, i želji za nastavkom rada osnovao sam jednu novu grupu koja se zvala B. P. Convention, a kako znamo da konvencija znači dogovor, u njoj se našlo puno mladih glazbenika koji su došli čak i iz rock 'n' rolla poput: *Marija Mavrić*, *Ratka Divjaka*, *Vedrana Božića*, *Popa Asanovića* i malo pomalo došlo je, potom, na vraćanje i na stare kolege i suradnike *Miljenka Prohasku* ili pak *Krešimira Remetu*. Potom dolazi dio moje karijere u kojoj sam radio tri godine duo s pijanistom Nevenom Frančićem, a potom sam u svom klubu ustanovio »Boško Petrović B. P. Club All stars«, dok posljednjih 6-7 godina sviram u »Boško Petrović triju« koji uz mene čine slovenski gitarist *Primož Grašić*, a na bas gitari *Mario Mavrinić*.

► Na kojim ste sve instrumentima svirali tijekom proteklih jazz desetljeća?

Počeo sam s violinom koju sam uz harmoniku učio, potom sam malo sviruckao klavir i bubnjeve, ali je zapravo vibrafon jedini instrument koji sam profesionalno svi-

rao.

► Opće je poznato da ste tijekom svoje impresivne glazbene karijere svirali s brojnim velikanima jazz-glazbe. Da li biste mogli izdvojiti nekog od njih?

Koga god da kažem, izostaviti ću pedeset drugih. Pa ipak neka to budu – *John Lewis*, *Clark Terry*, *Johnny Griffin* koji su samo neki od mnoštva mojih kolega glazbenika s kojima sam svirao i snimao.

► Kao doajen hrvatskog i svjetskog jazz kako ocjenjujete aktualnu domaću scenu?

Mislim da ima dosta mladih i talentiranih glazbenika koji, što mi je naročito drago, traže svoje putove, svoj stil i kontinuirano napreduju i ja im želim sve najbolje u razvijanju njihovih karijera.

► Možete li se sjetiti ili izdvojiti nekoga s vojvodanskih jazz prostora?

Davnih dana sam radio s novosadskim Big Bandom, zatim tu je bio pijanist *Lorbek* i, nažalost, to bi bilo sve od mojih glazbenih kontakata s vojvodanskim jazzom.

► Za svoj glazbeni doprinos nagrađeni ste i Porinom za životno djelo.

Dobio sam Porin za životno djelo, ali još i desetak drugih, raznovrsnih Porina u dru-

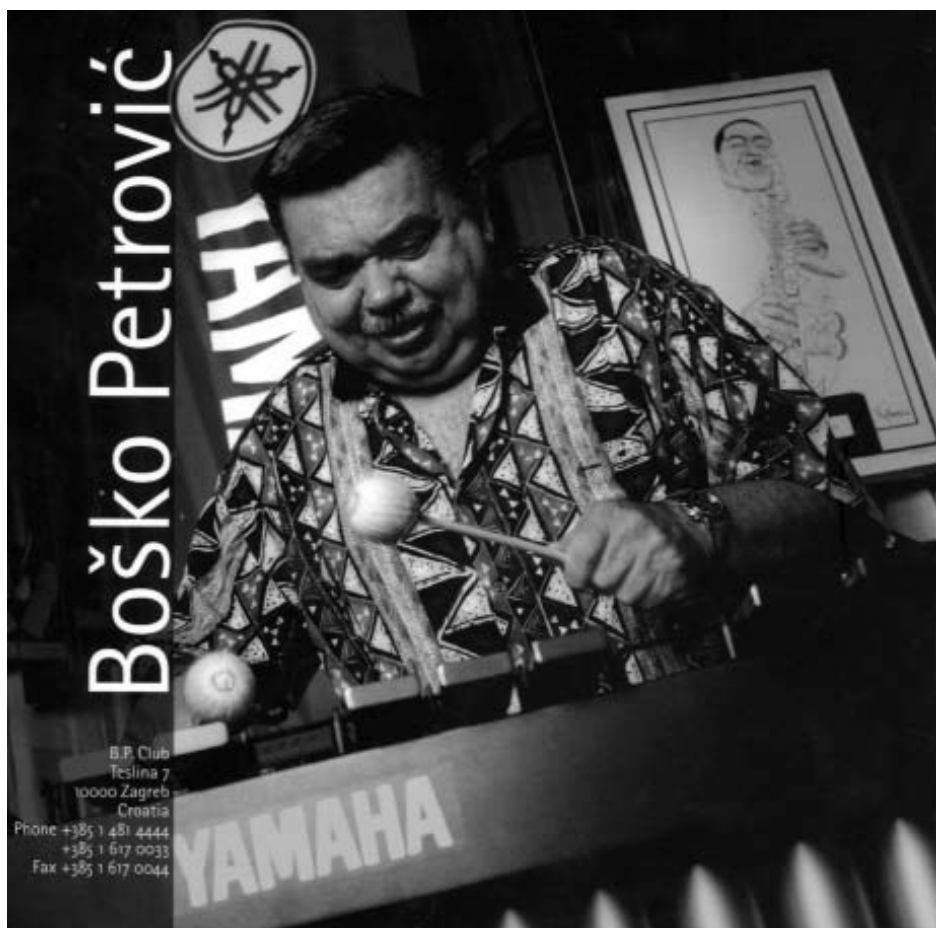
gim konkurencijama poput izvođenja, produkcije.

► Koji su planovi vaše jazz budućnosti?

Život ide dalje, svirat će se i dalje. S mojim triom pripremamo jedan novi CD, na kojemu je pratnja jednog »kvazi« simfonijskog orkestra, koja je digitalno snimljena u Parizu i na koju ćemo mi dodati naše diionice, a cijeli projekt bi trebao izaći negdje početkom jeseni. U međuvremenu planiramo dosta putovanja i nastupa po Italiji, Austriji, Sloveniji, Danskoj, Engleskoj, Irskoj i mogu reći da radim gotovo isto kao i prije trideset godina, kada sam imao »prekrasnih četrdeset godina«.

Preko stotinu objavljenih materijala

U svojoj dosadašnjoj, bogatoj glazbenoj karijeri Boško Petrović je objavio samostalno ili u suradnji s drugim glazbenicima preko stotinu različitih materijala na pločama ili CD-ima.

Oslić na crikvenički način

Specijalitet kvarnerske kuhinje

Sastojci:

(za dvije osobe)

800 g oslića

0,6 l maslinova biljna ulja

0,4 kg luka

0,4 kg svježe rajčice

riblji temeljac

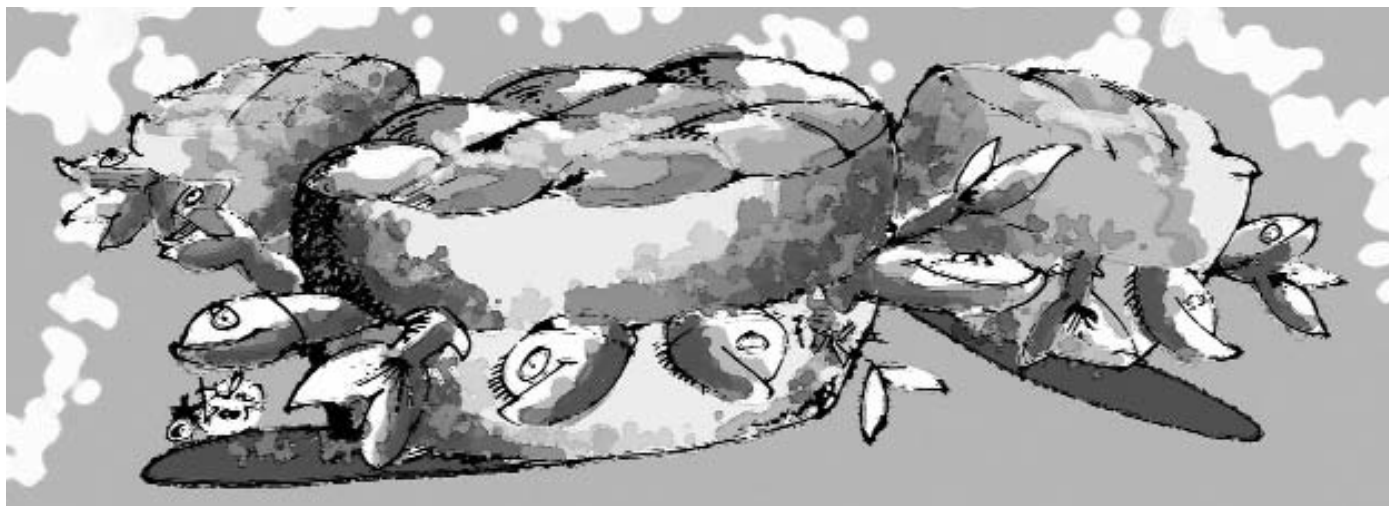
bijelo vino

za nadjev:

pršut, dagnje, škampi, masline, sol, papar

Opis:

Ribu odvojimo od kostiju, nožem istanjimo meso, posolimo. Od pršuta, dagnja, škampa, maslina, soli, papra i ostatka oslića pripremimo nadjev. Riblji file napunimo nadjevom, zarolamo i posložimo u pleh za pečenje. Ribu pospemo nasjeckanom rajčicom i ovčjim sirom. Zapečemo u pećnici na temperaturi od 180°C i povremeno podlijevamo vinom i ribljim temeljcem. Poslužimo toplo. Kao prilog serviramo kuhani krumpir ili palentu krumpiricu.

ATILA SZALAI

Pogača od slanih srdela

Specijalitet kvarnerske kuhinje

Sastojci:

Sastojci za 6 osoba:

0,30 kg slanih srdela

0,20 kg luka

maslinovo ulje

brašno, kvasac, voda i sol za tijesto, mlijeko i margarin

Opis:

Umijesiti tijesto za kruh i pustiti da se diže. Tijesto podijeliti na dva jednaka dijela. Posudu za pečenje namazati margarinom. Staviti jedan dio tijesta, poslagati slane srdela, luk, malo politi maslinovim uljem te pokriti ostatkom tijesta i ispeći.

Još vruću pogaču rezati i uz nju servirati salatu (zelena, radić, riga).

Drugi način pripreme: Sve isto osim što se luk prije poprži i doda malo više svježe rajčice.

Porijeklo recepta: Tradicionalno jelo crikveničkih domaćica.

V I J E S T I

Stolni tenis

Komplet medalja za Boroš

Najbolja hrvatska stolnotenisačica *Tamara Boroš* osvojila je sve tri medalje na Europskom prvenstvu u Danskoj. Prvo je osvojila srebro u ekipnoj konkurenciji, potom je porazom u

polufinalu osigurala brončanu medalju u pojedinačnoj konkurenciji, da bi na koncu uspjela »dohvatiti« zlatu u igri parova i obraniti europsku titulu skupa s Rumunjkom *Steff*.

Brončani Primorac

Proslavljeni hrvatski stolnotenisač *Zoran Primorac* ponovno je zablistao na jednom velikom natjecanju, osvojivši brončanu medalju na Europskom prvenstvu u Danskoj. Put ka medalji otvorio se u osmini finala protiv favoriziranog Austrijanca *Schlagera* (4:1), a u polufinalnom duelu bolji je bio Belgijanac *Saive* (1:4).

HNL

Liga za prvaka

Hajduk – Zagreb 0:1
Rijeka – Varteks 1:1
Slaven B. – Inter 0:1

Tablica: Hajduk 42, Rijeka 39, Inter 38, Slaven B. 37, Zagreb 36, Varteks 35

Liga za ostanak

Dinamo – Međimurje 5:1
Kamen I. – Zadar 1:0
Osijek – Pula 1856 1:0

Tablica: Dinamo 36, Kamen I. 35, Osijek 33, Pula 1856 26, Zadar 16, Međimurje 13

Rukomet

-2 u Skoplju

Rukometaši Zagreba izgubili su u Skoplju (23:21) u prvoj utakmici polufinala Kupa pobjednika kupova protiv domaćeg sastava »Vardara«. U susretu koji je obilovao preokretima, ali i vodstvu Zagrepčana od čak pet pogodaka razlike, na koncu je makedonski predstavnik uspio izboriti pobjedu i zali-

hu od dva gola prednosti pred uzvrat u Zagrebu. U prvoj utakmici drugog polufinalnog duela španjolski Ademar je svladao Izviđač iz Ljubuškog (BiH) sa 37:30.

Košarka

Croatia četvrta na Final fouru

Košarkašice »Croatie« iz Zagreba osvojile su četvrto mjesto na Final fouru FIBA Kupa. U susretu za treće mjesto bolje su bile Izraelke »Ramat Hasharona« sa 86:72, ali razlog ovog visokog poraza leži u polufinalnom neuspjehu protiv turskog Fenerbahcea (61:62) i padu morala zbog propuštene velike prilike za plasman u finale.

Goodyear liga

28. kolo, 2. travnja

Šibenka – Laško 74:73
Zagreb – Cibona 75:89
Bosna – Olimpija 96:88
Partizan – Split 91:89
Zadar – Budućnost 91:69
Slovan – Hemofarm 82:87
Domžale – Široki 69:77
Reflex – C. zvezda 66:67

Tablica: Hemofarm 49, Partizan 47, Reflex 47, Olimpija 47, C. zvezda 46, Cibona 46, Zadar 46, Bosna 45, Laško 43, Slovan 41, Šibenka 40, Zagreb 38, Budućnost 38, Široki 36, Split 33, Domžale 33

Polako se nazire rasplet kvalifikacija za SP 2006.

Na pola puta do Njemačke

Piše: Dražen Prčić

Nedavno su odigrane još dvije »runde« kvalifikacijskih susreta u osam skupina iz kojih bi se, poslije svih odigranih dvokružnih mečeva, trebalo dobiti 12 europskih predstavnika (plus Njemačka kao domaćin) na summitu najboljih svjetskih reprezentacija iduće godine. Izravan nastup osigurat će 8 prvoplasiranih momčadi, dok će se za preostala 4 mjesta boriti 8 drugoplasiranih u posebnom doigravanju (baražu).

8. SKUPINA: Poslije očekivanog duplog domaćeg uspjeha, u kvalifikacijskim sus-

sestima na strani i jednim neodlučenim susretom (Bugarska kod kuće) i što je također važno, ostvarena je respektabilna gol razlika 13-2 (oba gola primljena su protiv Bugarske). Poslije polovice odigranih kvalifikacijskih ogleda »Vatreni« se nalaze na pola puta do željenog cilja u Njemačkoj. Čeka ih još pet susreta i potencijalnih 15 bodova koji su u igri, očekuju se sigurne pobjede protiv Islanda (3. rujna), Malte (7. rujna) i Mađarske (12. listopada) u gostima, priželjkuje se povoljan rezultat na gostovanju u Sofiji (4. lipnja), dok je kruci-

doma i gostovanje u Hrvatskoj.

1. SKUPINA: U prvoj kvalifikacijskoj skupini za prva dva mjesta posve ravnopravno se bore Nizozemska (16 bodova iz 6 susreta), Češka (15/6) i Rumunjska (13/7), ali su izravnom plasmanu realno najbliži »tulipani«.

2. SKUPINA: Nacionalni tim Ukrajine (17/7) blizu je povijesnog uspjeha i plasmana na Svjetsko prvenstvo, dok su barazu najbliži Grčka (14/7) i Turska (12/7).

3. SKUPINA: Portugal (14/6) i Slovačka (14/6) posve ravnopravno konkuriraju za prvu poziciju, dok Rusija (11/6) još gaji neke ambicije glede plasmana.

4. SKUPINA: Francuska (10/6) i pokraj neuvjerljive igre (samo 2 pobjede i 4 remija) ipak drži prvo mjesto u svojoj skupini, a mogući drugi će se »tražiti« između Izraela (10/6), Švicarske (9/5) i Irske (9/5). Interesantno je kako niti jedna od ovih četiri momčad još uvijek nije zabilježila poraz.

5. SKUPINA: Italija (12/5) je gotovo siguran putnik na SP, a za mjesto u baražu drugoplasiranih momčadi bore se Norveška (8/5) i Slovenija (8/5).

6. SKUPINA: Engleska (16/6) i Poljska (15/6) vode izravnu borbu za prvo mjesto i najvjerojatnije je da će »porazena« momčad ići u doigravanje. ■

retima protiv reprezentacija Islanda (4:0) i Malte (3:0), najbolja nogometna selekcija Hrvatske ponovno je zasjela na prvo mjesto 8. skupine i učinila još jedan korak bliže nastupu na Svjetskom prvenstvu u Njemačkoj 2006. godine. Sigurnom igrom u oba susreta, prije svega ozbiljnim pristupom u susretima protiv objektivno mnogo slabijih protivnika, izabranici izbornika Kranjčara nastavili su kontinuitet dobrih igara u ovom kvalifikacijskom ciklusu. Poslije 5 odigranih susreta Hrvatska ima 13 bodova osvojenih u četiri pobjede (Mađarska, Island, Malta kod kuće i Šved-

jalna utakmica, koja će najvjerojatnije i presuditi konačnog pobjednika 8. skupine, ona koja će se igrati protiv Švedske (8. listopada) kod kuće. Pobjeda Švedske u Sofiji vratila je »vikinge« u borbu za prvo mjesto, dok su Bugari uz taj poraz i neodlučeno u Mađarskoj potpuno izgubili šanse za plasman na SP. Prema svim ovim računima, iako je uvijek nezahvalno bilo što unaprijed prognozirati, Hrvatskoj će biti najvažnije pobijediti izravnog protivnika Švedsku, te »outsidere« Island, Maltu i Mađarsku u posljednjem susretu kvalifikacija. Švedska od težih susreta ima Bugare

SiCG prva u skupini

7. SKUPINA: Poslije remija sa Španjolcima (9/5) u Beogradu reprezentacija SiCG (11/5) je zadržala vodeću poziciju svoje skupine i ima 2 boda više od »furijske« i ukoliko nastavi sa sigurnim igrama u nastavku kvalifikacija, izabranici izbornika Petkovića su na najboljem putu plasmana u Njemačku 2006. godine. Prvo mjesto i izravni plasman trebala bi odlučiti uzvratna utakmica između ove dvije momčadi u Španjolskoj.

Ekskluzivno: Dado Pršo, golgeter hrvatske nogometne reprezentacije

U Glasgowu mi je super

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Poslije pobjede nad selekcijom Malte (3:0) reprezentacija Hrvatske je ponovno zasjela na prvo mjesto svoje 8. kvalifikacijske skupine za odlazak na SP u Njemačkoj 2006. godine. S nova dva gola i epitetom najboljeg igrača susreta, najbolji strijelac »vatrene« Dado Pršo potvrdio je svoju golgetersku konstantnost, »zabio« je i protiv Mađarske i Islanda, i nastavio s odličnim igrama u reprezentativnoj majici. Poslije izvrsnih igara u Monacu plasman u finale prošlogodišnje Lige šampiona, ali i odlučujućih golova za plasman na EP u Portugalu, Dado je danas topnik Glasgow Rangersa, uz Celtic najbolje škotske momčadi. Kraći razgovor za »Hrvatsku riječ« vodili smo u mix zoni maksimirskog stadiona, neposredno po završetku duela s

Maltom.

► **Kako biste prokomentirali susret protiv Islanda i netom završeni duel protiv Malte?**

Objektivno u pitanju su momčadi »treće« lige i mislim da smo zabilježili očekivano. Svi su se nadali dvjema pobjedama i drago nam je da smo »uhvatili« tih šest bodova, uz pobjede na jedan dobar i efikasan način. Najvažnije je da je moral cijele momčadi na visokom nivou.

► **Prelaskom u redove Glasgow Ranger - sa našli ste se u posve drugačijem shvaćanju i postavci nogometne igre. Što su glavne odrednice škotskog modernog nogometa?**

U početku je bilo vrlo teško adaptirati se na taj način igre i tu vrstu nogometa. Tije-

kom svih devedeset minuta »pršte« dueli, za razliku od »francuskog« nogometa iz kojeg sam stigao na britanski otok, u kojemu se ipak igra mnogo sofisticiranije i tehnički dotjeranije. Ipak, mislim da sam se brzo uspio adaptirati na nove okolnosti, mnogo su mi pomogli i suigrači i vjerujem da sam se u potpunosti uklopio i navikao u škotski nogomet i sada mi se takva igra izuzetno dopada.

► **Kako definirate »škotsku« varijantu igre u napadu i mjesta koje igrate u momčadi?**

Kod njih vam nema nikakvog čekanja. Igra se »sto na sat«. Suci toleriraju malo muški-ju igru, »dobivaš i daješ po glavi«, ukoliko padaš nema pretjeranog sviranja faulta. U napadu je jedna totalna igra, nešto slično kao kada igrate u svom kvartu ili na ulici. Trebaju vas »ubiti« u šesnaesteru, da bi sudac svirao penal.

► **Zbog čega Vaš Glasgow Rangers ili, pak, Celtic ipak zaostaju za vrhunskim europskim momčadima, kada je u pitanju borba za najviše domete?**

Nogometna karijera

Dado Pršo je rođen 5. studenoga 1974. godine. Visok je 190 cm i težak 86 kg. U dosadašnjoj karijeri je nastupao za momčadi: NK »Zadar«, NK »Pazinka«, FC »Rouen«, FC »San Raphael«, AC »Ajaccio«, AC »Monaco (Francuska)«, a danas je član FC »Glasgow Rangersa«. Za reprezentaciju Hrvatske je odigrao 20 susreta i postigao 8 pogodaka. Igra na poziciji centarfora.

U prvom redu im ipak nedostaje igra »glavom«, jer oni prije svega igraju srcem, a s takvom postavkom je mnogo teže ostvariti vredniji europski rezultat. Također kod Škota nema kalkuliranja, kao što to na primjer do savršenstva rade Španjolci.

► **Zivjeli ste u svjetskoj prijestolnici mondenskog života Monacu, a sada ste prirodnom nogometnog posla preselili u Glasgow. Kako ste se adaptirali na život u posve drugačijoj sredini?**

Meni je super u Glasgowu. Iako sam proveo puno godina u Monacu, moram priznati da bih svakom preporučio život, barem što se nogometa i njegovog shvaćanja tiče, u Velikoj Britaniji.

► **Koliko ste omiljeni među navijačima u glavnom gradu Škotske?**

Ovisi o kojim navijačima je riječ. Ukoliko su to naši, Rangersovi navijači, sve je super, ali ukoliko naletim na navijače suparničkog Celtica, onda ponekad moram »trčati«...

Aleksandrijski kalež u Mimarinoj zbirci

Priredio: Zdenko Samaržija

1. travnja 1924. godine Sava je kod Srijemske Mitrovice dosegla najvišu razinu. Postojala je opasnost da se izlije pa su vlasti organizirale potrebne mjere zaštite od poplava.

1. travnja 1924. godine rođen je *Miodrag Petrović Čkalja*, srpski glumac.

3. travnja 1865. godine u Brucku na Muri rođen je *Menci Clement Crnčić*, hrvatski slikar i grafičar.

5. travnja 1871. godine rođen je u Karlovcu *Mirko Seljan*, hrvatski istraživač, koji je s bratom *Stjepanom*, koji je rođen 19. kolovoza 1875. godine, istraživao Afriku i Južnu Ameriku.

6. travnja 1667. godine Dubrovnik je pogodio katastrofalan potres. Približno 5.000 Dubrovčana poginulo je u ruševinama grada, a jedan od najljepših i najskladnijih mediteranskih gradova u nekoliko je minuta nestao u ruševinama. Ono što nije srušio potres, uništio je požar koji je dani-ma pustošio grad. Romanička katedrala i niz gotičkih i renesansnih palača, crkava i samostana pretvorene su u ruševine. Stradalo je i dubrovačko brodogradilište u luci. U teškim se okolnostima istaknuo *Nikola Bunić*, diplomat, pjesnik i pisac. Organizirao je gašenje požara, izvlačenje i liječenje ranjenika, spriječio je pljačku i u prvim tjednima nakon potresa organizirao javne kuhinje i zbrinjavanje unesrećenih.

6. travnja 1941. godine bombardiranjem Beograda i još nekih većih gradova počeo je napad Njemačke na monarhističku Jugoslaviju, koja je kapitulirala već 17. travnja iste godine. Teritorij Jugoslavije podijeljen je između Njemačke, Italije, Mađarske i Bugarske, a stvoreno je nekoliko marionetskih državnih tvorevina, koje su svršetkom rata prestale postojati.

6. travnja 1941. godine izašao je prvi broj Hrvatskoga tjednika, glasila nad kojim cenzura nije imala ovlasti. Urednik *Igor Zidić* u prologu pozivao je na nacionalnu pomirbu. U tridesetak brojeva koji su izišli njegova naklada rasla je iz broja u broj i taj uspjeh bio je bez presedana u hrvatskom novinstvu.

7. travnja 1975. godine umro je *Krsto Hegedušić*, hrvatski slikar. Rođen je 26. studenoga 1901. godine u Petrinji. Golem značaj za njegov rad ima boravak u Parizu gdje studira slike *Petera Breughela*, čiju će figurativnost nasljedovati. Slika temperom na staklu, a 1929. godine sa slikarima *Tabakovićem* i *Postružnikom* i pariškim đakom *Leom June-kom*, osniva skupinu Zemlja. U to doba počinje intenzivan suradnja s *Miroslavom Krležom*. Režim NDH nije bio sklon ljevičari-

ma pa se Hegedušić sklanja, uz pomoć *Stepinca*, sklanja u krio Crkve gdje radi skice za fresku Golgota u Mariji Bistrici. Poslije rata Hegedušić je profesor Akademije likovnih umjetnosti, a 1950. dobiva naslov majstora slikara i postaje voditelj majstorske radionice. Slikao je puno, većinom goroteskne likove i prizore strave, koje je odlično prezentirao i na zidovima spomen-doma na Tjentištu.

7. travnja 1907. godine u Svetom Vidu na Krku rođen je *Kazimir Ostrogović*, hrvatski arhitekt. Spojio je tradicionalno i suvremeno, klasično i moderno, antikno i futurističko – eksperimentirao je i sa materijalima spajajući beton, željezo, razne plastične mase sa kamenom, drvetom i opekom. Izgradio je Zagrebačku gradsku vijećnicu, Institut Ruđer Bošković, banku u Paromlinskoj, vilu Zagorje u Zagrebu – danas Predsjedničke dvore. Umro je u Zagrebu 15. lipnja 1965. godine.

7. travnja 1898. u Korušici, selu u Dalmatinskoj zagori, rođen je *Ante Topić Mimara*, hrvatski kolekcionar i donator. Nakon Prvoga svjetskog rata počinje sa skupljanjem umjetnina i starina, ali i studiranjem

umjetnosti te specijalizaciji u restauraciji. U Rimu kupuje aleksandrijski stakleni kalež s prikazom dobrog pastira. Kalež je i danas u Mimarinoj zbirci. Drugi svjetski rat proveo je u Parizu i Berlinu nastojeći skloniti zbirku umjetnina od nacističkih pohlepnika, a u isto vrijeme nabavlja djela neprocjenjive vrijednosti. Nakon rata seli se u Salzburgu u Austriji, no većinu vremena boravi u Zagrebu. Približno 3.700 umjetnina poklonio je hrvatskome narodu. Zbirka je pohranjena u zgradi bivše Gimnazije na zagrebačkom Rooseveltovu trgu, današnjem muzeju Ante Topića Mimare. Umro je 30. siječnja 1989. godine.

RJEŠENJE IZ PROŠLOGA BROJA:

EDO MAAJKA, LAGODNOST, VLADISLAV, IMRE, AIN, SAINZ, ETA, PT, AAD, IN, RIZ, ČIOPA, ENGESKA, SKLOPKA, KONCERT, LEONI, PLOČE, MAH, E, BATINAŠ, SMILJE, YB, CINIZAM, OREB, CARRARA, E, ARKAL, TIA, AMIN, LT, MIŠO, ATIF, ID, RASKOL, NIK, KLINE, USTINOV, E, STAMENOST.

PETAK 8. 4. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.15 – Lugarnica 12., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Brod, dokumentarna serija
 11.00 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 11.20 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica,
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.55 – Znanstvena petica
 18.35 – Dietpharmova nagradna pitalica
 18.40 – Villa Maria, serija

19.30 – Dnevnik
 20.10 – Klopka, američko-britanski film
 22.05 – Dnevnik
 22.15 – Vijesti iz kulture
 22.20 – Bioprogrnoza
 22.25 – Inspektor Linley 2., serija
 23.55 – Zlikavci, zabavni program
 00.05 – Večernja škola – povratak upisanih
 00.35 – Whoopi, humoristična serija
 00.55 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 01.20 – U uredu 2., humoristična serija
 01.50 – Ruby Wax s Benom Stillerom
 02.15 – Glavni grad 3., serija
 03.00 – Zapadno krilo 5., serija
 03.45 – Cirkus, serija
 04.40 – Brod, dokumentarna serija
 05.30 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.40 – Maja, talk-show
 06.15 – Zrela ljubav, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.20 – NULTI SAT
 10.30 – Sjedinica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Res publica: Meu nama
 14.45 – Res publica: Iz jezične riznice – Bog, 6. dio
 15.00 – Sjedinica Hrvatskog sabora, prijenos
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade
 17.05 – Laurino ljeto, serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.55 – Savršeni svijet
 19.30 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 20.05 – Večernja škola – povratak upisanih
 20.40 – Cirkus, serija
 21.35 – Zlikavci, zabavni program
 21.50 – U uredu 2., humoristična serija
 22.20 – Vijesti na Drugom
 22.30 – Promet danas
 22.35 – Ruby Wax s Benom Stillerom
 23.05 – Zona sumraka, serija
 23.50 – Kelj fel, (Wake up, Mate, Don't You Sleep), mađarski film
 01.15 – Savršeni svijet

07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 09.40 Rubi, serija
 10.30 Zatočenica, serija
 11.20 Ciganke, serija
 12.10 Po ure torture, zabavna emisija
 12.55 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile, dokumentarna serija
 14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija
 16.25 Ciganke, serija
 17.15 Vijesti

17.20 Zatočenica, serija
 18.10 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Mr. Bean, crtana serija
 20.30 Drugo lice – Petar Vlahov show
 21.30 Ljubav u troje, igrani film
 23.10 V. I. P., serija
 00.00 Na rubu zakona, serija
 00.50 VH 1 Najbolje i najgore odjeveni
 01.40 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 08.45 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.35 Roseanne, humoristična serija
 10.05 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.30 Dadilja, humoristična serija (R)
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Svekrva i snaha do posljednjeg daha!, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Zorro, igrani film, akcijska avantura
 22.40 Kickboxer 4, igrani film, akcijski
 00.20 Vijesti, informativna emisija
 00.30 Noć živih mrtvaca, igrani film, horor
 02.00 Istraga, igrani film, triler (R)

SUBOTA

HRT 1

07.10 – TV kalendar
 07.20 – Vijesti
 07.25 – Ride a Wild Pony, američko-australski film za djecu
 08.55 – Parlaonica
 09.50 – Vijesti
 10.00 – Promet danas
 10.05 – Briljanteen
 10.55 – Kad zvoni?, serija za mlade
 11.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Klopka, američko-britanski film
 15.10 – Vijesti
 15.15 – Alpe-Dunav-Jadran
 15.45 – Reporteri
 16.45 – Vijesti
 16.55 – Promet danas
 17.00 – Inspektor Rex 6., serija
 17.50 – Animal Camera, dokumentarna serija

19.30 – Dnevnik
 20.05 – Studio 10
 21.30 – Do kraja, američki film
 23.15 – Dnevnik
 23.25 – Vijesti iz kulture
 23.35 – Oko špijuna, američko-kanadsko-australski film
 01.15 – Honest, britanski film
 03.00 – Newyorški plavci 11., serija
 03.45 – Bez oduševljenja, molim 3. humoristična serija
 04.15 – Inspektor Rex 6., serija
 05.00 – Simpsoni 12., humoristična serija
 05.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 05.55 – Studio 10
 07.15 – Zrela ljubav, serija (12)

9. 4. 2005.

07.55 – Villa Maria, serija
10.05 – Kućni ljubimci
10.35 – Zvezdane staze 2.:
Khanov gnjev,
američki film

12.25 – Korijeni – hrvatske
manjine u Europi

12.55 – Duhovni izazovi
13.10 – Prizma –
multinacionalni magazin
14.10 – Krugovi –
sigurnost u cestovnom
prometu
14.30 – Crno-bijelo u boji
15.05 – Filmska klasika –
filmovi Billyja Wildera:
Kolačić sudbine,
američki film

17.05 – Vijesti iz kulture
17.10 – Bez oduševljenja, molim 3.
humoristična serija
17.40 – HNL: Hajduk –
Rijeka, prijenos
19.35 – Simpsoni 12.,
humoristična serija
20.05 – Newyorški plavci 11.,
serija
20.50 – Zakon i red:
Odjel za žrtve 4., serija
21.35 – Vijesti na Drugom
21.50 – Hrvatska nogometna
liga – emisija
22.50 – Promet danas
22.55 – Monk, serija
23.40 – Sport danas
23.55 – Obavještajci 2., serija
00.45 – Reporter
01.45 – Animal Camera,
dokumentarna serija

07.00 NOVA KIDS TV
Digimoni
Kralj šamana
08.20 HLAPIČEVA TELEVIZIJA
08.20 Hlapičeva priča,
emisija za djecu
08.40 Hlapičeve nove zgode,
crtana serija

09.05 Hlapičeva nagradna igra
09.25 Mr. Bean, crtana serija
09.55 Futurama, crtana serija
10.25 Andy Richter, serija
10.55 Moja slavna sestra, serija
11.25 Drugo lice –
Petar Vlahov show
12.20 Automotiv, auto-moto
magazin
12.55 Goodyear liga – sažeci
13.25 Čarobnice, serija
14.15 VH 1 Put do slave:
Dixie Chicks
15.10 Ljubav u troje, igrani film
16.50 Vijesti
16.55 Košarka Goodyear liga:
Reflex-Cibona VIP, prijenos
19.00 24 sata
19.35 Sport
19.40 Nova scena
19.45 Vrijeme
19.50 Laku noć, Hrvatska
20.00 Ona ili on, kviz
21.00 Kum 2, igrani film
00.20 Mentor, serija
01.10 Firefly, serija
02.00 Na rubu zakona, serija
02.50 Laku noć, Hrvatska
03.00 Vrijeme sutra

06.50 Beyblade, crtana serija
(dvije epizode)
07.35 Moja cura je zvijezda,
humoristična serija
08.00 Rock Me Baby,
humoristična serija
08.20 Lud za tobom,
humoristična serija
08.50 Zabranjena ljubav,
sapunica – maraton
(pet tjednih epizoda)
11.15 Tajni život Doris Duke,
dramska mini serija, prvi dio
12.45 Od Zemlje do Mjeseca,
dramska serija
13.50 Cijena savjesti,
dramska serija
14.35 Pravi poziv,
akcijsko-fantastična serija
15.25 Zorro, igrani film,
akcijski avantura (R)
17.50 Zvijezde Ekstra: Kate & Gol
die & Liv Tyler – zvjezdani
stil, zabavna emisija
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 »Air Race« Abu Dhabi –
Svjetski Kup 2005,
sportska emisija
20.15 Tata od formata, igrani film,
komedija
21.50 Otporan na metke, igrani
film, akcijski
23.30 Playboy: Klub: Divlje strasti,
igrani film, erotski
01.20 Kickboxer 4, igrani film,
akcijski (R)

NEDJELJA 10. 4. 2005.

08.20 – TV kalendar
08.30 – Vijesti
08.35 – Teletubbies,
lutkarska serija
09.00 – Vikendica
09.50 – Aladdin, crtana serija
10.10 – Timon i Pumbaa,
crtana serija
10.35 – Promet danas
10.40 – Ciklus Columbo:
Smrtonosno stanje uma,
američki TV film
11.57 – Dietpharmova nagradna
pitalica,
12.00 – Dnevnik
12.15 – TV kalendar
12.25 – Mali savjeti za
poljoprivrednike
12.30 – Plodovi zemlje
13.20 – Split: More
14.00 – Nedjeljom u dva
15.05 – Vijesti
15.15 – Promet danas
15.20 – Pjesme s potpisom
16.10 – Baby, američki film
17.40 – Kad zvoni?, serija za
mlade
18.10 – Dietpharmova nagradna
pitalica
18.15 – Piramida, zabavni program
19.30 – Dnevnik
20.05 – Tko želi biti milijunaš?,
kviz
21.05 – Duga mračna noć,
dramska serija

22.05 – Shpitza, zabavna emisija
23.00 – Dnevnik
23.10 – Vijesti iz kulture
23.20 – Evergreen: The Right Stuff
(Put u svemir), američki
film
02.25 – Nedjeljom u dva
03.25 – Foyleov rat 2., serija
04.55 – Simpsoni 12.,
humoristična serija
05.20 – Slobodna zona,
kratki dokumentarni film
05.30 – Pjesme s potpisom

08.10 – Prava talijanska kuhinja
Giorgija Locatellija
08.40 – Radoznali vrtlari 2.,
dokumentarna serija
09.10 – Villa Maria, serija
10.50 – Biblija
11.00 – Zagreb: Sveta misa,
prijenos
12.05 – National Geographic:
Vijetnamski neviđeni rat
13.00 – Mir i dobro
13.30 – Studio F1
14.05 – Inspektor Lynley 2., serija
15.35 – Opera Box
16.05 – Vijesti iz kulture
16.10 – Foyleov rat 2., serija
17.55 – Rukometni Kup kupova:
Zagreb – Vardar, prijenos
19.35 – Simpsoni 12.,
humoristična serija
20.05 – Pet plus –
sportski program
21.20 – Vijesti na Drugom
21.30 – Pet plus – sportski
program
23.45 – Promet danas
23.50 – Nogomet: Magazin
Lige prvaka
00.20 – Zvezdane staze:
Voyager 6., serija
01.05 – Zvezdane staze:
Voyager 6., serija
01.50 – Zvezdane staze:
Voyager 6., serija
02.35 – Zvezdane staze:
Voyager 6., serija
03.20 – Zvezdane staze:
Voyager 6., serija

07.00 NOVA KIDS TV
Školska rukometna liga
Kralj šamana
08.30 HLAPIČEVA TELEVIZIJA
08.30 Hlapičeva priča,
emisija za djecu
08.50 Hlapičeve nove zgode, serija
09.15 Hlapičeva nagradna igra
09.30 Hlapičev izbor:
Jimmy Neutron, crtani film
10.45 Buffy – ubojica vampira,
serija
11.35 Angel, serija
12.25 Tajne veze,
dokumentarna serija
12.55 Automotiv,
auto-moto magazin
13.30 U sedmom nebu, serija
14.25 Ona ili on, kviz
15.25 Pet minuta slave,
zabavna emisija

NEDJELJA

16.25 Sve je relativno, serija
 16.55 Lude 70-e, serija
 17.25 Vijesti
 17.30 Dječak zvan opasnost, igrani film
 19.00 24 sata
 19.20 Sport
 19.25 Nova scena
 19.30 Vrijeme
 19.35 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Zona smrti, serija
 20.50 Red Carpet, zabavna emisija
 21.50 Danielle Steel: Puni krug, igrani film
 23.25 Na rubu zakona, serija
 00.15 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 00.40 Vrijeme sutra

06.50 Astro Boy, crtana serija
 07.15 Dexterov laboratorij

07.40 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
 08.05 Johnny Bravo, crtana serija
 08.25 Beyblade, crtana serija (četiri epizode)
 09.40 Moja cura je zvijezda
 10.00 Rock Me Baby, humoristična serija (R)
 10.25 Lud za tobom, humoristična serija (R)
 10.50 Zaboravi Pariz, igrani film, romantična komedija
 12.35 Tajni život Doris Duke, dramska mini serija, drugi dio
 14.05 Tata od formata, igrani film, komedija (R)
 15.30 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija (R)
 16.25 Mijenjam ženu emisija (R)
 18.15 Exkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv vikend, magazin
 20.15 Policajac s Petlovog brda, igrani film, komedija
 21.55 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
 22.50 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
 23.50 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija
 00.20 Playboy: Klub: Divlje strasti, igrani film, erotski (R)

PONEDJELJAK 11. 4. 2005.

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 12., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Brod, dokumentarna serija
 11.05 – Oprah Show
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.25 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.25 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora For, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.52 – Dietpharmova nagradna pitalica
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Latinica: Pranje novca
 21.50 – Supervolcano – Real Time Apocalypse, dokumentarna serija
 22.40 – Bioprogrnoza
 22.45 – Otvoreno
 23.40 – Dnevnik
 23.50 – Vijesti iz kulture
 00.00 – Dobro ugođena večer: Varaždinske barokne večeri
 01.00 – Brod, dokumentarna serija
 01.50 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 02.10 – Latinica: Pranje novca
 03.40 – Mirka, talijansko-francusko-španjolski film
 05.25 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.25 – Otje, serija za djecu
 10.45 – Superman, crtana serija
 11.10 – Direkt
 11.40 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 11.55 – TV raspored

12.00 – Zvezdane staze: Voyager 6., serija
 12.45 – Res publica: Iz pakla droge u uskršnuće života, religijski program

13.35 – Glazbena TV
 14.00 – NULTI SAT
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.15 – Ciklus Columbo: Smrtonosno stanje uma, američki TV film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni, serija za mlade
 17.05 – Laurino ljeto, serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Internacional, vanjskopolitički magazin
 19.35 – Pod kaznom do smrti, humoristična serija
 20.05 – Whoopi, humoristična serija
 20.30 – Maska, američki film
 22.10 – Vijesti na Drugom
 22.20 – Promet danas
 22.25 – Bez traga, serija
 23.05 – Oz 4., serija
 00.00 – Mirka, talijansko-francusko-španjolski film
 01.45 – Glavni grad 3., serija
 02.30 – Zapadno krilo 5., serija
 03.15 – Whoopi, humoristična serija
 03.35 – Bez traga, serija

07.10 NOVA KIDS TV
 Mali faraon
 Kralj šamana
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 09.15 Rubi, serija
 10.10 Zatočenica, serija
 11.05 Ciganke, serija
 11.55 Red Carpet, zabavna emisija
 12.55 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile, dokumentarna serija

14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija
 16.20 Ciganke, serija
 17.05 Vijesti
 17.10 Zatočenica, serija
 18.05 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Jedan na jedan, talk show Alke Vuice
 21.00 Prvi u tjednu: Sam protiv svih igrani film
 23.05 Nova noć: Vrisak, igrani film
 01.00 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi
 08.45 Simpsoni
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.35 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.05 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.30 Dadilja
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina
 16.25 Roseanne
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Dvostruki život Ljubiše Samardžića, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Super nanny, dokumentarna sapunica
 21.10 CSI: New York, kriminalistička serija
 21.55 Obračun u malom Tokiju, igrani film, akcijski triler
 23.20 Vijesti, informativna emisija
 23.35 Policajac s Petlovog brda, igrani film, komedija (R)
 01.15 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija (R)

UTORAK 12. 4. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 12., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Brod, dokumentarna serija
 11.05 – Oprah Show
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova
 nagradna pitalica,
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 15.05 – Superman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.52 – Dietpharmova
 nagradna pitalica,
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Globalno sijelo
 20.40 – 100% ja,
 zabavno-glazbena emisija
 21.35 – Svete planine svijeta:
 Sveti vrhovi starog
 kontinenta,
 putopisna serija
 22.05 – Bioproгноza
 22.10 – Otvoreno
 23.05 – Dnevnik
 23.15 – Vijesti iz kulture
 23.25 – Videoleters: Vlada i Ivica
 23.50 – Brod, dokumentarna serija
 00.40 – Globalno sijelo
 01.10 – 100% ja,
 zabavno-glazbena emisija
 02.00 – Maja, talk-show
 02.35 – Svete planine svijeta:
 Sveti vrhovi starog
 kontinenta,
 putopisna serija
 03.05 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 03.15 – Oprah Show
 04.00 – Previše ljubavi,
 francuski film
 05.25 – Zrela ljubav, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar

08.00 – Teletubbies,
 lutkarska serija
 10.25 – Otje, serija za djecu
 10.45 – Superman, crtana serija
 11.10 – Internacional,
 vanjskopolički magazin
 12.00 – Zvezdane staze:
 Voyager 6., serija
 12.45 – Res publica: Treća dob,
 emisija za umirovljenike
 13.35 – Glazbena TV
 14.55 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 15.05 – Previše ljubavi,
 francuski film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni,
 serija za mlade
 17.05 – Ludo zaljubljeni,
 serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Transfer
 19.35 – Pod kaznom do smrti,
 humoristična serija
 20.05 – Nogometna Liga prvaka –
 emisija
 20.35 – Inter – Milan,
 1. poluvrijeme

21.45 – Inter – Milan,
 2. poluvrijeme
 22.40 – Nogometna Liga prvaka –
 emisija i sažeci
 23.30 – Oz 4., serija
 00.25 – Glavni grad 3., serija
 01.10 – Zapadno krilo 5., serija

07.10 NOVA KIDS TV
 Mali faraon
 Kralj šamana
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 09.15 Rubi, serija
 10.10 Zatočenica, serija
 11.05 Ciganke, serija
 11.55 Jedan na jedan,
 talk show Alke Vuice
 12.55 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile,
 dokumentarna serija
 14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija

16.20 Ciganke, serija
 17.05 Vijesti
 17.10 Zatočenica, serija
 18.05 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Po ure torture,
 zabavna emisija
 21.30 Izgubljeni, serija
 22.30 Svi vole Raymonda, serija
 23.00 Nova noć: Vrisak 2,
 igrani film
 01.10 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini,
 humoristična serija (R)
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi,
 telenovela (R)
 08.45 Simpsoni,
 humoristična
 animirana serija (R)
 09.10 Sabrina, mala vještica,
 humoristična serija (R)
 09.35 Roseanne,
 humoristična serija (R)
 10.05 Bračne vode,
 humoristična serija (R)
 10.30 Dadija,
 humoristična serija (R)
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav,
 sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini,
 humoristična serija
 15.35 Simpson
 16.00 Sabrina, mala vještica,
 humoristična serija
 16.25 Roseanne,
 humoristična serija
 16.55 Bračne vode,
 humoristična serija
 17.20 Dadija, humoristična serija
 17.45 Sanja: Osiguranje, ludom
 radovanje, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Srololovka, zabavna emisija
 21.15 Kobna šestica, igrani film,
 triler
 23.10 Cobra 11 – specijalci s
 autoputa, kriminalistička
 serija
 00.05 Vijesti, informativna emisija
 00.20 Super nanny,
 dokumentarna sapunica (R)
 01.15 CSI: New York,
 kriminalistička serija (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 12., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Čuvari šume,
 dokumentarna serija
 10.35 – Gospodari životinja,
 dokumentarna serija
 11.00 – Govorimo o zdravlju
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova
 nagradna pitalica,
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 15.05 – crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.45 – Promet danas
 17.47 – Dietpharmova
 nagradna pitalica,
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.30 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Maybe Baby, britanski film

21.50 – Poslovni klub
 22.20 – Bioproгноza
 22.25 – Otvoreno
 23.20 – Dnevnik
 23.30 – Vijesti iz kulture
 23.40 – Direkt
 00.10 – Čuvari šume,
 dokumentarna serija
 00.35 – Gospodari životinja,
 dokumentarna serija
 01.00 – Pod kaznom do smrti,
 humoristična serija
 01.25 – Znano, a neshvaćeno –
 spas od droge,
 dokumentarna emisija
 02.10 – Direkt

SRIJEDA 13. 4. 2005.

02.40 – Maja, talk-show
 03.15 – Reprizni program
 03.50 – Troje za tango,
 američko-australski film
 05.25 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies,
 lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 09.45 – Baš sam fora!
 10.30 – Sjednica Hrvatskog
 sabora, prijenos
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Res publica:
 Trenutak spoznaje
 14.45 – Res publica: Heureka
 15.00 – Sjednica Hrvatskog
 sabora, prijenos
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni,
 serija za mlade
 17.05 – Ludo zaljubljeni,
 serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Znano, a neshvaćeno –
 spas od droge,
 dokumentarna emisija
 19.35 – Pod kaznom do smrti,
 humoristična serija
 20.00 – Emisija uoči utakmice
 20.35 – Juventus – Liverpool, 1.
 poluvrijeme
 21.45 – Juventus – Liverpool, 2.
 poluvrijeme
 22.40 – Nogometna Liga prvaka –
 emisija i sažeci
 23.30 – Oz 4., serija
 00.30 – Troje za tango,
 američko-australski film
 02.05 – Glavni grad 3., serija
 02.50 – Zapadno krilo 5., serija

07.10 NOVA KIDS TV
 Mali faraon
 Kralj šamana
 Digimoni,
 Mali faraon
 Kralj šamana
 09.15 Rubi, serija
 10.10 Zatočenica, serija
 11.05 Ciganke, serija
 11.55 Naša mala klinika, serija
 12.55 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile, serija

14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija
 16.20 Ciganke, serija
 17.05 Vijesti
 17.10 Zatočenica, serija
 18.05 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 20.00 Krimi: Rok za ubojstvo,
 igrani film
 21.35 U sridu – talk show
 22.35 Svjetske zavjere,
 dokumentarni film
 23.05 Nova noć: Vrisak 3,
 igrani film
 01.05 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini,
 humoristična serija (R)
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubav
 08.45 Simpsoni
 09.10 Sabrina, mala vještica
 09.35 Roseanne
 10.05 Bračne vode
 10.30 Dadija,
 humoristična serija (R)
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav,
 sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini,
 humoristična serija
 15.35 Simpson
 16.00 Sabrina, mala vještica,
 humoristična serija
 16.25 Roseanne
 16.50 Bračne vode,
 humoristična serija
 17.20 Dadija, humoristična serija
 17.45 Sanja: Što je te egzorci
 zam?, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Prijatelj na kvadrat,
 zabavna emisija
 21.10 Nestali, kriminalistička serija
 22.00 Tragovi zločina,
 kriminalistička serija
 22.55 Cobra 11 – specijalci s
 autoputa,
 kriminalistička serija
 23.55 Vijesti, informativna emisija
 00.10 Adrenalina: Zimski sportovi
 2004., dokumentarna emisija
 00.45 Srdolovka, zabavna emisija
 01.40 Kobna šestica,
 igrani film, triler

ČETVRTAK

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 12., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Brod, dokumentarna serija
 11.00 – Small Town Gardens,
 dokumentarna serija
 11.30 – Prava talijanska kuhinja
 Giorgija Locatellija,
 dokumentarna serija
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.26 – Dietpharmova
 nagradna pitalica,
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Zapadno krilo 5., serija
 14.55 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 15.05 – crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.52 – Dietpharmova
 nagradna pitalica,
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?,
 kviz
 21.10 – Brisani prostor
 22.05 – Pola ure kulture
 22.35 – Bioprogrnoza
 22.40 – Otvoreno
 23.35 – Dnevnik
 23.45 – Vijesti iz kulture
 23.55 – Djevojka iz tvojih snova,
 španjolski film
 01.55 – Brod, dokumentarna serija
 02.45 – Pod kaznom do smrti,
 humoristična serija
 03.05 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 03.15 – Maja, talk-show
 03.50 – Poirot: Five Little Pigs,
 britanski film
 05.25 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies,
 lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.30 – Sjednica Hrvatskog
 sabora, prijenos

13.35 – Glazbena TV
 14.00 – Res publica: Slika zdravlja,
 emisija o zdravstvu
 15.00 – Sjednica Hrvatskog
 sabora, prijenos
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Ludo zaljubljeni,
 serija za mlade
 17.05 – Ludo zaljubljeni,
 serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Sedam kapetana,
 dokumentarna emisija
 19.20 – Europa i mi
 19.35 – Pod kaznom do smrti,
 humoristična serija
 20.05 – Poirot: Five Little Pigs,
 britanski film
 21.45 – Vijesti na Drugom
 21.55 – Promet danas
 22.00 – Oz 4., serija
 22.55 – Na rubu znanosti:
 Kolektivna svijest
 23.55 – Glavni grad 3., serija
 00.40 – Zapadno krilo 5., serija
 15.00 Perry Mason:
 Slučaj žene u jezeru,
 američki film

07.10 NOVA KIDS TV
 Mali faraon
 Kralj šamana
 Digimoni
 Mali faraon
 Kralj šamana
 09.15 Rubi, serija
 10.10 Zatočenica, serija
 11.05 Ciganke, serija
 11.55 U sridu – talk show
 12.55 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 13.20 Lovac na krokodile,
 dokumentarna serija

14. 4. 2005.

14.15 Dream Team, serija
 14.45 Izlog strasti, serija
 15.25 Nauči me voljeti, serija
 16.20 Ciganke, serija
 17.05 Vijesti
 17.10 Zatočenica, serija
 18.05 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Princ William, sin Lady Di, dokumentarni film
 21.00 Kućanice, serija
 22.00 Kevin Hill, serija
 23.00 Nova noć: Johnny Mnemonic, igrani film
 00.45 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 08.45 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.35 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.05 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.30 Dadilja, humoristična serija (R)
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Može li seljak postati milijunaš?, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Mijenjam ženu – hrvatska verzija, dokumentarna sapunica
 21.25 Grad anđela, igrani film, fantastična drama
 23.25 Cobra 11 – specijalci a autoputa, kriminalistička serija
 00.20 Vijesti, informativna emisija
 00.35 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija TV tjednik emitirat će se večeras 8. travnja u uobičajenom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. U ovoj emisiji najavit će se Familyfest koji se održava u Novom Sadu te Uskrsfest u Zagrebu. Repriza ove emisije je u subotu 9. travnja u 15 sati.

FILM TJEDNA

DRUGI PROGRAM PONEDJELJAK, 11.4.2004. 00.00

MIRKA

talijansko-francusko-španjolski film
 (MIRKA, 2000.)

Drama. U neimenovanoj zemlji koju je nedavno poharao rat i za koju se može pretpostaviti da se nalazi negdje na prostoru bivše Jugoslavije, na rubu malog mjesta u planinama, vremešna Kalsan (V. Redgrave) živi na malom seoskom imanju s unukom Elenom (B. Bobulova) koja bi se uskoro trebala udati. Idiličnu atmosferu remeti dolazak desetgodišnjeg dječaka Mirke (K. Benhadj), koji je pobjegao iz doma kako bi našao svoju majku. Kalsan ga nahrani, ali i upozori da ujutro nastavi put, jer nakon rata mještani ne podnose strance. I uistinu, već sljedećeg jutra Mirku počinje progoniti skupina vršnjaka, od koje se spašava bijegom na tzv. Groblje kopiladi. Na to se groblje nitko od mještana ne usudi ući osim Strixa (G. Depardieu), izopćenika koji se bavi pticama i koji jedini nije neprijateljski raspoložen prema strancima. Mirka ipak ostaje, jer osjeća da je njegova majka u tom kraju. Potvrđuje se to kada Kalsan prepozna tkaninu koju Mirka nosi sa sobom i tako ustanovi da je on njezin unuk, rođen nakon što su neprijateljski vojnici silovali tada još djevojčicu Elenu (kao i sve druge mlađe žene u mjestu). No, to ne mijenja Kalsanino nastojanje da Mirku makne iz mjesta, jer zna da će njegov ostatak izazvati nevolje...

Alžirac Karim Benhadj snimio je je prije »Mirke« nekoliko filmova u Italiji, a za ovu je važnu i ozbiljnu temu našao i koproducente u Francuskoj i Španjolskoj, te dobio potporu Eurimagea, najznačajnijeg fonda koji potpomaže europske koprodukcije, za što je vjerojatno bio odlučan ne samo izbor teme nego i autorov kritički odnos prema psihološkim posljedicama ratnih strahota, ali i prema mržnji koja ostaje nakon njih. Ipak, želja za generaliziranjem (jer se masovna silovanja događaju i u drugim sukobima širom zemaljske kugle) koja je rezultirala nepreciziranjem mjesta radnje, a time i nedostatkom specifičnog mentaliteta i atmosfere određene sredine ponešto oduzima uvjerljivosti i dojmivosti korektno

režiranog filma. Te nedostatke ipak dobrim dijelom nadoknađuju efektna kamera jednog od vodećih svjetskih snimatelja Talijana Vittorija Storara (Oscari za »Apokalipsa sada«, »Crveni« i »Posljednji kineski car«), te vrlo dobre interpretacije ne samo velikih glumaca Vanesse Redgrave i Gérarda Depardieua, nego i Barbore Bobulove i dječaka Karima Benhadja, koji uspijevaju udahnuti životnost glavnim likovima.

Uloge: Karim Benhadj, Vanessa Redgrave, Barbora Bobulova, Gérard Depardieu
 Scenarist i redatelj: Rachid Benhadj

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

Dostavite nam kopiju uplatnice i
popunite adresu na koju želite da
Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

**PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE**

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obaveštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.728 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.420 din., a u jednom pravcu 1.920 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica

Put Jovana Mikića 12

Tel: 024/55-22-00

Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku

- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku

- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Jezični savjetnik

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Na izravnoj vezi« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

»U društvu s mladima« (petkom)

20,00 h

»Aktualije« (ponedjeljkom)

»Iz hrvatske povijesti« (utorkom)

»Putokazi« (srijedom)

»Rock vremeplov« (četvrtkom)

Vjerska emisija (petkom)

20,30 h

- Vijesti dana

- Pripovijetka Balinta Vujkova

- Hitovi hrvatskih izvođača

- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

BUNARIĆ, 3. TRAVNJA 2005.